T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ ESER ÇALIŞMASI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE AİLENİN ETKİSİ

ZÜLEYHA ER
15741014

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Ali Fuat ARICI

İSTANBUL
2018

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ ESER ÇALIŞMASI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE AİLENİN ETKİSİ

ZÜLEYHA ER
15741014

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Ali Fuat ARICI

İSTANBUL
2018

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ ESER ÇALIŞMASI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE AİLENİN ETKİSİ

ZÜLEYHA ER
15741014

Tezin Savunulduğu Tarih: 28.03.2018
Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

Unvan Ad Soyad		İmza
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Ali Fuat ARICI	
Jüri Üyeleri	: Doç. Dr. M. Eyüp SALLABAŞ	
	Dr. Öğr. Üyesi Necmettin ÖZMEN	

İSTANBUL
MART, 2018

ÖZ

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE AİLENİN ETKİSİ

Züleyha ER

Mart, 2018

Okuma, anlamaya ve yorumlamaya dayalı zihinsel bir beceridir. Okuma becerisini geliştirmede küçük yaşlardan itibaren kazanılan okuma alışkanlığı etkilidir. Hayatın başlangıcından itibaren kişinin yanında olan aile, okuma becerisi geliştirme sürecinde önemlidir. Bu araştırmada ailenin ortaokul öğrencilerinin okuma becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı beşinci sınıf öğrencilerin velilerine yönelik olarak hazırlanmış olan Okuma ve Aile Programı (OVAP) adlı aileleri okuma eğitimi konusunda bilinçlendirmeyi amaçlayan programla öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyleri, okuma becerileri, okumaya yönelik tutumları ve okuma alışkanlıklarında bir değişiklik olup olmadığını ortaya koymaktır. Araştırmada alan yazın incelenerek öğrencilerin okuma becerisi, okuduğunu anlama düzeyi, okuma alışkanlığı, okumaya yönelik tutumlarının geliştirilmesine katkı sağlayabilecek etkinlikler araştırılarak; bu kapsamda velilere yönelik bir program hazırlanmıştır. Araştırma 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde yapılmıştır. Araştırmada nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır Bir deney ve bir kontrol grubunda bulunan toplam 40 öğrenci ile gerçekleştirilen araştırma beş hafta sürmüştür. Deney grubundaki öğrenci velilerine Okuma ve Aile Programı uygulanmış, kontrol grubundaki öğrenci velilerine herhangi bir okuma eğitimi programı uygulanmamıştır. Deney grubundaki öğrenci velilerine öğrencilerin okuma becerisi, okuduğunu anlama düzeyi, okuma alışkanlığı, okumaya yönelik tutumlarının geliştirilmesine katkı sağlayabilecek bilgi notları, etkinlikler hazırlanmış ve uygulamalı olarak gösterilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda gerçekleştirilen deneysel uygulamanın başında ve sonunda öğrencilerin okuduğunu anlama ve okumaya yönelik tutumları test edilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda deney grubundaki öğrenci velilerine yönelik olarak bireysel görüşmeler ve gözlemler yapılmış; velilerden de öğrencilerin okumalarına yönelik gözlem raporlarını doldurmaları istenmiştir. Deney ve kontrol gruplarından nicel olarak elde edilen verilerin analizinde SPSS 23.0 programından yararlanılmıştır. Deney grubu öğrenci velilerine ait görüşme ve gözlemlerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçları, nicel boyutta elde edilen veriler deney grubundaki öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyi ve okumaya yönelik tutumları arasında deney grubu lehine anlamlı farkların olduğunu göstermiştir. Araştırmanın nitel boyutunda elde edilen bulgular öğrencilerin okuma becerisi ve okuma alışkanlığının olumlu yönde geliştiğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Okuma, Anlama, Alışkanlık, Tutum.

ABSTRACT

THE EFFECT OF THE FAMILY IN THE DEVELOPMENT OF READING SKILLS IN SECONDARY SCHOOL
Züleyha ER
March, 2018

Reading, as an intellectual skill based on comprehension and interpretation. For improving reading skills, acquiring reading habit at youngages is crucial. Supporting the individual from the beginning of life, family, is also an important factor while improving reading skills. In this research, the effect of Reading and Family Program (RFP) on the reading skills of secondary school students has been analyzed. Reading and Family Program has been designed for the families of fifth grade students with the intention of raising awareness about reading education. The main objective of there search is to determine whether the above mentioned programhas resulted in anychange in thelevel of readingskills, comprehension, reading attitude sandhabits of thestudents. Improvingstudents' readingskills is of vital importance concerning the fulfillment of thepurpose of Turkishcourses, increasingreadinghabit in ourcountry andpresenting the positiveinfluence of thefamilies on readingeducation. Activities that couldenhance reading skills, level of comprehension, reading habit and attitudes of reading were searchedin the literature and a program for parents was prepared in this frame. Theresearchwasconducted in Istanbul in 2016-2017 academicyear. An eclecticmethod, including both quantitative and qualitative methods was used. The research, covering one experimental and one control group of 40 students in total,was carried out for five weeks.Reading and Family Program was applied to the parents of the experiment group,while the control group was not subject to any kind of reading education program. Certainin for mation notes and activities regarding reading skills, reading comprehension, reading habit sandattitudes were prepared and also demonstrated in practicefortheparents in the experimentgroup. At the quantitative dimension of theresearch, thereading comprehension and reading attitudes of the students were tested before and after the experiment alapplication. On theotherside, at the qualitative dimension, individual interviews and observations were made with the parents in the experimentgroup, besides, parents were asked to fill out observation reports concerning the reading of thestudents. SPSS 23.0 was used for analyzing the quantitative data acquired from the experiment and control groups. Besides, content analysis method was used for analyzing data collected from the interviews with and observations of the students and parents in the experiment group. Research results on the quantitative dimension have shown that there has been meaningful differences regarding the level of reading comprehension and reading attitudes in favour of the students in the experiment group. The results on the qualitative dimension of the research has demonstrated that the reading skills and habits of the student shave improved in positive manner.

Key Words: Family, Reading, Comprehension, Habit, Attitude.

ÖN SÖZ

Okuma becerisi, 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda öğrencinin farklı kaynaklara ulaşarak yeni bilgi, olay, durum ve deneyimlerle karşılaşmasını; öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma ve eleştirel düşünmeyi sağlayan süreci içine alan bir beceri olarak tanımlanmaktadır. Öğrencinin okuma becerisinin geliştirilmesi diğer becerilerinin gelişmesine, akademik başarısının artmasına, iletişim becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Çocuğun ilk öğretmeni olarak başlangıçtan itibaren yayında olan aile, okuma becerisinin geliştirilmesinde önemli katkılar sağlayabilir. Türkiye'de ailelerin bu konuda yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu çalışma ile ailelerin, öğrencilerin okuma becerileri üzerindeki etkileri ortaya çıkarılarak Türkçe eğitimi alanına katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisi konulu bu araştırmanın ortaya çıkmasında pek çok değerli insanın katkısı bulunmaktadır. Okuma eğitimine gönül vermemde büyük katkısı olan, bu araştırmanın planlanması, uygulanması ve sonuçlandırılmasında fikirleriyle bana yol gösteren, manevi desteği ile her zaman yanımda olan daima örnek aldığım, değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Ali Fuat ARICI' ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim süresince bilimsel yaklaşımıyla ve fikirleriyle her zaman yol gösterici olan, desteğini ve güvenini esirgemeyen, bakış açısıyla her zaman fark yaratan, daima örnek aldığım kıymetli hocam Doç. Dr. Bayram Baş'a; güveni ve samimiyeti ile her konuda bilgi ve tecrübelerini paylaşarak desteğini gördüğüm değerli hocam Doç. Dr. Muhammed Eyüp SALLABAŞ'a çok teşekkür ederim. Bu çalışmanın ortaya çıkmasında bilimsel ve eleştirel bakış açısıyla yol gösterici olan Yrd. Doç. Dr. Necmettin Özmen'e teşekkür ederim.

Hayatım boyunca yanımda olan, beni her konuda destekleyen aileme ve eşime sonsuz teşekkürler. Oğlum Yavuz Selim'e sevgilerimle.

İstanbul; Mart, 2018 Züleyha ER

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **İİİ**
ABSTRACT ..... **İV**
ÖN SÖZ ..... **V**
İÇİNDEKİLER ..... **Vİ**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **X**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **Xİİ**
KISALTMALAR ..... **Xİİİ**
1. GİRİŞ **1**
1.1. Araştırmanın Amacı 3
1.2. Araştırmanın Önemi 3
1.3. Araştırma Problemi 5
1.4. Alt Problemler 5
1.5. Sayıltılar 5
1.6. Sınırlılıklar 5
1.7. Tanımlar 5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR **7**
2.1. Okuma 7
2.1.1. Okumayı Etkileyen Faktörler 10
2.1.1.1. Fiziksel Faktörler 10
2.1.1.2. Bilişsel Faktörler 11
2.1.1.3. Bireysel Faktörler 11
2.1.1.4. Çevresel Faktörler 11
2.1.2. Okuma Çeşitleri 12
2.1.2.1. Sesli okuma 12
2.1.2.2. Sessiz Okuma 13
2.1.2.3. Özetleyerek Okuma 13
2.1.2.4. Göz Atarak Okuma 14

2.1.2.5. Not Alarak Okuma 14
2.1.2.6. Soru Sorarak Okuma 14
2.1.2.7. Tahmin Ederek Okuma 15
2.1.2.8. İşaretleyerek Okuma 15
2.1.2.9. Söz Korosu 15
2.1.2.10. Ezberleme 15
2.1.2.11. Okuma Tiyatrosu 16
2.1.2.12. Metinlerle İlişkilendirme 16
2.1.2.13. Tartışarak Okuma 16
2.1.2.14. Yaratıcı Okuma 17
2.1.2.15. Eleştirel Okuma 17
2.1.2.16. Güdümlü Okuma 17
2.1.3. Okuma Alışkanlığı 18
2.1.4. Okuma ve Anlama 19
2.1.5. Türkçe Dersi Öğretim Programında Okuma ve Anlama 20
2.1.6. Okuma Eğitimi 21
2.1.6.1. Okuma Eğitiminde Ailenin Rolü 25
2.2. Aile ve Aile Eğitimi 27
2.2.1. Aile Eğitim Programları 29
2.3. İlgili Araştırmalar 33
2.3.1. Aile Eğitimi ile İlgili Araştırmalar 33
2.3.2. Okuma Eğitiminde Ailenin Rolü İle İlgili Araştırmalar 36
2.3.3. Dünyada Yapılan Araştırmalar 38
3. YÖNTEM 42
3.1. Araştırmanın Modeli 42
3.1.1. Araştırmanın Nicel Boyutu 43
3.1.1.1. Deneysel Desen 43
3.1.2. Araştırmanın Nitel Boyutu 44
3.2. Çalışma Grubu 45
3.2.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Denkliği 47
3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları 48
3.3.1. Araştırmanın Nicel Boyutunda Kullanılan Veri Toplama Araçları 48
3.3.1.1. Başarı Testleri 48

3.3.1.2. Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği (OYTÖ) 49
3.3.2. Araştırmanın Nitel Boyutunda Kullanılan Veri Toplama Araçları 49
3.3.2.1. Yarı Yapılandırılmış Veli Görüşme Formu 49
3.3.2.2. Gözlem Formu 50
3.3.2.3. Sesli-Görsel Materyaller 50
3.4. Verilerin Toplanması 51
3.4.1. Nicel Verilerin Toplanması 51
3.4.2. Nitel Verilerin Toplanması 54
3.5. Verilerin Analizi 55
3.5.1. Araştırmanın Nicel Boyutunda Elde Edilen Verilerin Analizi 55
3.5.2. Araştırmanın Nitel Boyutunda Elde Edilen Verilerin Analizi 57
4. BULGULAR 58
4.1. Araştırmanın Nicel Boyutundan Elde Edilen Bulgular 58
4.2. Araştırmanın Nicel Boyutundan Elde Edilen Bulgular 58
4.2.1. Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin Bulgular 63
4.3. Araştırmanın Nitel Boyutunda Elde Edilen Bulgular 72
4.3.1. Görüşme 72
4.3.2. Gözlem 78
4.3.2.1. Araştırmacının Gözlemi 78
4.3.2.2. Veli Gözlemi 80
4.3.3. Sesli –Görsel Materyaller 83
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 84
5.1. Sonuç ve Tartışma 84
5.2. Öneriler 92
KAYNAKÇA 95
EKLER 104
Ek 1. Okuduğunu Anlama Testi (Ön Test) 105
Ek 2. Tutum Ölçeği 108
Ek 3. Okuduğunu Anlama Testi (Son-Test) 112
Ek 4. Gözlem Formu 119
Ek 5. Veli Katılımı 124
Ek 6. Görüşme Formu 125
Ek 7. Veli Gözlem Formu 126

Ek 8. Ovap Fotoğraflar 142
Ek 9. İzin Belgeleri 153
Ek 10. Veli Bilgi Notları 154
ÖZ GEÇMİŞ 165

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Aile Eğitimi Kurs Programı 31

Tablo 2: Deney ve Kontrol Gruplu Ön-Test ve Son-Test Deseni 44

Tablo 3: Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Ortaokul Öğrencilerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları (N=40) 45

Tablo 4: Deney ve Kontrol Gruplu Araştırma Deseni 46

Tablo 5: Öğrencilerin Türkçe Dersi Not Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Mann-Whitney Testi (N=40) 47

Tablo 6: Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları 48

Tablo 7: OVAP Programı İçeriği 52

Tablo 8: Öğrencilerin Gruplarına Göre Başarı Testi ve Ölçek Puanlarının Normallik Dağılımları 55

Tablo 9: Öğrencilerin Başarı Testi Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler 58

Tablo 10: Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Başarı Testi Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkisiz Gruplar Mann-Whitney Testi (N=40) 60

Tablo 11: Deney Grubu Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Başarı Testi Ön-Test ve Son-Test Puanlarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 61

Tablo 12: Deney Grubundaki Öğrencilerin Başarı Testi Ön-Test ve Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkili Gruplar Wilcoxon Testi 62

Tablo 13: Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Başarı Testi Ön-Test ve Son-Test Puanlarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri 62

Tablo 14: Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Başarı Testi Ön-Test ve Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkili Gruplar Wilcoxon Testi 63

Tablo 15: Öğrencilerin OYTÖ Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler 64

Tablo 16: Deney Ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutum Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkisiz Gruplar Mann-Whitney Testi (N=40) 66

Tablo 17: Deney grubu öğrencilerinin okumaya yönelik tutum ön-test ve son-test puanlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri 68

Tablo 18: Deney Grubu Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutum Ön-Test ve Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkili Gruplar Wilcoxon Testi 68

Tablo 19: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutum Ön-Test Ve Son-Test Puanlarına İlişkin Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri 70

Tablo 20: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutum Ön-Test ve Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkili Gruplar Wilcoxon Testi 71

Tablo 21: OVAP Hakkında 73

Tablo 22: Programın Değerlendirilmesi 74

Tablo 23: Okuma Becerisi Gelişimi 75

Tablo 24 : Kitap Okuma ve Kütüphane Kullanımı 77

Tablo 25: Araştırmacı Gözlem Formu 79

Tablo 26: Veli Gözlem Formu 81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yakınsayan Paralel Karma Yöntem Deseni 42

Şekil 2: Açımlayıcı Sıralı Karma Yöntemler..... 42

Şekil 3 : Keşfedici Sıralı Karma Yöntemler 43

Şekil 4: Deney Ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Başarı Testi Puanları (Ön-Test ve Son-Test) 59

Şekil 5: Deney Grubu Öğrencilerinin OYTÖ Puanları..... 64

Şekil 6: Kontrol Grubu Öğrencilerinin OYTÖ Puanları..... 65

KISALTMALAR

TDK : Türk Dil Kurumu
EARGED : Eğitim Araştırma Geliştirme Dairesi
SPSS : Statistical Package For The Social Sciences
Akt. : Aktaran
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
OYTÖ : Okuma Yönelik Tutum Ölçeği
PISA : Program for International Student Assessment/ Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Projesi
PIRLS : The Project of International Reading Language Skills/ Uluslararası Okuma Projelerinde Gelişim projesi
s. : sayı
Yay. : yayınevi
vb. : ve benzeri
OVAP : Okuma ve Aile Eğitim Programı

1. GİRİŞ

"Okuma, insanoğlunun sonradan kazandığı bir beceridir. Okullarda uygulanan çeşitli yöntem ve tekniklerle bu beceri çocuklara kazandırılır." (Arıcı, 2012, s. 3). Okuma eylemi insan zihnini her zaman taze ve diri tutar, daha kolay düşünmesini, yazmasının sağlar. Okuma diğer becerilere erişmek için bir anahtardır. Konuşma ve yazma becerisinde başarılı olmak için okumayı anahtar olarak kullanmak gerekir. Okuyan insan kelime öğrenir, yeni kelimeler kullanır, bu kelimeleri yazar, üzerinde düşünür, sorgular.

Okuma göz, ses organları ve beyin tarafından ortak bir çalışma ürünü olarak ortaya çıkar. Gözün satır üzerinde kayarak oluşturduğu hareket zihin tarafından anlamlandırılır. Sesli okumada buna ses organları da eşlik eder böylece yazılı bir materyal çözümlenerek zihinsel bir yapıya dönüştürülür. Okuma işlemi esnasında gözümüz kelimeleri görür fakat beynimize iletilen kelimelerin anlamlarıdır. Okuma göz ve beynin ortak çalışması sonucu yapılan bir faaliyettir. Okurken gözümüzle kelimeyi görmeye çalışır beynimizle anlamlandırarak düşünmeye başlarız. Okurken gözün ihtiyacı olan basılı bir materyal, beynin ihtiyacı olan basılı materyaldeki kelimelerin, rakamların, sembollerin konuşulan dilde anlamlı bir karşılığı olmasıdır.

"Okuma eğitimi, okumayı öğrenmiş birinin okuduklarını anlayacak şekilde okuma yapmasını sağlamaktır. Anlamaya yöne1lik yapılan okuma eğitimi çocukların diğer derslerinin içeriklerini anlayabilmelerine yönelik olursa öğrenci, dil ve bilgi düzeyi bakımından kendini geliştirebilir." (Okur ve diğerleri, 2013, s. 5). Okuma eğitiminde amaç salt okuma yapmak değil; okunanların anlamlandırması, sorgulanması, yorumlanması olabilir.

2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda okuma, ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci olarak tanımlanmaktadır. Okuma becerisi ise; öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma, eleştirel düşünmeyi sağlayan bir süreci içine alan, öğrencinin farklı kaynaklara ulaşarak yeni bilgi, olay, durum ve deneyimlerle karşılaşmasını sağlayan bir beceri olarak görülmektedir. Okuma öğrencinin zihinsel

gelişimine en büyük katkıyı yapan öğrenme alanı olarak görülmektedir. Bu bakımdan öğrenme alanları içinde ayrı bir önem taşımaktadır. Okuma becerisi öğrenciye kazandırılmaya çalışılırken önce öğrenciler güdülenir, ön bilgilerin harekete geçirilmesi sağlanır, okunanlar anlamlandırılır ve ön bilgilerle birleştirilerek okuma zihinde yapılandırılmış olur.

2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda okuma becerisi öğrencinin farklı kaynaklara ulaşarak yeni bilgi, olay, durum ve deneyimlerle karşılaşmasını; öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma ve eleştirel düşünmeyi sağlayan bir süreci de içine alan bir beceri olarak tanımlanmaktadır. Okuma becerisi okumayı alışkanlık haline dönüştürmeyi; doğru ve akıcı okumayı, kültürel ve toplumsal değerleri okuduklarından hareketle farkında olmayı amaçlamaktadır. Programda yer alan kazanımlar metinleri anlamlandırmaya, çözümlemeye, değerlendirmeye ve okumayı alışkanlık haline getirmeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Bu kazanımlar anlama, akıcı okuma, söz varlığı olarak üç grupta yapılandırılmıştır.

"Okuduğunun anlama sadece metinde geçen anlamı bilinmeyen kelimeleri anlamlandırmak veya onların sözlükteki anlamını bulmak değildir. Anlamak, okunan metni bütün yönleri ile kavramaktır. Kavramanın belirtisi ise metni değerlendirebilmek, ondaki bilgiyi içselleştirecek kadar kendine mal edebilmek, onu yorumlayabilmektir." (Karatay, 2011, s.14). Okuduğunu anlama süreci okunan metne odaklanmakla başlar. Kelimeler, kelime grupları, cümleler insan zihninde bir bütün olarak düşünülerek yorumlanabilir.

Dünya genelinde yapılan okuma becerisini ölçmeye dayalı sınav sonuçları incelendiğinde Türkiye açısından ortaya çıkan tablo pek olumlu görünmemektedir. "PISA okuma becerileri alanında Türkiye ortalaması 428 ve tüm ülkelerin ortalaması 460. Türkiye, okuma becerileri alanında 2009'da 65 ülke arasında 464 puan ile 39. sırada iken, 2012'de 475 puan ile 65 ülke arasında 42. sırada 2015'te 428 puan ile 72 ülke arasından 50. sırada yer almaktadır." (MEB, 2016)

PIRLS 2001 sonuçlarına göre Türkiye'de dördüncü sınıf öğrencileri 35 ülke arasında 28. olmuştur. Değişik dilimlere ait verilen 24 örnek sorunun hepsinde Türkiye, uluslararası ortalamanın belirgin derecede aşağısında ülkeler listesinde yer almaktadır.

Bu araştırmanın konusu aileye okuma eğitimi vererek öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesi üzerindeki etkiyi ortaya koymaktır. Konunun teorik ve uygulamalı yönleriyle ele alınması gerektiği düşüncesinden hareketle deneysel bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonucunda Okuma ve Aile Eğitimi Programının öğrenci üzerindeki etkisi incelenmiştir. Ayrıca velilerle görüşme ve gözlemler yapılarak öğrenciler okuma becerisi gelişimi hakkında bilgi toplanmıştır. Bu bölümde araştırmanın amacı ve önemi açıklanarak; araştırmanın problem cümlesi, alt problemleri, sayıltıları, sınırlılıkları ve araştırmada kullanılan kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma okuma eğitiminde aile katılımının etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya başlamadan önce alanyazında okuma eğitimi ve aile ile ilgili pek çok çalışma incelenmiş ve ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiş; okuma eğitiminde ailenin önemli bir faktör olduğu görülmüştür. Alanyazında ortaokul öğrencileri ile okuma eğitiminde aktif aile katılımını sağlamaya çalışan deneysel araştırmalara rastlanmamıştır. Okuma eğitiminde ailenin katılımının öğrenci üzerinde nasıl bir değişiklik yaratacağı araştırılmak için önemli bir konu olarak görülmüş ve bu amaçla çalışmaya başlanmıştır. Bu araştırmanın amacı; aileye okuma konusunda eğitim vererek, ailenin evde okuma etkinliklerine aktif katılım göstermesi ve bu etkinlikleri takip etmesi sağlanarak öğrencinin okuma becerisinin geliştirilmesinde ailenin etkisini incelemektir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Okuma eğitimi ile ilgili alanyazında pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar içerik olarak değişmekle birlikte genellikle okuduğunu anlama, okumayı etkileyen faktörler, okumayı geliştirmeye yönelik araştırmaları içermektedir. Aileyi okuma becerileri konusunda bilgilendirerek öğrencide okuma becerileri gelişimini izlemek ve bu konuda bilinçli ailenin öğrenci üzerinde ne derece etkili olduğunu gözlemlemek çok önemlidir.

Çocuk Vakfı'nın (2006) hazırlamış olduğu 'Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi' adlı çalışmada okuma alışkanlığının kazanılmasında etkili üç dönem: çocukluk,

gençlik, yetişkinlik; okuma alışkanlığının kazanılmasında etkili üç toplumsal kurum; aile, okul, çevre olarak belirtilmektedir. Bu çalışma okuma alışkanlığının kazandırılmasında ilk sıralarda yer alan "aile ile çocukluk" döneminde gerçekleştirilecği için önemlidir.

2001 yılında Türkiye dâhil otuz beş ülkede uygulanmış olan PIRLS anket sonuçları incelendiğinde okul öncesi okuma etkinliklerine veli katılımının en az olduğu üç ülkeden birinin Türkiye olduğu görülmektedir. Ayrıca Türkiye'de ailelerin çocuklarının okuma faaliyetlerine katılmaları uluslararası ortalamaların yarısı kadardır. Bu sonuçlar Türkiye'de ailelerin okumaya karşı tutumları ve çocukları ile okuma faaiyetlerine katılımları konusunda oldukça geri planda olduğunu gösterir niteliktedir. Bu araştırma ailelerin çocukları ile birlikte okuma faaliyetlerine katılmalarını sağlayacağı için önemlidir.

Türkiye'de aile eğitim programları çoğunlukla okul öncesi dönem, aile ve çocuk iletişimi, çocuk eğitimi, çocuk yetiştirme, aile sağlığı ve anne baba destek eğitimi gibi konuları kapsamaktadır. OECD (2016) verilerine göre dünyada gelişmiş ülkelerin çoğunda okuma eğitimi konusunda aile programları uygulanmaktadır. Bu araştırma Türkiye'de okuma eğitimi konulu bir aile programı içerdiği için önemlidir.

Dünyada ve Türkiye'de aile eğitimi programlarının öğrenci başarısı üzerinde etkili olduğunu gösteren onlarca araştırma bulunmaktadır. Aynı şekilde okuma becerilerinin geliştirilmesinde en önemli faktörlerden birinin aile olduğunu gösteren onlarca araştırma bulunmaktadır. Fakat Türkiye'de erken çocukluk dönemi dışında aileyi öğrencinin okuma becerisinin geliştirilmesi sürecine dâhil eden deneysel araştırmalara rastlanmamıştır. Bu araştırma aileye eğitim vererek onu öğrencinin okuma sürecine dâhil etmesi bakımından Türkiye'de bu alanda deneysel olarak yapılan ilk çalışma olacağı için önemlidir.

.

1.3. Araştırma Problemi

Ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde aile katılımının etkisi nasıldır?

1.4. Alt Problemler

1. Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okumaya yönelik tutumu üzerinde etkili midir?

2. Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okuduğunu anlaması üzerinde etkili midir?

3. Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okuma alışkanlığını üzerinde etkili midir?

4. Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okuma becerisi üzerinde etkili midir?

1.5. Sayıltılar

Bu araştırmada okuduğunu anlama testinin öğrencilerin anlama düzeylerini belirlemede yeterli olduğu, deney ve kontrol gruplarının benzer biçimde etkilediği, okumaya yönelik tutum ölçeğinin öğrencilerin tutumlarını ölçme konusunda yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2016-2017 Eğitim-Öğretim Yılı'nda İstanbul Esenyurt ilçesi Ekrem İnci Ortaokulu beşinci sınıfta öğrenim gören 40 öğrenciye uygulanan okuma testleri ve tutum ölçekleri ile beşinci sınıfta öğrenim gören 20 öğrenci velisine yönelik beş haftalık deneysel uygulama ve veli etkinlikleri ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Okuma: Okumak işi**.** Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşünceyi anlamak. Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek.(Güncel Türkçe Sözlük, TDK)

Okuma becerisi: Sözcükleri tanımak, anlamak ya da anımsamak gibi başarılı okumanın gereği olan konularda yeterlik, ustalık (Oğuzkan, 1974).

Okuduğunu anlama: Anlamak, okunan metni bütün yönleri ile kavramaktır. (Karatay, 2011, s.14).

Tutum ölçeği: Bir tutum boyutunu nicel olarak ölçmeye yarayan ve ölçüm boyutuna ilişkin ölçünlü tutum sınarlarından ya da anlatımlardan oluşmuş araç (Sencer, 1981).

Aile eğitim programı: Aile kurmaya aday genç ve yetişkinlere onların iyi birer ana ya da baba olmalarını sağlamak amacıyla okullarda ve okul dışındaki kuruluşlarda verilen eğitim (Oğuzkan, 1974).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Okuma

Okuma eylemi insan zihnini her zaman taze ve diri tutar. Okuyan insan yeni kelimeler öğrenir, bu kelimeleri yazar, üzerinde düşünür, sorgular. Okuma bilgi edinme yollarından biridir. Konuşarak, izleyerek, dinleyerek bilgi edinilebilir. Fakat bu bilgi edinme yolları okuma ile karşılaştırıldığında okumanın daha sağlam bir dayanak olduğu söylenebilir; çünkü okuma basılı bir materyale dayanmaktadır. Bu bakımdan yüzyıllar boyunca olduğu gibi her zaman öğrenmeye ihtiyaç duyacak olan insanoğlu için okuma en güvenilir öğrenme yolu olacaktır.

Sağlıklı doğan birey doğduğu andan itibaren dinler, anlamsız sesler çıkararak konuşur fakat belli bir yaşa geldiğinde kendiliğinden dinleme ve konuşma gibi okuyamaz. Okuma için özel bir çaba gerekir. Okumak insanoğluna sunulmuş özel bir beceridir. Okuyan kişi hayatına sihirli bir değnek değmiş gibi tüm dünyaya kitaplar yoluyla ulaşabildiğini görür ve mutlu olur. Dünya genelinde farklı mesleklere mensup veya herhangi bir işte çalışmayan; çok zengin, çok zeki veya çok donanımlı pek çok insan vardır. Bu insanlardan hiçbiri için "kültürlü insan, bilgili insan" gibi sıfatları kullanmayız zira; kültür, bilgi işi okumaktan geçer. Bilgi çağına ayak uydurmanın en etkili yolu bolca okumaktır.

Okuma çok yönlü bir beceridir. Okuyan insanın düşünce dünyası, kelime hazinesi, genel kültürü zenginleşir; okuduğunu anlama becerisi gelişir, dünyaya bakışı değişir. İnsan okudukça deneyim kazanır, dikkatini bir konu üzerinde kolayca toplar, konuşma ve yazma becerisi gelişir. Okumanın farklı kaynaklarda karşılık bulmuş tanım ve açıklamaları ise şu şekilde sıralanabilir:

"Okuma, yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek; yazılmış bir metnin, iletmek istediği şeyleri öğrenmek." (TDK, 2009). Günümüzde okumayı, yazılı, görsel ve elektronik metinler üzerine dikkat, algılama, hatırlama, anlamlandırma, yorumlama, sentezleme ve

çözümleme gibi farklı zihinsel işlemlerin bir arada gerçekleştiği, öğrenmede ve eleştirel bilince ulaşmada en etkili dil becerisi olarak tanımlanmak mümkündür (MEB, 2012). "Okuma, eğitim yoluyla kazanılmış tek alan becerisidir ve doğrudan doğruya yazıya bağlıdır. Çünkü okuma, tarihin en önemli keşfi olan yazının icadı ile ortaya çıkmıştır ve bu yönde insan ihtiyacı ve arayışının bir sonucudur. Okuma eğitimine dair en temel amaç okuma kültürü oluşturabilmektir." (Baş, 2015, s. 87).

"Okuma eylemi, gözlerin ve ses organlarının hareketleri ile zihnin anlama ve kavrama çabasına dayanan karmaşık bir etkinliktir." (Karatay, 2011, s. 18). "Okuma, dil kurallarına uyarak yazılı iletişimleri, sözlü mesaj (iletişim) haline getirmek, kavramak, kıyaslamalar yapmak, yorumlamak, fikir yürütmek ve yargıya varmaktır." (Ruşen, 2012, s. 22). "Okumak, bir alışkanlıktır, okumak bir zevktir, okumak bir felsefedir, okumak bir kültürdür, okumak bir medeniyettir, okumak bir yorum yapmaktır, okumak bir yaşam tarzıdır. Okumak kısaca insani bir eylemdir." (Uslucan, 2005, s. 34). "Okuma; sözcükleri, cümleleri veya bir yazıyı bütün unsurlarıyla görme, algılama, kavrama ve anlamlandırma etkinliğidir. Beynin görme, algılama, seslendirme, anlama, yapılandırma gibi işlevlerinden oluşur." (Gündüz ve Şimşek, 2013, s. 15). "Okuma, bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki ögeleriyle görme, algılama ve kavrama sürecidir." (Kavcar, Oğuzkan ve Hasırcı, 2016, s. 67).

"Okuma, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve psikolojik gelişmelerinde etkili olan ve anlam kurma, düşünme, değerlendirme, ilişki kurma gibi çeşitli öğelerden oluşan karmaşık bir süreçtir." (Mete ve Sis, 2016, s. 9). "Okuma eylemi, gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerinden ve zihnin anlama ve kavrama çabasından oluşan karmaşık bir etkinliktir." (Aktaş ve Gündüz, 2003, s. 19). Okuma yalnızca yazılı sözcüğün ya da dilin kodunu çözmeyi içermeyen aynı zamanda eleştirel algılamayı, yorumu ve okunan şeyin yeniden yazılmasını gerektiren bir etkinliktir. (Freire ve Macedo, 1998, s. 80).

"Zihinler üzerinde uygun bir etkide bulunabilecek tek disiplin okumadır." (Proust, 2013, s. 39). "Okuma; kelimeleri, cümleleri veya bir yazıyı bütün unsurlarıyla görme, algılama, kavrama ve anlamlandırma etkinliğidir." (Sert, 2010). Okuma, insanoğlunun hayatı boyunca sürdürdüğü yararlı bir uğraş olmakla birlikte sözcük hazinesini arttıran, etkili konuşma arzusunu kamçılayan, yazma alışkanlığı

kazanmayı sağlayan, zihin faaliyetlerini geliştiren bir eylemdir. (Aktaş ve Gündüz, 2003, s. 18).

Kişi okuma eylemi ile erken yaşlarda tanışmaktadır. İlk okuma yazma sürecinde okumanın etkileriyle karşı karşıyaymış gibi görünse de aslında okumanın etkisi insanoğlunun hayatına henüz anne karnındayken girer. Annesinin karnındaki bebek okunan ve uygulananlardan etkilenerek, yeni doğan bebek annesinin ve çevresindekilerin okuduklarından etkilenerek hayata başlamış olur. Okuma başlangıçta bir mama kutusunun adı kadar küçük görünse de etkisi oldukça büyüktür. Kelimeler kelimeleri, cümleler cümleleri takibe başladıkça okuma karmaşıklaşır ve bebeğin zihninde daha büyük etkiler yaratmaya devam eder. Okuma, çocukluk döneminden ve ilk okuma yazma döneminden itibaren kişinin yaşamını etkisi altına alır. İnsan okuduğunu anladığında sorgulamaya başlar, düşünür, sonuçlar çıkarır. Okuduklarından kendine sonuçlar çıkaran insanda değişim ve değiştirme çabaları baş gösterir. Aile hayatıyla başlayan okuma, okul hayatıyla yoğunlaşır ve ister istemez tüm yaşamın içinde yer alır.

Okuyarak duygu düşüncelerini genişleten insan kültür, tarih, bilim, sanat sosyoloji gibi pek çok alanda da bilgi sahibi olur. Bugünün bilgili insanı yarının bilgisizi olabilir çünkü okumak durağan değil; sürekli devam eden bir uğraştır. Sürekli devam eden bu uğraşta ilerleyen kişi kelime hazinesi ve konuşma akışı bakımından da gelişmeler gösterir. Yazı yazmakta zorluk çeken veya konuşurken duraklamalar yapan akıcı konuşamayan bir kişi bu sorunları çözmek için ilgili alanda eğitimler alıp sorunları çözebilir. Fakat bu sorunları çözmenin hem daha kolay hem de ona daha çok getiri sağlayacak başka bir yolu daha vardır: okumak. Okuyan insan kelime hazinesini zenginleştirerek yazma ve konuşma sorunlarına çözüm üretip aynı zamanda kendi alanında yetkinlik derecesini artırarak bilişsel yönden de gelişme sağlayabilir.

Bilgiyi arayan, onu çoğaltmak ve geleceğe aktarmak isteyen insanoğlu için başta semboller ve resimlerle başlayan okuma her zaman kıymetli bir hazine olmuştur. Onu saklamak, korumak ve aktarmak için bazen bir duvarı bazen bir kemiği seçmiştir. Günümüzde insanlar fark etse de etmese de toplu taşımada, trafikte, sokakta, evde, internette, tablette, telefonda her yerde ve her şeyde okuma ile sarılmış durumdalar. Okumayı sevmediğini, asla kitap okumadığını söyleyen insan bile gün içinde pek çok kez bir şeyler okuyor, düşünüyor, yorumluyor. Okumak

hayatımızın önemli bir parçası ve yaşam boyu devam ediyor. Aşağıda sıralanan farklı kaynaklar okumanın hayatımızda ne derece önemli olduğunu gösterir niteliktedir.

Şüphesiz ki en önemli kaynak olan Kur'an-ı Kerim'in (Alak Suresi: 1-5) ilk indirilen ayetinde okumanın ehemmiyetini gösterir nitelikte olan ifade "Yaratan Rabbinin adıyla oku… O, insanı alak'tan yarattı. Oku, Rabbin kerem sahibidir. O ki kalemle yazmasını öğretti; insana bilmediğini öğretti" şeklindedir.

Manguel (2015, s. 24) de "Toplumlar için okumak toplumsal sözleşmenin ilk adımı sayılır." sözüyle okumanın toplumlar için ne derece önemli olduğunu ifade etmektedir.

Aktaş (2012, s. 10) okumanın hayatı yoğunlaştırdığını, okumayanların hayatı ikinci sınıf olarak yaşadığını ve okumanın asla ihmal edilmeyecek bir gereklilik olduğunu ifade etmektedir.

Ruskin (2014, s. 27) eserinde "İngiltere Müzesindeki tüm kitapları okuyup tam bir kara cahil olarak kalabilirsiniz. Ancak harf harf iyi bir kitabı doğru anlayarak on kelime okursanız her zaman eğitimli bir insan olarak görüleceksiniz." ifadeleriyle anlayarak okumanın önemine değinmiştir.

2.1.1. Okumayı Etkileyen Faktörler

2.1.1.1. Fiziksel Faktörler

Okuma alışkanlığını etkiyen başlıca unsurdur. Bir okuyucunun öncelikle okumayı sağlayan göz, beyin ve sesin oluşmasını sağlayan kulak, gırtlak, burun, yutak, gırtlak kapağı, gırtlak, yemek borusu, soluk borusu, bronşçuklar, bronş, sol akciğer, sağ akciğer, diyafram gibi organlarının sağlıklı durumda olması gerekir. Sesli okumada ses organları olmazsa olmaz bir yer oluştururken; sessiz okumada göz ve beyin etkileşim halindedir. Ses organları devreden çıkarılınca okumayı anlama çalışmaları ağırlık kazanmakta ve okuma hızı artmaktadır. Gözün görme açısına göre okuma hızı şekil alır. Görüş genişliği arttıkça okuma hızı da artar.

"Okumaya yeni başlayan birinci sınıf öğrencileri için hazırlanan kitapların yazı puntosu 20-24 punto iken ikinci sınıflar için 18 punto, üçüncü sınıflar için 14 punto, dördüncü sınıflar için 12 punto, beşinci sınıflar için 11 punto, daha üst sınıflar içinse 10 puntoya kadar düşmektedir." (Arıcı, 2012, s. 6). Okuma metinleri ve okuma metinlerindeki yazıların büyüklüğü de fiziksel faktörler içinde yer alır. Okuma

metinleri öğrencilerin seviyelerine uygun olmalı ve yazılar öğrencilerin yaş seviyesine göre düzenlenmelidir.

2.1.1.2. Bilişsel Faktörler

Okuma eyleminin gerçekleşmesi için fiziksel unsurların yerine getirilmesi tek başına yeterli değildir. Okunanların anlamlandırılması için bilişsel faktörler gereklidir. Gözle görülen kelimeler beyne ulaştırılır. Beyin de geçmiş bilgilerin de yardımıyla anlamlandırma sürecini başlatır. Beynin anlamlandırma sürecinde zekâ ve yaş faktörleri de önemlidir. On iki yaşında bir çocuğun bir anatomi kitabını anlaması beklenmezken aynı şekilde zekâ geriliği yaşayan kırk yaşında bir bireyin de çocuk kitabını anlamlandırmayabilir. Okuma esnasında beynin çalışma durumu Ruşen (2012, s. 27) tarafından şöyle açıklanmıştır:

> Okuma işlemi sırasında her milletin kendi dilindeki soyut ve somut kavramların simgeleştirildiği sayı, harf karakterlerinin görüntüleri gözlerden beyine kadar giden bir tepkiyi başlatır. Bu tepki sinir hücreleriyle beyne iletilir ve ilk tepkiyi diğer tepkiler izler. Bu işlem okuma boyunca da sürer. Gözlerimiz beynimizin dışarıya açılan penceresidir. Gözlerimiz veya duyu organlarımızdan herhangi birisiyle beyine iletilen simgeler, beynin okuma merkezince çözümlenir ve anlamlandırılır.

2.1.1.3. Bireysel Faktörler

Okumayı gerçekleştirmek için fiziksel ve bilişsel yönden her şey hazır olsa bile okuma becerisinin kazanılması, bu becerinin alışkanlığa dönüştürülmesi kişiden kişiye göre değişmektedir. Bunun sebebi bireysel faktörlerdir. Bireyin içinde kitaba karşı oluşan ilgi ve sevgi zamanla içselleşerek alışkanlığa dönüşebilir.

Bireysel faktörlerin içinde en önemli etkenlerden biri psikolojidir. Kişi kitap okumayı istese bile psikolojik olarak odaklanamamışsa dikkatini okumaya verememişse okuma faaliyeti sağlıklı şekilde devam etmeyebilir. Duygusal sorunları, düşünsel durumları olan biri okumaya odaklanamaz. Aynı şekilde kitap okuyan biri bir taraftan başka şeyler düşünüyorsa hayaller kuruyorsa, pasif okuma yapıyor demektir ve pasif olarak okuduğu hiçbir kelimeyi gerçek anlamda zihninde anlamlandıramaz. Bu durumda okumayı bırakıp kitaba yoğunlaşmayı denemelidir.

2.1.1.4. Çevresel Faktörler

Okuma alışkanlığı edinme sürecinde önemli olan etkenlerden biri de çevredir. "Doğası itibari ile sosyal bir özellik gösteren ve mutlaka bir sosyal çevrede yaşayan insanın bütün eylemleri gibi okuma eylemi de yaşadığı çevreden etkilenir. Çevre

koşulları kişinin okuma alışkanlığı edinmesi üzerinde olumlu veya olumsuz etki yapabilir. Çevresel etkenler okul ve öğretmen, kütüphane, aile, arkadaş çevresi gibi unsurlardan oluşur." (Temizkan, 2009, s.58). İçinde yaşadığı toplum çocuğun davranışları ve kişiliği üzerinde etkili olur. Toplumun alışkanlıkları ister istemez çocuğu da etkiler. Okuma kültürüne sahip bir toplumda büyüyen çocuk daha çok kitaplarla ilişki kurarken; dans ve müzik kültürüne sahip bir toplumda büyüyen çocuk daha çok müzik aletleriyle ilişki içinde olabilir. Bireylerin yaşadığı çevre, ailesi, okulu, arkadaşları onun yaşam şeklinde ve alışkanlıklarında belirleyici rol oynar. Bebeklikten itibaren ailenin kitaba ilgisi veya ilgisizliği, evde kitap ortamı olup olmaması bireyin okuma karşısındaki tutumunu belirleyen faktörlerdir. Ailesinde, arkadaşlarında kitap görmeyen bir çocuğun okumayla kurduğu ilişki elbette ki pek sağlam değildir.

Arıcı'ya (2012, s. 8) göre aile, arkadaş çevresi, yaşanan muhit çocuğun sosyal gelişimine yöne verir. "Birey küçük yaşlardan itibaren toplumdan sürekli etkilenir. Toplum okumayı seven bir yapıya sahipse o da bundan nasibini alarak bu konuda olumlu düşünür. Örneğin anne, baba veya kardeşlerden birinin veya hepsinin günlük olarak kitap okuduğu bir ailede çocukların bundan olumlu yönde etkilenmesi düşünülemez."

Çevresel faktörlerden biri de geçmiş dönemlerde etkisi ile günümüzdeki etkisi kıyaslanmayacak kadar büyük olan internettir. Eskiden bazı evlerde bulunan internet günümüzde büyük küçük pek çok kişinin cebinde yer almaktadır. Her zaman ellerinin altında bulunan internet çocukların ve gençlerin arkadaş ortamından uzaklaşmasına; internetteki oyunlar, hesaplar kitap okumaya ayrılacak vaktin kısıtlanmasına; kitapla ilgili olumlu olumsuz propagandalar onların üzerinde etkilerin yaratılmasına sebep olmaktadır.

2.1.2. Okuma Çeşitleri

2.1.2.1. Sesli okuma

"Sesli okuma, gözle algılanıp zihinle kavranan sözcük ya da sözcük kümelerinin konuşma organlarının yardımı ile söylenmesidir." (Kavcar, Oğuzkan ve Hasırcı, 2016, s.69). Sesli okuma genellikle sınıf ortamları gibi birden fazla kişinin olduğu durumlarda tercih edilir. Okuyan kişi veya kişiler vurgu ve tonlamaya çok dikkat

etmelidir. Dinleyen kişiler sesli okumadan zevk aldığında okunan metne odaklanmaları kolaylaşır ve metni anlamlandırma süreçleri daha başarılı olur. Sesli okuma dinleyenlere iyi bir dinleyici olma fırsatı verirken okuyucuya da telaffuzunu düzeltme olanağı sağlar. Sesli okumada yalnızca okumanın anlaşılır olması yeterli değildir aynı zamanda sesler de tam ve doğru çıkarılmalıdır. Sesli okumada seçilen metinler de önemlidir. Öğrencilerin sıkılmadan dinleyeceği, güncelliğini yitirmemiş, dil bakımından sade, anlatım bakımından anlaşılır olmalıdır.

Sesli okumanın içinde yer alan fakat ondan bir yönüyle ayrılan bir diğer okuma türü de inşat (şiir okuma**)** tır. Şiir okuma düz bir metni okumaktan farklıdır. Şiirde ses ahengi, duraklamalar, ses benzerlikleri, ritim unsurları da vardır. Düz bir metne okurken ses aynı tonda ve akıcı olarak devam etse de; şiir okurken zaman zaman yüksek sesle zaman zaman alçak sesle okumalar, duraklamalar yapılabilir.

2.1.2.2. Sessiz Okuma

"Sessiz okuma, ses organlarından herhangi birini hareket ettirmeden, gövde ve baş hareketleri yapmadan yalnız gözle yapılan okumadır." (Kavcar, Oğuzkan ve Hasırcı, 2016, s. 70). Sesli okuma becerisi okumayı yeni öğrenen öğrenci için çok gereklidir. Fakat ilerleyen dönemlerde sessiz okuma sesli okumanın önüne geçer. Çünkü sessiz okumada anlamı kavrama ön plandadır sesli okumada sesleri doğru çıkarma ve telaffuza ön plana çıkarken anlamı kavrama işlemi daha yavaş yapılır. Sessiz okuma yalnızca göz ve beyin aktif olduğu için anlamı kavrama kolaylaşır. Genellikle ilkokul döneminde daha yoğun olan sesli okumadan sonra sessiz okuma hayat boyu kullanılan bir okuma türü olarak karşımıza çıkar. Sessiz okuma, okuma becerisini ve okuduğunu anlama becerisini geliştirmek için çok önemlidir. Öğrencinin kelime bilgisine, ilgisine ve seviyesine göre seçilmiş bir metin sessiz okuma süresi yavaş yavaş uzatılarak yoğunlaşmayı ve okuma becerisini geliştirmeyi sağlayabilir. Sessiz okuma saatleri tekrar edildikçe öğrencide ilgi ve merak uyanabilir. Okumaya merak duyan öğrenci zamanla kendi okuma saatlerini oluşturacak ve ilerleyen dönemlerde okuma alışkanlığı kazanmasında basamaklar atlayacaktır.

2.1.2.3. Özetleyerek Okuma

"Konunun ana hatlarının kavranmasını sağlar. Okuduğumuz malzemeyi ne kadar anladığımızı ölçmeye, bir okur olarak kendimizi test etmeye imkân verir." (Gündüz

ve Şimşek, 2013, s. 201). Bu okuma türü öğrencinin metnin ana hatlarını olay, yer, zaman, kişi, gibi unsurları; serim, düğüm, çözüm; giriş, gelişme, sonuç gibi bölümleri kavramasını sağlayan bir tür okumadır. Öğrenci bu okumada bir bölümü bitirip özet çıkarabilir; diğer bölümler için de böyle bir yol izler. Son olarak tüm özetleri birleştirebilir.

2.1.2.4. Göz Atarak Okuma

"Göz atarak okuma herhangi bir kitaba uygulandığı zaman kitabın ön söz, içindekiler ve dizin bölümlerini incelemek gerekir. Kitabın başında veya arka kapağında eğer varsa yazarın notu okunur. Kitap veya yazar hakkında başka yazar veya düşünürler tarafından söylenmiş sözler varsa onlar okunur." (Temizkan, 2009, s. 99). Göz atarak okuma metinle ilgili hiçbir ayrıntıyı dikkate almadan öncelikle metni biçim yönünden inceleyip ardından sessiz okuma yaparak metnin konusuna ve ana fikrine ulaşmayı amaçlayan bir okuma türüdür.

2.1.2.5. Not Alarak Okuma

"Not alarak okumada amaç öğrencileri okuma sürecinde etkin kılmak, onların önemli bilgi, düşünce ve olayları hatırlamalarını sağlamaktır. Öğrencilerden, okuma amaçlarına göre not almaları istenir. Öğretmen öğrencilerin dikkatini çekmek için bazı bölümleri iki kez okuyabilir." (Yıldız, 2013, s. 133). Öğrenciler sessiz okuma esnasında kendilerince önemli gördükleri yerleri not ederler verilen süre bitince öğrenciler birbirleriyle notlarını paylaşırlar.

2.1.2.6. Soru Sorarak Okuma

"Okuma öncesinde ve sürecinde öğrencilere sorular hazırlanarak metin üzerinde düşünmelerini ve metni anlamalarını sağlamak için uygulanır. Metin sesli ve sessiz okunduktan sonra öğrenciler, okuma sürecinde zihinlerinde oluşan soruları yazarlar." (Temizkan, 2009, s. 101). Metni okumadan önce öğrenciler metnin başlığına, uzunluğuna ve görsel unsurlarına bakarak sorular oluştururlar. Ardından metni okuyarak metnin içeriği ile ilgili yeni sorular oluştururlar. Sonra bu soruları sınıf ortamında sözlü olarak birbirlerine sorarak veya tahtaya yazarak cevaplarlar.

2.1.2.7. Tahmin Ederek Okuma

"Tahmin ederek okumada amaç okuma sürecinde öğrencileri etkin kılmak için metinde geçen duygu, düşünce ve olaylarla ilgili merak uyandırmaktır. Öğrencilere, metinde geçen bazı sözcük ve ifadelerin metnin devamı hakkında fikir verebileceği açıklanır." (Gündüz ve Şimşek, 2013, s. 220). Tahmin ederek okuma öğrencilerde merak uyandırmak için metne yoğunlaşmalarını sağlamak için yapılan bir okuma türüdür. Öğrenciler önce metnin başlığına ve görsel unsurlarına bakarak tahminlerini yazarlar. Öğretmen giriş bölümünü okuyup devamını tahmin etmelerini ister; gelişme bölümünü okuyup tahmin etmelerini ister; sonuç bölümünü okuyup tahmin etmelerini ister. Böylece öğrenciler metnin geneliyle ilgili üç bölümle ilgili ayrı ayrı tahminlerini yazarlar. Yazılan tüm tahminler okunup doğru cevaplar belirlenir.

2.1.2.8. İşaretleyerek Okuma

"İşaretleyerek okuma konuyu anlamaya yardımcı olacak anahtar kelime ve kavramlar ile önemli görülen yerlerin belirlenmesidir." (Yıldız, 2013, s. 133). İşaretleyerek okuma not alarak okumaya benziyormuş gibi görünse de aslında aralarında önemli farklar vardır. Bu yöntemde öğrenci herhangi bir kâğıda not almaz, cümleler yazmaz; yalnızca ana metin üzerinde bazı semboller ve işaretler koyarak, bazı bölümlerin altını çizerek metni ana hatlarıyla kavramaya çalışır ve bunu daha sonra kendi cümleleri ile ifade eder.

2.1.2.9. Söz Korosu

"Söz korosu, beli bir gruba ait üyelerin bir sözü, metni topluca sesli okuması, seslendirmesidir." (Karatay, 2011, s. 70). Söz korosu yönteminde amaç metnin anlamını kavramaya çalışmaktan çok öğrencilerin birlik ve beraberlik içinde sesli okuma yapmalarını sağlamaktır. Öğretmen öğrencileri ve metni bölümlere ayırabilir her bölümü farklı öğrenci grubuna okutabilir. Veya bölümleri karşılıklı olarak okutabilir. Söz korosu öğrencileri ayırarak yapılabileceği gibi toplu halde de yapılabilir. Öğrencilere metni gerektirdiği gibi seslendirmeleri söylenir.

2.1.2.10. Ezberleme

"Öğrencilerin hafızalarını güçlendirmek, kültürel ve edebi değeri olan metinlerin cümle yapılarını, söz varlığını, anlatım özeliklerini kavrayarak Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmalarını sağlamaktır." (Karatay, 2011, s. 72). Ezberleme yöntemiyle

öğrencilerin hafızalarını güçlendirebilirler. Bu metinleri ezberleyen öğrencilerin hem kültür seviyeleri artar hem de Türkçeyi etkili ve güzel kullanma becerileri gelişir. Ezberleme için belirli bir süre verilir. Öğrenciler süre sonunda sınıf ortamında ezberlerini sunarlar böylece sınıf içi etkileşim gelişir. Heyecan ve takdir edilme duygusuyla Türkçe dersi daha da zevkli hale gelir.

2.1.2.11. Okuma Tiyatrosu

"Okuma tiyatrosu öğrencilerin öyküleyici metinlerin karakteristik özelliklerinin kavramalarını, metinde yer alan kişilerin özelliklerini anlamalarını sağlamayı amaçlamaktadır." (Karatay, 2011, s. 71). Okuma tiyatrosu yönteminde metinler seçilip okunur ardından tiyatro gibi diyaloglara dönüştürülür. Metinler olay yazılarından seçilir. Öğrenci diyalogları yazarken metindeki şahıs kadrosunun önemini fark eder. Böylece başkişiyi, yardımcı kişileri bulması kolaylaşır. Metnin yapısını ve içeriğini daha iyi kavrar. Oluşturan diyaloglar sesli okuma yapılarak okunur ve öğrencilerin karşılıklı diyalogları okumaları sayesinde metnin anlamlandırılması kolaylaşır.

2.1.2.12. Metinlerle İlişkilendirme

"Öğrencilerin, okudukları metinde diğer metinler arasında ilişki kurmasını sağlar. Düşünme becerisini geliştirmeyi hedefler. Okuma zevki aşılar. Okuma kültürünün oluşmasına katkıda bulunur. Metinler arasındaki ilişkileri keşfetmek, okuru mutlu kılar." (Gündüz ve Şimşek, 2013, s. 253). Metinlerle ilişkilendirme, okunan metinleri daha önce okunan metinlerle benzerlikler, farklılıklar gibi yönlerden karşılaştırarak öğrencilerin metin üzerinde düşünme becerisini geliştiren bir okuma çeşididir. Öğrenci metni okur ardından öğretmen önceki metinlerden birini düşünmelerini ister. Öğrenci önceki metni hatırlamak için göz atarak okuma yapabilir. Metinler arasında konu, içerik, olay, yer, zaman, kişiler, ana düşünce gibi unsurları karşılaştırarak düşünce becerisini geliştirir.

2.1.2.13. Tartışarak Okuma

"Öğrencilerin, metinde işlenen konuyla ilgili bilgi, duygu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşmalarını ve onların bilgi ve görüşlerinden yararlanarak farklı bakış açıları kazanmalarını sağlamaktır." (Yıldız, 2013, s. 135). Tartışarak okuma sınıf halinde öğretmenin yönlendirmesiyle de yapılabilir küçük gruplar halinde grup

liderlerinin yönlendirmesiyle de yapılabilir. Öğretmen tüm öğrencilerin katılını sağlamaya ve tartışmanın saygı çerçevesinde yürütülmesine yardımcı olmalıdır.

2.1.2.14. Yaratıcı Okuma

"Yaratıcı okuma eğitimi, bebeklikten başlayarak bütün yaşlarda uygulanabilir. Devamlılık ister, yerleşebilmesi için defalarca tekrarı gerektirir. İma edilenleri anlama ve sonuç çıkarma becerilerini geliştirdiğinden eleştirel düşünceye de temel sağlar." (Hızır, 2016, s. 60). Yaratıcı okumada metin titizlikle okunur ve metinde yeni olan bir şey aranır yazarın metinde vermek istediklerini almaya çalışmaktan öte; okuyucunun metinden almak istediklerini alması söz konusudur. Yaratıcı okuma kişinin kendi deneyimleri ve bakış açısıyla metin içinde yeni bir metin oluşturma sürecidir.

2.1.2.15. Eleştirel Okuma

"Eleştirel okuma, bir metni incelemek, yorumlamak ve eleştirmek için yapılan bir okuma çeşididir. Eleştirel okumanın amacı kuru bir okuryazarlıktan öte, anadilinin bütün inceliklerini gözeterek belli alanlarda araştırıcı, üretken veyaratıcı düşünceye açık, üniversal nitelikte eleştirici bir aydın yetiştirmektir." (Aktaş ve Gündüz, 2003, s. 30). Eleştirel okumada öğrenci okuduğu metne sorgulayarak bakmayı ve olumlu, olumsuz yönlerden metni değerlendirmeyi öğrenir. Bu bakış açısı öğrenciye tarafsız olmayı kazandırır. Öğrenci önce metni sessiz okuma yöntemi ile okur ardından sorular sorarak, sebep-sonuç ilişkilerini bulmaya çalışarak değerlendirmeye çalışır. Öğrenciler metne farklı bakış açılarıyla yaklaşacağı için tarafsız olarak olaylara bakma becerileri gelişecektir. Eleştirel okumada karşılaştırma, sorgulama ve değerlendirme söz konusudur.

2.1.2.16. Güdümlü Okuma

"Öğretmen tarafından seçilen bir kitabın derste açıklamalar yapılarak okunmasıdır." (Arıcı, 2012, s. 44). Öğretmenin daha önceden dil ve anlatım özelliklerine göre seçilen farklı türlerde metinlerin sınıf içinde tanıtılıp okunmasından sonra soru-cevap tekniği kullanarak yaptığı bir okuma türüdür. Güdümlü okumada öğretmen de metne iyi hazırlanmalı gelecek tüm sorulara karşı cevaplar verebilmelidir.

2.1.3. Okuma Alışkanlığı

Alışkanlık; bir şeye alışmış olma durumu itiyat, huy, ünsiyet anlamına gelmektedir (TDK, 2009). Okay (2014, s. 61) okuma alışkanlığının ne derece önemli olduğunu belirtmek amacıyla "Ne alışkanlık ne bilinç! Okumayı nefes almak gibi bir refleks haline getirmeliyiz." ifadesini kullanmaktadır.

Okumanın alışkanlığa dönüşebilmesi için okumaktan keyif almak gerekir. Avrupa Komisyonu (2011) okumayı zevkli hale getirebilmek için şu yolları önermektedir: " Metin temelli işbirlikçi öğrenme, çeşitli okuma materyalleri sunma, öğrencilerin isteğini okumalarını sağlama ve kitapların değerli olduğu yerleri ziyaret etmek, aynı metinleri okuduktan sonra yorum ve çıkarımlar yaparak tartışmalara katılmak. "

Aktaş ve Gündüz (2003, s. 21) okumanın bir alışkanlık olduğunu ve her alışkanlık gibi ne kadar erken başlanırsa o kadar kolay kazanılacağını ifade etmektedir. Ayrıca ailelerin çocuklarını okumaya zorlayıp kendileri okumadığında hiçbir inandırıcılıkları olmayacağını ekleyerek okuma sevgisinin erken yaşlarda ve uygulamalı olarak verilmesi gerektiğinin önemini vurgulamıştır.

Temizkan'a (2009, s. 50) göre okumayı öğrenmek tek başına bir değer taşımaz. Okumanın sürekli ve düzenli yapılan disiplinli bir çalışmaya yani okuma alışkanlığına dönüştürülmesi gerekmektedir.

Uslucan (2005, s. 35) öğrencilere okuma yazma öğretmeden önce okuma eğitimi vermek gerektiğini, bu eğitimden önce de aileleri eğitmek gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca okuma alışkanlığı kazanılmasında ailenin önemini şu şekilde vurgulamıştır: "Evinde, ailesinin elinde hiç kitap görmeyen; kitabı ilk kez okulda, onu da bir dersin nesnesi olarak gören öğrencinin kalbinde ve beyninde okumaya karşı ilgi uyanması oldukça zor olacaktır."

Sever (2016, s. 24) öğrencide okuma alışkanlığı oluşturma sürecini şu şekilde açıklamaktadır: "Öğrencinin okuma kültürü edinme süreci ardışık bir süreçtir; birbirine bağımlı ve birbirini bütünleyen becerilerin kazanılmasını erekli kılar. Aşamalı bir sıra izleyen bu sürecin ilk basamağı (becerisi) "dinleme alışkanlığı" edinmelidir. Bu alışkanlığın ardından, "okuma –yazma becerisi "edinilir. Bu beceriyi de "okuma alışkanlığı becerisi" "eleştirel okuma becerisi" ve evrensel okuryazarlık becerisi " izler."

Yavuzer'e göre (2005, s. 66) okuma becerisi genelde okul sıralarında kazandırılmaya çalışılsa da temelinin bebeklik döneminde hatta anne karnında atıldığı savunulmaktadır. "Bebeklerin ellerine en geç 1-2 yaşına kadar önce resimli sonra yazı ve resim karışık olarak tutuşturulan kitaplarla okuma eğitiminin temeli atılabilir. 3-4 yaşında ise yetişkinlikle çocuk arasında bir sohbet aracı olan kitap anne ve babayla birlikte okunabilir."

Yener'e göre (2014, s. 134) Batı dünyasında gelişen politikalar ve sosyal bilimlerdeki gelişmeler göz önüne alındığında öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada yeni yaklaşımlar bulunması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de okuma alışkanlığı karnesinin zayıf olmasının sebebi ise eğitim sisteminde düğümlenmektedir.

2.1.4. Okuma ve Anlama

Okuma göz, ses organları ve beyin tarafından ortak bir çalışma ürünü olarak ortaya çıkar. Gözün satır üzerinde kayarak oluşturduğu hareket zihin tarafından anlamlandırılır. Sesli okumada buna ses organları da eşlik eder böylece yazılı bir materyal çözümlenerek zihinsel bir yapıya dönüştürülür.

Okuma boş vakitlerimizi değerlendirmek için yapılan basit bir faaliyet değil belli bir amaç için bilinçli olarak yapılan bir eylemdir. Okurken kelimeler, semboller gibi ayrıntılara takılmak yerine metnin bütünü görülmeye çalışılmalı. Asıl anlatılmak istenen - ana fikir- anlaşılmaya çalışılmalıdır.

"Okuduğunu anlama sadece metinde geçen anlamı bilinmeyen kelimeleri anlamlandırmak veya onların sözlükteki anlamını bulmak değildir. Anlamak, okunan metni bütün yönleri ile kavramaktır." (Karatay, 2011, s. 14). "Okuduğunu anlama, öğrencilerin; kelime tanıma becerisinin yanında metnin ana düşüncesini ve yan düşünceleri, metinde verilmek istenen mesajın ne olduğunu anlamlandırabilmesidir." (Mete ve Sis, 2016, s.7). Okuma göz ve beynin ortak çalışması sonucu yapılan bir faaliyettir. Okurken gözümüzle kelimeyi görmeye çalışır beynimizle anlamlandırarak düşünmeye başlarız. Okurken gözün ihtiyacı olan basılı bir materyal, beynin ihtiyacı olan basılı materyaldeki kelimelerin, rakamların, sembollerin konuşulan dilde anlamlı bir karşılığı olmasıdır. Ortaş'a (2016) göre okuduğunu anlamayan kişinin hiçbir sağlıklı analiz yapması beklenemez.

2.1.5. Türkçe Dersi Öğretim Programında Okuma ve Anlama

Genel olarak dil becerilerine baktığımızda dinleme, konuşma, okuma, yazma olarak dört dil becerisi karşımıza çıkmaktadır. Dinleme becerisi yeni doğmuş bir bebeğin bile kullanabileceği bir beceridir. Zamanla dinleme becerisini geliştiren çocuk konuşma becerisi için ön hazırlık yapmış olacak ve hazırbulunuşluk düzeyi uygun olduğunda konuşmaya başlayacaktır. Başta yalnızca taklitten ibaret olan bu konuşma zamanla dil kurallarına uygun olarak daha anlamlı cümlelere dönüşecektir. Böylece sağlıklı her çocuk aşağı yukarı aynı zaman dilimlerinde önce dinlemeyi ardından konuşmayı öğrenebilir.

Okuma ve yazma becerileri ise dinleme ve konuşma becerileri gibi bireyin kendi kendisine öğrenebileceği kadar kolay değildir. Birey farklı sembol ve şekillerden anlam çıkarmaya çalışıp okumayı; farklı sembol ve şekilleri anlamlandırarak yazmayı öğrenebilir. Okuma ve yazma genel olarak okulda öğrenilen becerilerdir. Elbette ki bazı çocuklar çevrelerinde gördükleri resim, basılı materyaller, kitap, dergi, gazete; televizyon, bilgisayar, tablet, telefon gibi pek çok uyarıcı ile karşı karşıya kaldıkları için okuma ve yazmayı kendi kendilerine de öğrenebilirler. Çocukların okuma ve yazma sürecinde başlangıçta en etkili kurum aile ve yakın çevresidir.

2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda okuma becerisi incelendiğinde şunları söylemek mümkündür:

> Okuma ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci olarak tanımlanmaktadır. Okuma becerisi ise; öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma, eleştirel düşünmeyi sağlayan bir süreci içine alan, öğrencinin farklı kaynaklara ulaşarak yeni bilgi, olay, durum ve deneyimlerle karşılaşmasını sağlayan bir beceri olarak görülmektedir. Okuma öğrencinin zihinsel gelişimine en büyük katkıyı yapan öğrenme alanı olarak görülmektedir. Bu bakımdan öğrenme alanları içinde ayrı bir önem taşımaktadır. Okuma becerisinin hayata yayılan bir alışkanlık hâline getirilmesi sağlanmalıdır. Okuma becerilerinin geliştirilmesinde en önemli kurum ailedir. Aileler okumaya yönelik tutumda belirgin rol oynamaktadır. Aile çocuğunda okuma zevki uyandırmalıdır. (MEB,2005)

Programda okuma alışkanlığı kazandırmak için izlenecek yol ise şu şekilde ifade edilmektedir:

> Her öğrenciye okuma alışkanlığı kazandırılabilir. Bunun için öğretmenin, öğrenciyi, ilgisini çekebilecek türde kitaplar okumaya yönlendirmesi gerekir. Öğretmen, kitap okumaktan hoşlanmayan öğrencileri kısa, resimli ve onların ilgisini çekebilecek kitaplar okumaya teşvik ederken okuma alışkanlığı kazanmış öğrencileri de edebî değer taşıyan eserleri okumaya yönlendirmelidir. Öğretmen, okuma alışkanlığı kazandırmada velilerle iş birliği yaparak öğrencilere evde de okuyabilecekleri

> kitaplar önermelidir. Bu amaçla da velileri, çocuklarına örnek olacak şekilde kitap okumaları, evde kitap okuma saatleri düzenlemeleri, çocuklarıyla okudukları kitapları değerlendirmeleri, çocuğa ait bir kitaplık oluşturmaları; onları ödüllendirmeleri ve onlara özel günlerde kitap hediye etmeleri konusunda bilgilendirmelidir. Yapılan bu çalışmanın verimli olabilmesi için evde okunan kitapların mutlaka sınıfta değerlendirilmesi gerekir. (2005, MEB).

2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda okuma becerisi incelendiğinde şunları söylemek mümkündür:

> Okuma öğrencinin farklı kaynaklara ulaşarak yeni bilgi, olay, durum ve deneyimlerle karşılaşmasını; öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma ve eleştirel düşünmeyi sağlayan bir süreci de içine alan bir beceri olarak tanımlanmaktadır. Okuma becerisi okumayı alışkanlık haline dönüştürmeyi; doğru ve akıcı okumayı, kültürel ve toplumsal değerleri okuduklarından hareketle farkında olmayı amaçlamaktadır. Programda yer alan kazanımlar metinleri anlamlandırmayı, çözümlemeyi ve değerlendirmeyi; okumayı alışkanlık haline dönüştürmeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Bu kazanımlar anlama, akıcı okuma, söz varlığı olarak üç grupta yapılandırılmıştır. Önceki programdan farklı olarak "okuma kültürü" teması ile birlikte "bilgi okuryazarlığı, çoklu okuryazarlık, dijital okuryazarlık, dil sevgisi, edebî şahsiyetler, e-kitap, eleştirel okuryazarlık, kitabevi, kitaplar, kütüphaneler, metinler arasılık, okuma alışkanlığı, okuma serüveni, okuma sevgisi, okur kimliği, sözlük kültürü, süreli yayınlar, teknoloji okuryazarlığı, yaratıcı okuma, yazılı kültür, z-kitap, z-kütüphane" alt temaları da eklenmiştir. (MEB, 2017)

2012-2013 Eğitim –Öğretim Yılı'ndan itibaren yürürlüğe girmiş olan Seçmeli Okuma Becerileri Dersi Türkçe dersinden ayrı bir ders olarak öğrencilerin okuma faaliyetlerine katkıda bulunmaktadır. Programda elektronik ve basılı metinlerde parçadan bütüne, bütünden parçaya anlam oluşturmayı esas alan bir okuma öğretimi yaklaşımı benimsenmiştir. (MEB, 2012).

2.1.6. Okuma Eğitimi

"Okuma eğitimi çocuğa okumayı öğretmek değil; okumayı öğrenmiş birinin okuduklarını anlayacak şekilde okuma yapmasını sağlamaktır. Anlamaya yönelik yapılan okuma eğitimi aynı zamanda çocukların diğer derslerinin içeriklerini de anlayabilmelerine yönelik olursa çocuk, dil ve bilgi düzeyi bakımından da kendini geliştirebilir." (Okur ve diğerleri, 2013, s.5).

Türkiye'de ilkokul birinci sınıfa başlayan çocuklara okuma –yazma öğretilmekte fakat bu yaş grubundaki çocuklara okuma eğitimi verilmemektedir. Eğitim programının başlıca amacı okula yeni başlayan bir çocuğa okuma-yazma öğretmek olsa da çocuk bir üst sınıfa geçtiğinde hevesle başlayan "okuma" azalabilir ve dersler dışında hayatında çok kullanmadığı bir beceri olarak kalabilir. Oysaki okuma eğitimi ile birlikte verilen bir okuma yazma öğretimi; okumanın, yaşamın bir parçası olduğunu anlamasına yardımcı olabilir. Bugünkü eğitim sistemimizde okuma

eğitiminin ilkokulda verilmesi söz konusu bile değilken asıl doğru olan ilkokuldan, anaokulundan, çocukluktan da önce bebeklik döneminde aile tarafından verilmesidir. Dünyaya gözlerini açan bebek önce görür, ardından dokunur ve tatmak için ağzına götürmeye başlar. Evinde kitaplık bulunan, anne babasının elinde kitaplar gören bir bebek kitapla doğru zamanda tanışmış olur; emekleme döneminden itibaren kitaplıktan kitaplar alıp resimlerine bakabilir, onları yırtabilir veya ısırabilir. Evinde kitaplık bulunan bir bebek için, anne babasının okuduğu birkaç satır veya kitabın içinden gösterdiği birkaç resim bu bebeği diğer bebeklerden farklı kılablilir. Büyüyeceği bu evin içinde uzun yıllar –bebeklikten, çocukluğa; ergenlikten, gençliğe kadar –geçirecek olan bebek kitaplarla yakın ilişki içinde olacaktır. Yapılan pek çok araştırma gösteriyor ki ailesi tarafından kendisine sağlanan bu ortamla okuma eğitimi başlamış olur. İlerleyen dönemlerde birlikte seçtikleri kitaplarla okuma saatleri yapmaları, okuma başlayınca öğretmenlerinin yaşına uygun kitapları tavsiyede etmesi ve okuma saatleri yapması, kitaplara ilgi duymayı sağlayacak çalışmalar yapması ile okuma eğitiminde başarıyla ilerlemeye ve onu gerçek bir okur olma yolunda üst seviyelere çıkarmaya devam eder. Tamamen zıt bir durum düşünülecek olursa kitapla ilk kez okulda tanışan, onu derse ait araç olarak gören bir çocuk evinde kitap okumayı aklına getirmeyebilir. Öğretmeni söylemiş olsa bile onun için evde okuduğu kitap yalnızca puan almak için veya sınıf ortamında mahçup olmamak için yapılan bir ödevden başka bir şey değildir. Böyle büyümüş bir birey belki "kitap okuma" kavramını gerçek manada yıllar sonra anlayabilir.

Avrupa'da Türkiye de dâhil otuz bir ülkeyi kapsayan okuma eğitimi araştırmasına göre: 3-15 yaşındakiler için okuma becerilerinin kazandırılmasını etkileyen en önemli faktörler "öğretim yaklaşımları, okuma güçlüğü, öğretmen eğitimi ve okul dışında okuma desteği" olarak tanımlanmıştır. Araştırmada Avrupa ülkelerinde okuma eğitimi ile ilgili sonuçlar ortaya konulmuş, Türkiye ile karşılaştırılması bakımından önemli olduğu düşünülerek bu sonuçlara şu şekilde yer verilmiştir:

> Avrupa Birliğinde her 15 yaşındakinden birinde okuma güçlüğü vardır. Sadece Belçika (Flaman Topluluğu), Danimarka, Estonya, Polonya, Finlandiya ve Norveç'te düşük başarı sayısı %15 veya daha azdır. Danimarka'da 2009'da, 'Dil ve ifade biçimi' müfredatta zorunlu bir tematik konu olmuştur. İtalya' da 2007 okul öncesi eğitim ve ilköğretimin ilk döngüsüne ait yönergede okuma uygulamalarına dikkat çekilmiştir. Portekiz'de yasal özelliği bulunmayan iki belge ('Yazılı dilin keşfi' ve 'Dil ve iletişim') 2008 yılında öğretmenlerin okul öncesi eğitim müfredat yönergesini uygulamalarına yardımcı olmak için yayınlanmıştır. Birleşik Krallık'ta (İngiltere) erken okuryazarlık müdahalesi olan 'Okuma Telafisi' çerçevesinde hareket eden uzman öğretmenler, çocukların okuma zorluklarını değerlendirmek ve akranlarının

> seviyesini yakalayabilmeleri için kişiye özgü yoğun müdahelelerde bulunmak üzere eğitilmişlerdir. İrlanda'da Avustralya'da ortaya çıkmış ama şimdi dünya çapında kullanılan araştırma temelli okuryazarlık kaynağı olan 'İlk Adımlar' eğitimi alan öğretmenlere öğrencilerin okuma, yazma, yazım ve sözel becerilerini izleyip değerlendirmek için araçlar sunulmuştur. Finlandiya'da zorunlu programın bir parçası olarak okuma zorluklarına yönelik eğitim alan eğitim elemanları "öğrencilerin okuma becerilerini tanımlama; bireyselleşitilmiş aktivite ve zaman kullanımı biçiminde öğrenme desteği sağlama; rehberlik ve danışmanlık sağlamak; esnek gruplar, eş zamanlı eğitim gibi esnek düzenlemeler yapmak" gibi özel ihtiyaçlarla ilgilenerek sınıf öğretmenlerine çeşitli biçimlerde yardımcı olurlar. (Eurydice, 2011)

Okuma eğitimi üzerinde başta aile kurumu olmak üzere okul, öğretmen, çevre, öğretim programı, yayınevleri, kütüphaneler, kitle iletişim araçları gibi pek çok etken bulunabilir. Ailenin okuma eğitimi üzerindeki etkisi bu araştırmanın konusunu oluşturduğu için ayrıca bir başlık altında ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Okuma eğitiminde öğretmen faktörü oldukça önemlidir. Öğretmenlerin bireysel veya okul idaresi desteği ile yapabilecekleri çalışmalar vardır: Okulda kitap okuma yarışmaları düzenlenebilir, kitap sergileri açılabilir, okula yazar davet edilerek imza günleri düzenlenebilir, okunan kitaplar sınıf ortamında tartışmaya açılabilir; tiyatroya dönüştürülebilir, öğrencilerin birbirlerine kitap hediye etmesi sağlanabilir, okumaya teşvik edecek projeler üretilebilir, okul duvarlarına ve panolara kitaba dikkat çekecek resimler, afişler asılabilir. Arıcı (2012) okuma eğitiminde okul ve öğretmenlerle ilgili yapılabilecek çalışmaları şu şekilde sıralamıştır:

- Öğretmenler okuma alışkanlıklarıyla örnek olmalıdırlar.
- Öğretmenler derslerde kitap tanıtımı yapmalı, sık sık bu kitaplardan sınıfta okuma çalışması yapmalıdır.
- Okullarda özel Türkçe sınıfları (içinde kitap, dergi, gazete, sahne, kostüm vb. bulunan) düzenlenmelidir.
- Okullara yazar ve şairler getirilmeli ve bunlar vasıtasıyla çok kitap okuyan öğrencilere kitap hediye etmeleri sağlanmalıdır.
- Okulda öğrencilerin birbirine kitap hediye etmeleri sağlanmalıdır.
- Öğrencilere okuma ödevleri verilmeli, okunan kitaplarla ilgili öğrencilere konuşmalar yaptırılmalı ve bunların listesi tutulmalıdır.
- Okulda okumayı özendirecek yarışmalar yapılmalı, ödüller verilmelidir.
- Sınıf ve okul kitaplıkları amaca uygun bir şekilde düzenlenmelidir.
- Okumayı sevmeyen öğrencilere az sayfalı kitaplar verilip bir kitabı okuyup bitirme zevki tattırılmalıdır.

- Derslerde yazar ve şairlerin hayatlarından ilginç olanlar okunmalı, kitaba ve okumaya öğrencilerin ilgileri çekilmelidir.

Öğretmenlerin okuma eğitiminde önemini ve okuma eğitimine daha fazla vakit ayırmaları gerektiğini göstermesi bakımından son zamanlarda ortaya konulmuş olan okuma uzmanlığı (Akyol, 2013) önemlidir. Avrupa Komisyonu'na (2011) göre "Birkaç ülkede okullarda öğretmenler ve öğrencileri desteklemek için okuma uzmanı bulunmaktadır." Okuma uzmanı öğretmene okuma etkinliklerinde destek olmak, öğrencinin okuma seviyesini belirlemek ve değerlendirmek, çocuklara ve ailelere uygun yöntem ve materyaller tavsiye etmek gibi faaliyetlerde bulunur. Aksoy'un (2014) yaptığı çalışma sonuçlarına göre: "Velilerin öğretmenle yaptığı işbirliğinde yarıdan fazlasının öğretmenden gerekli önerileri (alınacak yayın, okumaya teşvik, okuma ortamı ayarlanması, okuma saatlerinin belirlenmesi vb.) alması, yarıya yakınının ise öğretmenin isteği olan çocuğunun okumasını takip etmesi çalışmalarını yaptığı ortaya çıkmıştır."

Kütüphaneler okuma eğitimi için çok önemlidir; fakat genellikle sınav dönemlerinde veya araştırma ödevleri yapılırken dolu olduğunu görülmektedir. Kütüphanelerin öğrencilerin dikkatini çekecek şekilde düzenlenmesi, sosyal olanaklar sunması ve etkinlikler düzenlemesi, ikramlar bulundurması gibi çözümlerle kütüphanelerin daha sık kullanılması sağlanabilir. Türkiye'deki kütüphane sayısı yeterli görülmemektedir.

Çevre kişinin içinde bulunduğu alandır ve okuma eğitiminde oldukça önemlidir. Kişinin gündelik hayatta gittiği yerlerde kitapları ve okuyan insanları görmesi kitaba karşı ilgi ve merak uyanmasını sağlayabilir. Okuma alışkanlığı kazandırmaya yönelik projeleri kişinin çevresinde görmesi dikkatini çekebilir. Geçmiş yıllarda yapılmış olan "Türkiye Okuyor" ,"Yazarlar Okullarda", "Şimdi Okuma Zamanı" gibi projeler okuma kültürünün yayılmasına yardımcı olmuştur.

Gündüz ve Şimşek'e (2013, s. 73) göre "Kahvehaneler, hapishaneler, garlar, terminaller, camiler, sağlık kurumları, eczaneler, avukat yazıhaneleri, nikâh daireleri, düğün salonları, konukevleri, taksiler, kafeler vb. ortamlar, kitap bulundurulabilecek yerlerdir böylece yaşadığımız ortamlar kütüphaneye dönüştürülebilir. Yayınevleri de kitapları daha uygun fiyatlı satarak, ilgi çekici kapak ve tasarımlar hazırlayarak, dikkat çeken reklamlar hazırlayarak, fuar ve indirim günleri düzenleyerek okuma eğitimine katkı sağlayabilir."

“Okuma, çevre ya da teknolojinin gelişmesi gibi etkenlerle değişikliğe uğramaktadır. Bu süreçte kitle iletişim araçları özellikler de televizyon, kişilerin okuma alışkanlığında etkili rol oynamaktadır. Genellikle insanlar okumaya ayıracakları zamanı televizyonla doldurmaktadır.” (Göçen, 2013, s. 241). Kitle iletişim araçları insanların hayatında önemli bir yere sahip olduğu için okuma eğitiminde kitle iletişim araçlarından faydalanmak gereklidir. Bu konuda Gündüz ve Şimşek (2013, s. 72) şu önerilerde bulunuyor:

- Kitap eksenli yayınlar yapmak. Yeni çıkan kitapları tanıtmak.
- Edebiyatımızın önemli eserlerini aslına uygun olarak televizyona uyarlamak, televizyon filmleri ve dizi filmler yapmak.
- Televizyonda görüntü destekli kitap okuma saatleri programlamak.
- Dizi filmlerin sevilen, örnek alınan kahramanlarını ellerinde kitapla görüntülemek.

“Medya araçları olarak kabul edilen internet, televizyon, gazeteler, dergiler vb. araçlar, çocuklar üzerinde önemli etkiler bırakabilmektedir. Çocukların daha bebeklik dönemlerinde televizyon ile tanıştıkları düşünüdüğünde, medyanın insan hayatında ne kadar büyük bir yeri olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Çocuklarda, televizyonda, internette gördüğü bir reklamdan, filmden, haberlerden etkilenip kendi eğilimlerini bu etkilenmelere göre şekillendirebilmektedir.” (Okur ve diğerleri, 2013, s.161).

2.1.6.1. Okuma Eğitiminde Ailenin Rolü

“Çocuk okul eğitimine başlamadan önce aile ortamında birçok şey öğrenir. Çocuklar daha ilk öğretmenleriyle karşılaşmadan önce anne ve babalar bilinçli veya bilinçli olmayarak çocuklarına nasıl konuşmaları, dinlemeleri ve görsel olarak dünyayı nasıl algılamaları gerektiğini öğretir.” (Kasten ve Yıldırım, 2013, s. 6). Çocuklar aileleri hiçbir özel anlatım yapmasa bile onları gözlemleyerek yaptıkları işleri (yemek, yönetim, eğitim, sağlık, kırsal hayat…) öğrenir ve o işle ilgili farkındalıklarını artırabilirler. Ailelerin rutin devam eden süreci çocuklar için öğrenme ortamı oluşturabilir. Bu yüzden aile bilinçli olarak hiçbir şey öğretmemiş olsa bile ilk öğretmenler her zaman onlardır.

“Türkiye’de anne babaların sadece dörtte biri çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmak için çaba harcamaktadır. Okuma serüveni ailede başlamalıdır.

Geleneğin masallar, efsaneler, yanıltmacalar ve bilmecelerle eve eğitim kurumu işlevi yükleyen tavrını hatırlamak gerekir." (Gündüz ve Şimşek, 2013, s.70). Aile çocuğunun okuma becerisinin gelişmesini istiyorsa ona küçük yaşlardan itibaren kitap okumalıdır. Uykudan önce, dinlenme saatlerinde, okuma saatlerinde okunan kitap küçük yaştan itibaren çocuğun zihninde bir farkındalık yaratır; metnin zihinde canlandırılmasıyla başlayan süreç ileriki yaşlarda aile ile yapılan okuma saatleriyle perçinlenerek iyi bir okur olma yolunda atılan ilk adımlar olarak gösterilebilir. Okuma saatleri esnasında gördüğü resimler, kelimeler, cümleler, satırların başlangıç ve bitiş noktaları çocuğun dikkatini çeker ve zihninde büyük bir merak uyandırır. Kitap okumak çocuğun kelime dağarcığının gelişmesine katkıda bulunur, onun hoşça vakit geçirip ileriki yaşlarda kitap sevgisi kazanmasına yardımcı olur, okuma motivasyonu gelişir. Kitapları çocuklara nasıl okumak gerektiği konusunda Kasten ve Yıldırım (2013, s. 13) bazı tavsiyelerde bulunmuştur:

- Çocuk ya da çocukların kitabı görecek şekilde konumlanmalarını sağlayın. Koltukta, yatakta, hatta minderde otursalar bile yakınınızda olmaları gerekir.
- Öncelikle kitabın başlığı ile okumaya başlamak gerekir. Kitabın yazarı ve çizerine de kısacak değinmek, kapaktaki resimlere yoğunlaşmak ve hakkında konuşmak da oldukça önemlidir.
- Kitabı, olayları vurgulayan uygun bir tonda okuyun-ne çok hızlı ne de çok yavaş. Hikâyedeki bazı karakterlerin seslerini taklit ederek hem eğlence faktörünü arttırmış hem de hikâyeyi daha iyi anlamalarını sağlamış oluruz.
- Çocukların katılımını sürekli kontrol edin. Eğer dinlerken dikkatleri dağılıyorsa sorular sorabilirsiniz.
- Hikâyeyi bitirdiğinizde çocuklara ne düşündüklerini ve kitabı beğenip beğenmediklerini sorun.
- Okuma süresini çocukların dikkat süresini düşünerek ayarlayın.
- Eğer bir çocuk aynı hikâyenin ya da kitabın tekrar okunmasını istiyorsa yorgun olsanız bile tekrar okumaya çalışın.
- Bazen çocukların öğrendikleri harfleri, ilginç kelimeleri ya da metin ve resimlerdeki diğer dikkat çekici unsurları vurgulayın.
- Okuma saatlerini eğlenceli kılmaya çalışın. Zorla ya da gerekli olduğunu vurgulamaktan kaçının.

Kovacıoğlu'na (2006) göre okuduğunu anlama düzeyini etkileyen faktörlerden biri annenin, okul öncesi dönemde, çocuğu ile birlikte okuma faaliyeti yapmaya zaman ayırması olarak bulunmuştur.

Gül'e (2007) göre "Okuryazarlık becerilerinin kazanılmasını destekleyebilecek en önemli kaynak kuşkusuz ki ailelerdir. Son yıllarda okuryazarlık sürecinin gelişiminde aile katılımının ve aile okuryazarlığının, çocukların gelecekteki okuryazarlık yeterlilikleri üzerindeki etkilerini ortaya koyan çok sayıda araştırma yapılmıştır."

Şahin ve Tutkun'a (2016) göre anne babaların çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmaları için yapabilecekleri farklı etkinlikler bulunmaktadır. Düzenli şekilde kitap okuyan anne babaların çocukları kitaplara karşı daha fazla ilgi ve merak duymaktadırlar.

2.2. Aile ve Aile Eğitimi

Aile, Türkçe (TDK, 2009) sözlükte "Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik." anlamını taşımaktadır. Eren'e (2016) göre "Toplumsal yaşamın ana unsurlarından olan aile, anne, baba, çocuklar ve tarafların kan akrabalığından meydana gelmiş, ekonomik ve sosyal bir kurumdur. Aile toplumsal kurumlar içinde yaşamsal niteliği gereği birinci sırayı almaktadır. Çünkü ailenin görevlerinden biri insan türünü üretmek ve devam ettirmektir. "

Yıldırım'a (2017) göre: "Aile mikrosistem içinde çocuğun doğrudan etkileşimde olduğu en yakın değişkendir." Ailenin en önemli görevi dünyaya getirdiği çocuğu yetiştirmektir. Bu bakımdan çocuğun ilk öğretmeni ailesidir. Çocuk doğumundan itibaren pek çok fiziksel, zihinsel, sosyal davranışı ailede öğrenir. Ailenin bilinçli ve eğitimli olması çocuğun yaşamındaki başarısında önemli bir paya sahiptir. Gelişen ve değişen dünya ile birlikte aileler eğitim konusunda daha bilinçli olmaya çalışmaktadır. Elbette ki burada sosyal medyanın, eğitime ve yeniliğe kolayca ulaşabilmenin etkisi de vardır. Teknolojinin ve akıllı cihazların yaygın olmadığı, ansiklopedilerin temel öğrenme kaynağı olduğu dönemler düşünüldüğünde bilgiye ulaşmanın kolay olmadığı söylenebilir.

Sevim'e (2016, s.30) göre aile temel sosyal kurumdur. "Toplumun en küçük sosyal örgütü ve aynı zamanda eğitim kurumudur. Bireyin ilk duygu, davranış, düşünce ve eğitimini kazandığı yer, ailesidir. Bu kazandıkları, onun hayatı botunca kültürel ve eğitimsel formasyonuna temel teşkil eder."

Milli Eğitim Bakanlığı aile eğitimine önem vermekte ve farklı yaş grupları için aile eğitimleri düzenlemektedir. MEB'e (2012) göre aile eğitiminin amacı:

- Ailelerin çocuklarının gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak,
- Yaş gruplarına göre çocukların gelişim özelliklerini tanımalarına yardımcı olmak,
- Sağlıklı iletişim yollarını öğrenmelerini desteklemek
- Çocukların davranış ve alışkanlıklarını düzenlemede değişik yolları öğrenmelerini sağlamaktır.

Aile eğitimi toplum için çok önemlidir; çünkü toplumun yapı taşı ailedir. Ailenin kendisi ve toplum için iyi bir birey yetiştirmesi toplumun geleceği için bir hazırlıktır. Bu konuda Kasten ve Yıldırım'ın (2017) çalışmasının sonuçları da kanıtlayıcı niteliktedir. "UNESCO, World Bank, Eurydice (European Commisson) ve TÜİK raporuna göre: Etkili bir aile katılım çocuğun iyi bir okuma ve yazma becerisini kazanmasında ve sonraki akademik başarısında çok önemlidir." Bronfenbrenner'a göre (1979; akt. Yıldırım, 2017) "Etkin aile katılımı çocuğun akademik başarısının en önemli yordayıcılarından biridir."

"Çocuk okula başladığında bilişsel ve duyuşsal gelişiminin büyük bir kısmı tamamlanmış olduğu için, yedi yaş onun öğrenme ihtiyaçlarına eğilmek için oldukça geç sayılmaktadır. Erken yaşlarda verilecek eğitim çocuğun ileri yaşlarındaki öğrenmelerine bir temel oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalar, çocuğun bu yıllarda kazandığı davranışların önemli bir kısmının yetişkinlikteki kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiğini ortaya koymaktadır." (Kılıç, 2010).

"Ailenin kendi çocuklarıyla ilgilenmesi durumunda öğrencilerin okulda daha iyi performans gösterecekleri açıktır. Bu nedenle, çocuklarının öğrenmesini desteklemede velilerin önemli bir rolü vardır. Aile katılımı, okulun ve eğitimin önemli olduğu mesajını vererek çocuğun okula istekli bir biçimde devam etmesine, benlik saygısının yükselmesine ve okula yönelik olumlu tutum geliştirmesine

yardımcı olur." (Kılıç, 2009). "Ailenin önemi; bireyin ilk olarak sosyalleştiği, sosyal rollerini, kültürel ve dini değerlerini öğrendiği, toplumların geleceği için yeni neslin üretildiği, biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını karşıladığı sosyal bir grup olmasından kaynaklanmaktadır." (İçervan, 2010). Aile birey üzerindeki bu büyük etkisi elbette ki eğitim alanında da kendini gösterecektir. Ailenin herhangi bir konuda çocuğa eğitim vermesi çoğunlukla başarılı şekilde sonuçlanmaktadır.

Aile ve okulun iş birliği içinde yürüttüğü projeler, seminerler, eğitimler vb. öğrencilerde istendik davranışları meydana getirmektedir. Çünkü öğrencinin gününün bir bölümü, ailede bir bölümü okulda geçmektedir. Okulda öğrenilen davranış evde de tekrarlandığında pekişitirilmiş olduğu için kalıcı hale gelmektedir.

Eker ve Aşlamacı'ya (2016) göre "Aile ve okul, bireyin kişiliğinin sağlıklı bir biçimde şekillendirilmesinde ve sosyo-kültürel açıdan toplumla uyum içinde yaşama becerisini elde etmesinde diğer toplumsal kurumlardan daha etkin ve etkili iki önemli kurumdur. Okul çağıyla birlikte öğretmenlerin de çocukların eğitmenliğini üstlenmesi anne ve babaların eğiticilik rollerinin sonlandığı anlamına gelmemektedir. Çünkü okuldaki eğitim öğrenciye bilgi, beceri ve tutum kazandırırken bunu sadece okul hayatı için sınırlandırmamakta, bilakis, öğrencinin okulda edindiği bu kazanımları yaşantısının bütününe yansıtması amaçlanmaktadır. Bu nedenle, öğrencinin okul dışındaki yaşantısının şekillenmesinde en önemli faktörler olan anne ve babanın bu konudaki duyarlılığı, destek ve işbirliği önem taşımaktadır."

Gümüşeli'ye (2016) göre "Gelişmiş ülkelerin birçoğunda okul aile işbirliği planlı bir biçimde ele alınmaya ve bu konuda okul yöneticisi, öğretmenler ve velilere yönelik eğitimler düzenlenmeye başlanmıştır. Ancak ne yazık ki aynı şeyi ülkemiz için söylemek olanaklı değildir. Aile katılımı ve aile okul işbirliği konusunun çok yönlü araştırmalarla ele alınması, bu araştırmalardan elde edilecek bulgular doğrultusunda ulusal ve yerel düzeyde aile katılımı projelerinin geliştirilip uygulanması gerekmektedir."

2.2.1. Aile Eğitim Programları

Aile çocuğun en önemli öğretmenidir. Çocuğun hayattaki başarısında önemli rol oynayan ailenin eğitimli ve bilinçli olması gerekmektedir. Pek çok aile çocuk bakımı ve eğitimi konusunda yeterince bilgi sahibi değildir. Araştırmacıların ortaya koyduğu sonuçlara dayalı olarak günümüzde aileleri bilinçlendirmek, eğitmek, becerilerini

geliştirmek amacıyla aile eğitim programları ortaya çıkmıştır. Bu programların ortaya çıkışındaki nedenlerin başında değişen aile yapısı ve toplum kültürü görülmektedir. Eski dönemlerde genellikle babaanne, dede, hala, amca gibi akrabalardan birinin veya birkaçının yer aldığı geniş aile yapısı çocuk büyütme kültürü, çocuk eğitimi konularında psikolojik olarak desteklenmekte; anne babanın yükü azaltmaktaydı. Günümüzde yaygın olan çekirdek aile yapısı ve sayısı artmakta olan tek ebeveynli aile yapısı çocuk büyütme stresini artırmakta ve aile destek alma ihtiyacı duymaktadır. Benzer şekilde mahalle kültüründen uzaklaşıp apartman kültürü edinen toplum çocuk büyütürken destek alınabilecek komşu, arkadaş, mahalle büyüğü gibi pek çok kişinin önünü kapatır olmuştur. Nüfus yapısının kırsaldan kentlere doğru genişlemesi pek çok ailenin belirli bir saat dilimine kadar çalışmasına ve çocuğuyla daha az ilgilenmesine neden olmuştur. Çocuğu ile daha az ilgili olan aile olası problemler karşısında çözümsüz kalmaktadır. Böylece psikolojik olarak ve sosyal olarak kendini yalnız hisseden aile desteğe daha çok ihtiyaç duymuştur. Aile destek programlarına talebi artmıştır. Erdoğan ve Demirkasımoğlu'na (2010) göre aile faktörünün çocuğun eğitimindeki etkisi dikkate alındığında, eğitimcilere, ailelerin eğitim sürecine katılımının sağlanması ve ailelerle işbirliği yapılması konusunda önemli görevler düşmektedir.

"Aile eğitim ve destek programlarına katılan ailelerde, çocuklarda; kendilerine güven duygusunu geliştirme, aile ve çocuk arasında olumlu ilişkiler kurma, çocukların okula karşı daha pozitif bakma ve okul başarısı, aile psikolojisi gibi konuların daha etkili olduğu görülmüştür." (Şahin ve Özbey, 2007) Aile eğitim programları çocuk eğitimi ve gelişimi konusunda aileyi bilinçlendirerek, çocuk ebeveyn arasındaki bağları güçlendirmeyi; çocuğun okul, çevre ve toplum ile uyum içinde olmasını kolaylaştırmayı, aileye destek olmayı amaçlar. Bazı programlar dezavantajlı çocuklar gibi özel amaçlara hizmet edebilir. Aile eğitim programlarının içeriği ve sayısı her geçen gün artmaktadır.

Kurt ve Gür'e (2011) göre "Aile eğitimi, günümüzde çocuk yetiştirme anlayışının ve aile ilişkilerini ilerletmek için gereken iletişim becerilerini kazanmanın bir yolu olarak görülmektedir. Bu eğitimlerin temel amacı, ebeveynlerin kendilerine güvenlerini kazandırmak, çocuklarının gelişiminde gereksinim duydukları bilgi ve becerilerini arttırmaktır."

Şahin ve Kalburan'a (2009) göre dünyada farklı demografik özelliklere sahip ailelere yönelik pek çok farklı aile eğitimi programı uygulandığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar ailelerin farklı konularda aile eğitimine ihtiyacı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Keçeli ve Kaysılı'ya (2008) göre "Aile katılım programları tüm aileleri kapsayacak nitelikte, tüm ailelerin özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış ve önleyici nitelikte programlar olmalıdır. Problem oluştuğunda müdahale etmeyi değil problem oluşmadan önce düzenlemeyi içermelidir. Böylece aileler çocuklarının sadece güçsüz yönlerine değil güçlü yönlerine de odaklanarak çocuklarından beklentilerini arttıracak ve çocuklarını motive etme yoluna gideceklerdir."

Varol'a (2016, s. 52-53) göre "Aile eğitim programı hazırlandıktan sonra programın uygulamasına geçilmeden önce, ebeveynlerin programın uygulaması sırasında eve gittiklerinde başvurabilecekleri ve programda anlatılan konuların kısa özetlerini içeren el kitapları ya da kısa bilgilendirme materyalleri hazırlanmalıdır. Hazırlanan aile eğitim programının her bir alt amacının içerdiği öğretimsel amaç sayısına dayalı olarak her bir alt amacın gerçekleştirilme süresinin belirlenmesi gerekmektedir. Aile eğitim oturumlarının sıklığı en az haftada bir kez olacak şekilde planlanmalıdır."

Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 0-18 yaş çocuğu olan aileler için farklı yaş aralıklarına göre anne, baba, aile eğitimi düzenlemektedir. Aile eğitim programları çocukların gelişimsel özelliklerine ve ailenin ihtiyaçlarına göre belirlenmektedir. Program bilimsel yaklaşıma dayalı olarak ve program geliştirme ilkelerine uygun olarak hazırlanmıştır. Programda belirlenen temalarda içerikler aktif katılım ve uygulama kolaylığı sağlamaktadır. Aşağıdaki tabloda 0-18 yaş aile eğitimi programı yaş grupları, temaları, kazanım sayıları ve süreleri gösterilmiştir.

Tablo 1: Aile Eğitimi Kurs Programı

0-18 Yaş aile eğitim programı	Haftalık ders saati	Tema sayısı	Kazanım sayıları	Süre/ ders saati
0-3 Yaş Aile Eğitim Kurs Programı	15	14	103	210
3-6 Yaş Aile Eğitim Kurs Programı	15	14	118	210

7-11 Yaş Aile Eğitim Kurs Programı	5	14	162	70
12-18 Yaş Aile Eğitim Kurs Programı	5	14	132	70
3-6 Yaş Aile Gelişim Kurs Programı	5	14	118	70
3-6 Yaş Baba Destek Eğitimi Kurs Programı	5	10	108	70
7-11 Yaş Baba Destek Eğitimi Kurs Programı	5	10	117	70
3-6 Yaş Okuma-Yazma Bilmeyen Anne Destek Eğitim Kurs Programı	5	13	10	65

Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (2012)

Türkiye'de uygulanan bazı aile eğitim programları şunlardır: 0-4 Yaş Anne Çocuk Eğitimi Programı (AÇEP), Eğitici Anne (Çocuk Bakıcısı) Yetiştirme Programı, Aile Sağlığı Eğitim Projesi, (BADEP) Baba Destek Programı, Okul Öncesi Veli-Çocuk Eğitim Programı (OVÇEP), Aile ve Çocuk Eğitimi Merkezi Kış Uygulamaları, Yaz Okulları Projesi ve Anne Destek Programı, Aile Mektupları Projesi, Mobil Anaokulu Projesi, Benim Ailem Programı, Anne-Baba-Çocuk Eğitim Projesi, Ana Baba Okulu Özel Eğitim Kurumları Yeniden Yapılanma Projesi, (KEDV) Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (Yıldız, 2017, s. 9).

OECD (2016) verilerine göre dünyada gerçekleştirilen bazı aile programları şunlardır:

- Ireland: Legal recognition of parents as partners
- Israel: Family as educator
- Japan: Homeroom teachers
- Korea: Scholl support for parental ınvolvement
- New Zealand: Working with maori extended families
- Sweden: Las for mej papa

- Unıted Kingdom: Bookstart
- Unıted States: 826 valencia cool culture

2.3. İlgili Araştırmalar

2.3.1. Aile Eğitimi ile İlgili Araştırmalar

Çelenk'in (2003) yaptığı araştırmada ortaya çıkan sonuçlara göre: "Eğitim açısından destekleyici bir tutum içinde bulunan ailelerden gelen çocukların okul başarıları daha yüksektir. Okul ile düzenli iletişim içinde bulunan velilerin çocuklarının okul başarılarının daha da yüksek olduğu anlaşılmaktadır."

Kotaman'ın (2008) yaptığı araştırmada "Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri incelenerek ana-babaların çocuklarının eğitim-öğretimlerine katılma oranlarının eğitim seviyelerine göre farklılaştığını, ebeveyn katılımı ile çocuklarının akademik başarıları arasında olumlu ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir."

Dam'ın (2008) hazırladığı öğrencilerin okul başarıları üzerinde aile faktörünün etkisi konulu araştırmasının sonuçlarına göre "Aile çocuğun okul başarısında en önemli etkenlerden birisidir. Öğrenci başarısızlığında, ailenin çocuğa karşı ilgisizliği ve eğitimin önemini kavrayamamış olmanın etkisi büyüktür."

Yalçın'ın (2009) hazırladığı yüksek lisans tezinde annelere 0-6 yaş çocuğunun gelişimsel özellikleri ile ilgili eğitim vermek ve gelişim aşamaları anketi ile programın etkililiğini sınamak amaçlanmıştır. Anasınıfına çocuğunu gönderen yirmi anne kontrol grubu, yirmi anne de deney grubu olmak üzere toplam kırk anne katılmıştır. Programın annelerin 0-6 yaş çocuğunun gelişim özellikleri hakkındaki bilgi düzeylerinin artmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özdikmenli'nin (2009) hazırladığı yüksek lisans tezinde 12-15 yaşları arasında çocuğu olan ergen annelerinin, ergenlik dönemine özgü eğitim ihtiyaçlarının belirlenerek, ihtiyacı karşılamaya uygun eğitim programı geliştirilmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. On beş anne deney, on beş anne kontrol grubu olarak seçilmiştir. Deney grubuna beş hafta süreyle araştırmacı tarafından geliştirilen eğitim programı uygulanmış. Sonuca bakıldığında geliştirilen eğitim programının etkili olduğu görülmüştür.

Çakır'ın (2009) çalışmasında sokakta çalıştırılan çocukların ailelerine yönelik "Aile Eğitim Programı" hazırlanarak uygulanmış ve daha sonra bu programa ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırmacı tarafından çalışmada kullanılmak üzere 6 hafta ve 6 oturumdan oluşan eğitim programı öncesi sokakta çocuğunu çalıştırdığı belirlenen 50 aile tespit edilmiş, bu ailelere yönelik olarak hazırlanan anket doldurularak, öntest uygulaması yapılmıştır. Yapılan aile eğitim programı esnasında alınan geri bildirimlerden ve program sonrasında uygulanan bilgi değerlendirme testi sonucundan yapılan eğitimin aileler üzerinde etkili olduğu saptanmıştır.

Sabancı'nın (2010) hazırladığı yüksek lisans tezinde kaynaştırma öğrencilerinin annelerine yönelik olarak Premack ilkesinin öğretilmesinin öğrencilerin ev ödevlerini tamamlamalarına etkisini incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Aile Eğitim Programının çocuklardan birinin ödev yapmasını artırdığı izlenimine varılmıştır.

Seylan (2010) araştırmasını öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığını ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemek amacıyla yapmıştır. Öğretmenlerin aile eğitim programı planlama ile aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma ve kavramların ve işlemlerin sunulmasına yönelik becerileri % 75'lik ölçüt düzeyinin üstünde kazanmalarında etkili olduğu görünmektedir.

Erdoğan ve Demirkasımoğlu'nun (2010) yaptığı çalışmada ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri alınmış**.** Araştırma sonucunda, ailelerin eğitim sürecine katılımı konusunda hem eğitimcilerin hem de ailelerin bilinçlendirilmelerinin sağlanması gerektiği, ailelere, eğitimin sadece okullara bırakılmaması gereken bir süreç olduğu; ailelerin de bu süreçte sorumluluk sahibi oldukları; nitelikli eğitimin ancak aile katılımıyla sağlanabileceği bu amaçla seminerler ve eğitim programları hazırlanması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kılınç'ın (2011) hazırladığı doktora tezinde 24-36 aylık çocukların annelerine anne eğitim programı ile annelere çocuklarıyla birlikte verilen anne çocuk etkileşim programının çocukların bilişsel becerilerine ve annelerin çocuk yetiştirme

davranışlarına etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda Anne Çocuk Etkileşim Programı'nın çocukların bilişsel becerileri üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Pirpir tarafından (2011) hazırlanan doktora tezinde okul öncesi eğitim imkânlarından yararlanamayan çocukların annelerine verilen Temel Eğitime Hazırlık Anne Eğitim Programının (TEHAEP) 5–6 yaş çocuklarının okula hazır bulunuşluk düzeylerine etkisi incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda genel sonuç "Temel Eğitime Hazırlıkta Anne Eğitim Programı deneme grubunda yer alan annelerin çocuklarının temel eğitime hazırlık becerilerini desteklerken, annelerin bilgi düzeyini arttırdığı düşünülmektedir. "

Vardarcı'nın (2011) hazırladığı yüksek lisans tezinde otizmli çocuğa sahip olan ailelere uygulanan aile eğitim programının, ailenin aile içi ilişkilerine, problem çözme becerilerine ve otizmli çocuklarıyla ilgili algılarına etkisini incelenmiştir. Uygulanan eğitim programının otizmli çocuklu ailelere yönelik kullanılabilecek güçlü bir yöntem olduğuna ulaşılmıştır.

Demircioğlu'nun (2012) hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde altı yaşında çocuğu olan annelere yönelik "eğitici anne eğitimi", "anneden anneye eğitim" ve "haber mektupları yoluyla eğitim" yaklaşımlarının, annelerin aile işlevleri ve çocuk yetiştirme tutumları ile çocukların gelişimleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda eğitici anne eğitim alan grup lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Ersoy'un (2013) hazırladığı yüksek lisans tezinde uygulamadaki eğitim ihtiyaçları sistemli bir şekilde tespit edilerek ihtiyaca uygun bir program geliştirilmiş ve bu programın uygulanabilirliğini değerlendirilmiştir. Eylem araştırması modeline uygun olarak tasarlanan bu araştırma yirmi dört öğrenci ve bu öğrencilerin ailesi oluşturmaktadır. Sonuçta " Sosyal bilgiler dersiyle bütünleştirilmiş aile katılımlı karakter eğitimi programının, öğrencilerin akademik başarısını ve değer kazanımını, velilerin eğitime katılımını olumlu etkilediği görülmüştür. "

Neslitürk'ün (2013) yılında hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Anne Değerler Eğitimi Programının 5–6 yaş çocuklarının sosyal becerilerine etkisini incelenmiştir. Anasınıfına devam eden 5-6 yaş çocuklarının annelerine verilen Anne Değerler Eğitimi Programı (ADEP)'nın çocukların sosyal becerilerini olumlu yönde desteklediği ortaya konmuştur.

Ay ve Aydoğdu'nun (2015) yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşleri alınmış. Sonuç olarak sınıf dışı aile katılımına olumlu bakan öğretmenlerin sınıf içi aile katılımının aksine sosyal etkinliklerden çok akademik etkinliklerde aile katılımını destekledikleri ortaya çıkmıştır.

Eker ve Aşlamacı'nın (2016) Iğdır ilinde yer alan İmam Hatip okullarında 534 öğrenci ile yaptığı çalışmada ailelerin çocuğun kişilik ve duygusal gelişimi ve eğitimi, evde olumlu bir öğrenme ortamı oluşturma, kişisel gelişim gibi veli katılımı kapsamına giren konularda ihtiyaçların tespit edilmesi gerektiği, tespit edilen ihtiyaçlar doğrultusunda konferans ve seminerler düzenlenmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

2.3.2. Okuma Eğitiminde Ailenin Rolü İle İlgili Araştırmalar

Çocuk Vakfı (2006) tarafından hazırlanmış olan Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi adlı çalışmanın sonuçlarına bakıldığında Türkiye'de anne-babaların dörtte birinin çocukların okuma alışkanlığını geliştirmek için çaba harcadığı görülmektedir.

Tayşi'nin (2007) hazırladığı yüksek lisans tezinde çocuğun okul çağına girmesiyle birlikte ana dili eğitimi, sistemli ve programlı bir şekilde yürütülmeye başlandığı bu dönemlerde çocuğa kitap sevgisi kazandırılıp kitaplığının oluşması sağlanması gerektiği, okuyucunun bireysel farklılıkları okuma sürecinin etkililiğini belirlemede önemli olduğu, öğrencilerin ilgiyle okuyacağı kitaplara yönlendirmesi gerektiği ortaya konmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın (2007) öğrencilerin okuma düzeyleri hakkında yaptığı araştırmaya göre ailede, kitap alma, kitap okumanın öncelikli bir ihtiyaç olarak görülmediği, öğrencilerin evde kitap okumak için ayırdıkları sürenin yetersiz olduğu; aileden, çevreden ve okuldan okuma konusunda yapılan yönlendirmelerin yetersiz olduğu, velilere okuma konusunda yaygın eğitim kurumları aracılığıyla eğitim verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Arıcı (2009) üniversite öğrencileri ile okumayı sevmek hakkında yaptığı mülakatlar sonucunda ailenin bu konudaki önemine değinmiştir: Okumaya başlama genelde çocukluk yıllarıdır. Bu sonuçtan yola çıkılarak, aileler çocuklarına kitap alma

konusunda daha duyarlı olabilir, kütüphane imkânlar geliştirilebilir, evlerin kitaplık ihtiyacı giderilebilir.

Çetin ve Karata'nın (2010) çalışmasında ailenin okuma eğitimindeki önemine değinilmiştir. Anne ve babalara yönelik okuma ve çocuklarına okuma konusunda örnek olma konulu proje ve programların geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yıldız'ın (2010) çalışmasına göre okuma becerilerinin (okuma akıcılığı, okuduğunu anlama vb.) değerlendirilmesine yönelik standart araçlar geliştirilmeli; öğrenciye ve ailelere öğrencilerin okuma becerilerine ilişkin yeterlik düzeyleri hakkında detaylı bilgi veren raporlar hazırlanmalıdır. Ailenin çocukların okuma motivasyonlarının gelişimine etkisi detaylı olarak incelenmelidir.

Ülper'in (2011) çalışmasında ailelerin, okuma eğitimi konusunda çocuklarına ilgi göstermeleri ve destek olmalarıyla ilişkili olarak kitap armağan etmesi, övmesi ve model olması okuma isteği uyandırmada son derece önemli gözükmektedir.

Durualp, Durualp E. ve Çiçekoğlu' nun (2012) çalışmasında anne-babanın okuma eğitimi üzerindeki etkisini ortaya koyan sonuçlar elde edilmiştir**.** Anne-babası kitap okuyan, kütüphaneyi her hafta kullanan, ödev yapmak/ödünç kitap almak/okumak için kütüphaneye giden çocukların okumaya ilişkin tutum puanları yüksek bulunmuştur.

Şahin'in (2012) ilköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi çalışmasının sonuçlarına bakıldığında Öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile evlerinde kendilerine ait bir kitaplıklarının olması arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Bozkurt'un (2013) yüksek lisans tezinde 5. sınıf öğrencilerinin üst bilişsel okuduğunu anlama farkındalığı ve okuma motivasyonları ile okuma düzeyleri arasındaki ilişki incelenerek ailenin önemini ortaya koyan sonuçlar şu şekilde belirtilmiştir:

- " Ailen sana kitap alır mı?" sorusuna evet cevabını verenler hayır diyenlere nazaran daha yüksek üstbilişsel okuduğunu anlama farkındalığı puanına sahiptir ve aralarında anlamlı farklılık vardır.
- Ailenin kitap alıp almama durumuna göre, okuma motivasyonu ve alt boyutlarına ilişkin evet cevabı veren öğrencilerin ortalamalarının hayır

cevabını verenlere göre daha yüksek olduğu; ancak içsel motivasyon, merak, ilgi, rekabet alt boyutlarında anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

- Ailen sana kitap alıyor mu sorusuna evet cevabını veren öğrencilerin hayır cevabını veren öğrencilerden daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. ”

Ülper'in (2013) hazırladığı çalışmada ailelerin okuma konusunda duyarlı davranmaları, evde okuma saatleri belirlemesi ve bu süreçte kendilerinin de çocuklarıyla birlikte kitap okumaları gerektiği, bu konularda ailelere seminerler düzenlenmesi gerektiği ortaya konulmuştur.

Arıcı'nın (2015) çalışmasında: "Eğitimde en önemli ve temel becerinin okuma olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden öğrenciler, anaokulundan itibaren ilk önce kitaplarla tanıştırmalı ve okuma deneyimi hem hoşa giden hem de bağımlılık yapan bir olgu olmalıdır." görüşüne yer verilmiştir.

Kurnaz ve Yıldız'ın (2015) çalışmasında anne ve babanın okuma eğitimi üzerindeki etkisine değinilmiştir. Araştırmada anne babanın evde roman hikâye vb. kitaplar okumasının, çocuklarının okuma motivasyonlarına olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

Erdoğan ve Gür'ün (2016) çalışmasında ortaya çıkan sonuçlara göre evde kitaplıkları olan öğrencilerin okumaya yönelik tutumları evde kitaplıkları olmayan öğrencilere oranla daha yüksektir.

2.3.3. Dünyada Yapılan Araştırmalar

Bus, Ijzendoorn ve Pellegrini (1995) tarafından yapılan araştırmada, okul öncesi çocuklar ve ebeveynlerinin birlikte okumaları ve bunun bazı sonuçlarıyla ilgili mevcut deneysel kanıtların toplu bir analizi yapılmıştır. Bu analize dâhil edilen çalışmalar seçilirken okul öncesi çocuklara kitap okumanın sıklığını inceleyen çalışmalara odaklanılmıştır. Sonuçlar, ebeveynler ile okul öncesi çocukların kitap okumalarının dil gelişimi, okuma yazmanın edinilmesi ve okuma başarısı gibi sonuç ölçütleriyle ilişkili olduğuna dair hipotezi desteklemektedir. Ebeveyn ile okul öncesi çocuğun okumalarının sonuçları, ailelerin sosyo-ekonomik durumu veya çalışmalar arasındaki yöntem farklılıklarına göre değişiklik göstermemektedir.

Shaver ve Walls (1998) tarafından ABD'de, ekonomik olarak dezavantajlı olan ve "Title 1" adlı devlet yardımını alan 2. ve 8.sınıf öğrencileriyle yapılan araştırmada, ebeveyn-okul işbirliği ve sınıf seviyesinin okuma ve/veya matematik becerileri üzerindeki etkileri araştırılmış, öğrencilerin cinsiyeti ve sosyo-ekonomik durumları da, ebeveyn katılımıyla ilişkileri belirlenmek üzere analiz edilmiştir. 335 öğrenci ve velilerinden oluşan örneklemle, ebeveynlerin eğitim sürecine katılımının başarıya olan etkisinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Sonuçlar, öğrencinin cinsiyeti ve sosyo-ekonomik durumundan bağımsız olarak, ebeveynin eğitim sürecine katılımının öğrencinin akademik başarısını etkileyen önemli bir güç olduğunu göstermiştir.

Mahoney ve arkadaşları (1999) tarafından yapılan çalışmada çocukların gelişimine erken müdahalenin etkili olması için ebeveynlerin sürece dâhil edilmesinin önemine dikkat çekilmiş, erken müdahale alanında ebeven eğitimi yaklaşımlarına hassasiyet gösterilmesi, ebeveyn eğitimlerinde açık seçik yönlendirme yapılması, çağdaş aile hizmeti kavramına uygun şekilde ebeveyn eğitimi stratejilerinin geliştirilmesi ve ebeveyn eğitiminin çocuklar ve aileler üzerindeki kısa ve uzun vadeli sonuçlarının araştırılması gerektiği belirtilmektedir.

Barlow, Jane, Stewart-Brown ve Sarah (2000) tarafından yapılan araştırmada 3-10 yaş arası çocuklarda davranış sorunlarının düzeltilmesi amacıyla ebeveyn grup eğitimlerinin etkileri üzerine sistematik bir inceleme yapılmıştır. Ebeveyn eğitim programı, ebeveynlik yetilerinin geliştirilmesini hedefleyen grup temelli ve standart biçimde düzenlenmiş programlara işaret etmektedir. Bu incelemede çocuklarda davranış değişikliği sonucunu veren ebeveyn eğitim programlarına ilişkin araştırmalar üzerinde durulmuştur. Ebeveyn eğitim programlarının hem ebeveynin algıları hem de çocukların davranışlarıyla ilgili olumlu değişimlere neden olduğu ve bu değişimlerin zamana dayandığını göstermiştir. Yapılan kontrollü araştırmaların sayısının ve yöntem çeşitliliğinin az olması nedeniyle, varılan sonuçlar genelleştirilirken temkinli olunması gerekmektedir.

Weigel, Martin, Bennett ve Kymberley (2006) tarafından yapılan çalışmada, ev ortamındaki çeşitli bileşenler ile okul öncesi çağdaki çocukların okuma-yazma ve dil gelişimi arasındaki eş zamanlı ve uzun erimli ilişkiyi incelenmiştir. 85 ebeveyn ve çocuklarından iki farklı zamanda toplanan veriler toplanmıştır. Yapısal yol analizi sonuçları "Ebeveynlerin okuma alışkanlıklarının, okuma inançlarıyla, ebeveynlerin okuma inançlarının evdeki ebeveyn-çocuk okuma ve dil etkinlikleriyle, ebeveyn-

çocuk okuma ve dil etkinliklerinin çocuğun dil yeteneği ve okumaya ilgisiyle olumlu bağlantıları olduğunu belirtmiştir.

Senechal (2006) tarafından yapılan araştımada bir ebeveynler ana sınıfında öykü kitabı okumanın sık olduğunu ve bazen çocuklarına kelime okumayı öğrettiklerini bildirmişlerdir. Ebeveyn öğretimi ile okuma-yazma davranışı arasındaki eş zamanlı ve uzun erimli ilişki üzerine yapılan hiyerarşik regresyon analizleri, ana sınıfında ebeveynin okuma-yazma öğretmesinin, ana sınıfındaki alfabe bilgisi ve 4. Sınıftaki akıcı okuma becerisini doğrudan etkilediği, ayrıca öykü kitabına maruz kalmanın ana sınıfındaki kelime bilgisi ve 4. sınıftaki keyif için okuma oranını doğrudan etkilediğini göstermiştir. Buna ek olarak, öykü kitabına maruz kalmanın 4.sınıftaki okuduğunu anlama becerisini dolaylı olarak belirlediği görülmüştür. Bu bulgular, Senechal ve LeFevre tarafından geliştirilen Evde Okuma Modeli'ni desteklemektedir.

Abreu-Lima, Cruz, Brandão, Santos ve Cunha (2012) tarafından Portekiz'de yapılan çalışmada farklı ebeveyn eğitim müdahalelerinin etkilerine ilişkin veriler incelenmiştir. 56 müdahaleye dâhil olan 501 katılımcı, müdahale öncesi ve sonrası testlere tabi tutularak değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda, müdahalelerin ebeveyn stresi, etkili ebeveyn tutumu (empatik yanıt verme, cezalandırıcı disiplin kullanımı, ebeveyn rollerinin onaylanması, vb.) gayriresmi sosyal destek ağının algılanışı ile çocukların davranışsal ve duygusal zorlukları üzerinde olumlu etkileri olduğu anlaşılmıştır.

Dale ve diğerleri (2016) tarafından dil gecikmesi yaşayan çocukların ebeveynlerine etkili ortak kitap okuma teknikleri konusunda eğitim verilmesiyle, daha genel sözlü yönlendirmeye tabi tutulmalarının etkileri karşılaştırılmıştır. Araştırmaya 3-6 yaş arası 33 çocuk ve aileleri katılmıştır. Whitehurst Söyleşimsel Okuma Eğitim Programı'nı (Whitehurst vd. 1988) alan ebeveynler, ne/kim soruları, açık uçlu soruları, taklit kullanımlarını, sözlü olarak yönlendirilen ebeveynlere göre daha çok geliştirmiş. Çocuklarda da, daha az miktarda olmak üzere, sorulara daha çok sözlü yanıt verme, farklı kelime kullanımı ve ortalama sözce uzunluğunda artış görülmüştür. Eğitim programını alan ebeveynlerin davranışlarında yaşanan değişim çocuklarının dil becerilerinde artış sağlamıştır; bu bulguya göre sözkonusu programın çocukların gelişimini desteklediği görülmektedir.

Crosby, Rasinsky, Padak ve Yıldırım (2017) tarafından yapılan çalışmada ortaya çıkan sonuçlarda: "Aile çocuğun okuma yazma becerilerinin gelişimindeki en önemli değişkenlerden birisi." maddesi yer almaktadır.

Harvard Üniversitesi (2017) tarafından gerçekleştirilen bir projede aile farkındalığının önemi "Aile katılımını etkileyen birçok değişken var: ekonomik, kültürel, siyasi, ebeveyn, okul anıları, okul, öğretmen talebi, … Ancak bu durumlar ne olursa olsun ailenin farkındalığı her şeyden önemlidir." sonucuyla bir kez daha ortaya konmuştur.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, uygulama süreci ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel ve nitel araştırmaların ve bunların verilerinin birleştirilmesini ya da bütünleştirilmesini içeren karma yöntem kullanılmıştır. "Karma yöntem araştırma soruları veya hipotezler için nitel (açık uçlu) nicel (kapalı uçlu) verilerin toplanmasını içerir. Her iki verinin analizini içerir. Desenin analizinde, verilerin birleştirilmesinde, verilerin ilişkilendirilmesinde veya verilerin yerleştirilmesinde iki veri türü dâhil edilir. Eğer bir araştırmacının nitel ve nicel verilere ulaşma olanağı var ise en ideal yaklaşımdır." (Creswell, 2016, s. 217).

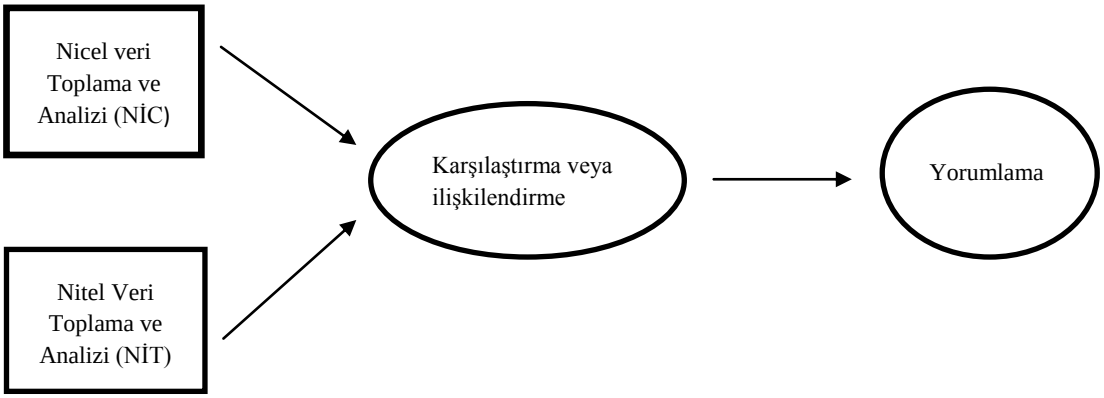

Şekil 1: Yakınsayan Paralel Karma Yöntem Deseni

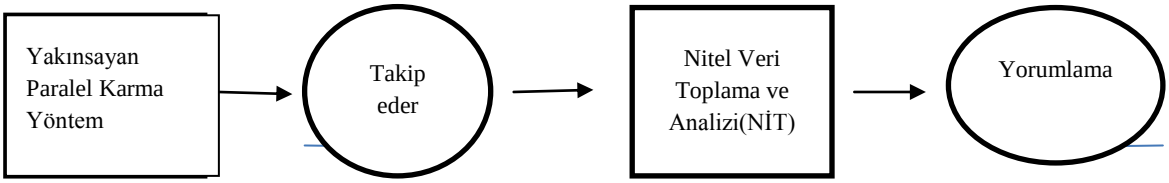

Şekil 2: Açımlayıcı Sıralı Karma Yöntemler

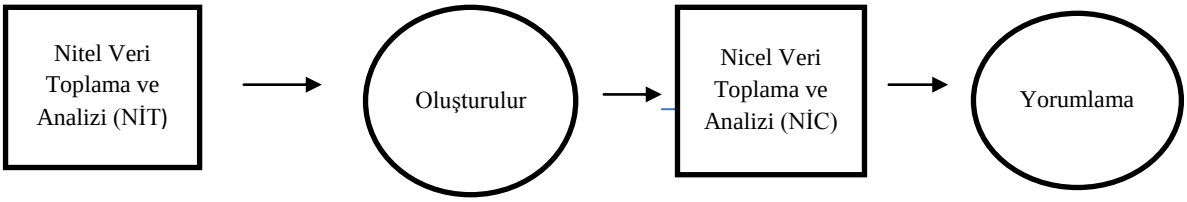

Şekil 3 : Keşfedici Sıralı Karma Yöntemler

Creswell, 2016, s. 220

Okuma ve Aile Programının ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerini geliştirmesine etkisinin incelendiği bu araştırmada karma yöntemin "Açımlayıcı Sıralı Desen" i kullanılmıştır. "Bu yaklaşım araştırmacının birinci aşamada nicel veri topladığı, bulguları analiz ettiği ve daha sonra bulguları kullanarak ikinci aşamayı planladığı (oluşturduğu) iki proje aşamasından oluşmaktadır. Bu desenin amacı, nicel bulguları daha detaylı açıklamak için nitel verilerin kullanılmasıdır. Bu süreçte ilk aşama nicel verilerin toplanması ve verilerin analizini içermektedir." (Creswell, 2016, s. 224). Araştırma deseni Şekil 2'de simgesel olarak gösterilmiştir.

3.1.1. Araştırmanın Nicel Boyutu

Ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisinin araştırılmasına yönelik bu çalışmanın nicel boyutunda deneysel desen kullanılmıştır. "Deneme modelleri, neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye çalışmak üzere doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma modelleridir." (Karasar, 2003, s. 87)

3.1.1.1. Deneysel Desen

"Deneysel desenler, genellikle gerçek deneysel desenler, yarı deneysel desenler ve deneme öncesi desenler şeklinde sınıflandırılmaktadır. Deneysel desenler arasında sadece gerçek deneme desenlerinde deneklerin deneysel koşullara yansız ataması söz

konusudur.” (Büyüköztürk, 2001). Ortaokul öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkililiğinin sınanması için gerçek deneme modellerinden ‘ön test - son test kontrol gruplu model’ kullanılmıştır. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve sonrası ölçmeler yapılır (Karasar, 2003,s.102). Bu çalışmada kullanılan deneysel modele ilişkin desen Tablo 2’deki gibidir.

Tablo 2: Deney ve Kontrol Gruplu Ön-Test ve Son-Test Deseni

Gruplar	R	Ön-test Puanları	Bağımsız Değişken	Son-test Puanları
G_1	R	$T_{1.1.}$	X	$T_{3.2.}$
G_2	R	$T_{2.1.}$		$T_{4.2.}$

Tablo 2’de özetlenen araştırma desenindeki ‘G_1’ deney grubunu, ‘G_2’kontrol grubunu, ‘R’ (Random) grupların oluşturulmasındaki yansızlık ilkesini, ‘X’ bağımsız değişken düzeyini, ‘T’ yapılan ölçümlerde elde edilen puanları temsil etmektedir.

3.1.2. Araştırmanın Nitel Boyutu

“Nitel araştırma deseni, araştırmanın yaklaşımını belirleyen ve çeşitli aşamalarının bu yaklaşım çerçevesinde tutarlı olmasına rehberlik eden bir strateji olarak tanımlanabilir. Nitel araştırmada desen (deneysel, betimsel, vb.) araştırma sorularının oluşturulmasından araştırmacının toplayacağı veriler, kullanacağı veri toplama yöntemleri, veri analizi ve raporlaştırma aşamalarına kadar tüm aşamalarda araştırmacıya belirgin bir yön gösterir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 75).

Bu araştırmada nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden görüşme, gözlem, sesli ve görsel materyaller (sesler, fotoğraflar) yöntemleri kullanılmıştır.

“Görüşme, sosyal bilimlerde ve özellikle de sosyolojide en sık kullanılan araştırma yöntemlerinden biridir; neredeyse sosyolojik yöntemle eş anlamlı kullanılır hale gelmiştir.” (Chadwick ve diğerleri, 1984; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 102).

“Görüşmenin etkili ve verimli bir veri toplama yöntemi olarak kullanılabilmesi için bu yöntemin temel özelliklerini, güçlü ve zayıf yönlerini iyi anlamak, nitel veriye

ulaşmayı kolaylaştıracak bir görüşme formu hazırlamak gerekmektedir." (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 148).

"Gözlem nitel araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan bir diğer veri toplama yöntemidir. En önemli özelliği de araştırmacıya, veriye ilk elden ulaşma olanağı sağlamasıdır. Gözlem yöntemi araştırmacının uygun bulduğu her türlü sosyal veya kurumsal ortamda bir veri toplama aracı olarak kullanılabilir." (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 200).

"Nitel verilerin son kategorisi, sesli ve görsel materyallerden oluşur. Bu veriler fotoğraflar, video kasetleri, sanat nesneleri, bilgisayar mesajları, sesler, filmlerden oluşur." (Creswell, 2016, s. 192).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında, Ekrem İnci Ortaokulunda eğitimlerine devam eden 5. sınıf öğrencileri arasından rastgele (random) yöntemle seçilen 25'i kız 15'i erkek toplam 40 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin yarısı deney ve diğer yarısı kontrol grubu olmak üzere yine rastgele yöntemle ikiye bölünmüştür. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3: Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Ortaokul Öğrencilerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları (N=40)

Cinsiyet	Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
	n	%	N	%	n	%
Kız	12	60,0	13	65,0	25	62,5
Erkek	8	40,0	7	35,0	15	37,5
Toplam	20	100,0	20	100,0	40	100,0

Deney grubunda yer alan öğrencilerin %60,0'ı kız (12) ve %40,0'ı (8) erkektir. Kontrol grubundaki öğrencilerin ise %65,0'i (13) kız, kalan %35,0'i (7) erkektir. Her

iki gruptaki öğrencilerin toplam sayıları ise 40 olup %62,5'i kız ve %37,5'i erkektir. Bu öğrencilerin okumaya yönelik tutumları ve başarı durumları için araştırmacı tarafından tasarlanan araştırma deseni aşağıdaki gibidir.

Tablo 4: Deney ve Kontrol Gruplu Araştırma Deseni

Gruplar	**Ön-test**	**Uygulama**	**Son-test**
Deney Grubu	Başarı testi OYTÖ	Velilere yönelik okuma eğitimi(5 hafta)	Başarı testi OYTÖ
Kontrol Grubu	Başarı testi OYTÖ	Uygulama yok	Başarı testi OYTÖ

Araştırma kapsamında, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı deney grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin velilerine yönelik 5 haftalık bir süre ile okuma eğitimi uygulanırken; 20 kişiden oluşan kontrol grubunda yer alan öğrencilerin velilerine yönelik herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Araştırma için tasarlanan uygulamalar Tablo 4'te sunulmuştur.

Araştırmaya katılan, deney ve kontrol gruplarında yer alan ortaokul öğrencilerinin velileri için tasarlanan tek farklı uygulama, deney grubu öğrenci velilerine araştırmacı tarafından verilen okuma eğitimidir. Deney ve kontrol grupları belirlendikten sonra, her iki grubun uygulama öncesi bağımsız değişkene ait ilgili ölçümleri ön test ile elde edilir (okuduğunu anlama başarı testi ve okumaya yönelik tutum). Kontrol grubunun velilerine yönelik herhangi bir etkide bulunulmamıştır Deney grubu öğrencilerinin velilerine ise, etkililiği test edilmek üzere hazırlanmış, 5 hafta süreyle devam eden bir veli okuma eğitim program uygulanmıştır.

"Programın uygulanmasından sonra, deney grubundaki farklılığı görmek üzere "bu grup" kontrol grubuyla karşılaştırılır. Karşılaştırma sonucunda, uygulanan programın başarı düzeyi ya da etkisi ölçülür." (Erözkan, 2007, s. 110)

Araştırmaya başlamadan önce deney ve kontrol grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin konuya ilişkin başarı durumlarını/hazır bulunuşluk düzeylerini ölçmek üzere Türkçe dersi not ortalamaları temel alınarak öğrencilerin seçimi yapılmıştır. 40 kişilik öğrenci çalışma grubu oluşturulduktan sonra, rastgele yöntemle 20 öğrenci

deney ve 20 öğrenci kontrol gruba atanmış ve grupların denkliği test edildikten sonra asıl çalışmaya geçilmiştir. Çalışmanın sonunda ise deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin okuduğunu anlama başarı testi ve okumaya yönelik tutumları ve çalışma öncesi ve sonrası bu grupların okuduğunu anlama başarı testi ve okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını görmek üzere aynı başarı testi ve tutum ölçeği, son test olarak tekrar uygulanmıştır.

3.2.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Denkliği

Aşağıda araştırmaya katılan deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin denkliklerini araştırmak üzere (deney grubu öğrencilerinin velilerine yönelik 5 haftalık bir süre ile okuma eğitimi çalışması yapılmadan önce) Türkçe dersine ilişkin not ortalamalarının karşılaştırılması verilmiştir. (Tablo 5)

Tablo 5: Öğrencilerin Türkçe Dersi Not Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Mann-Whitney Testi (N=40)

Değişken	Grup	Betimsel İst.			Mann-Whitney U	
		n	Sıra Ort.	Sıralar Top.	*U*	*p*
Türkçe dersi not ortalaması	Deney g.	20	20,53	410,50	199,50	0,989
	Kontrol g.	20	20,48	409,50		

**p<.05*

Deney ve kontrol gruplarının denkliklerini araştırmak üzere, Türkçe dersi not ortalamalarının karşılaştırılması yapılmıştır. Deney grubundaki öğrencilerin not ortalaması 100 notu üzerinden 80,08±10,46 ve kontrol grubu öğrencilerinin Türkçe dersi not ortalaması 79,84±10,39 olarak hesaplanmıştır. Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin Türkçe dersi not ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı (denk olup olmadıkları), non-parametrik Mann-Whitney testi ile sınanmış olup sonucu yukarıda, Tablo 5'te verilmiştir. Tablodan görüldüğü üzere, iki öğrenci grubunun Türkçe dersi not ortalamalarının karşılaştırılması sonucu aradaki

farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur [U=199,50; p>.05]. Öğrencilerin test sonucu hesaplanan sıra ortalaması puanlarının birbirine son derece yakın olduğu görülmektedir (sıra ortalaması $_{Deney}$=20,53 ve sıra ortalaması $_{Kontrol}$=20,48). Bu sonuca göre deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin birbirine denk (denk gruplardır) ve çalışma için uygun oldukları anlaşılmaktadır.

3.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Tablo 6: Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Nicel Boyutta Kullanılan Veri Toplama Araçları	**Nitel Boyutta Kullanılan Veri Toplama Araçları**
Okuduğunu anlama başarı testi	Yarı yapılandırılmış veli görüşme formu
Okumaya yönelik tutum ölçeği	Gözlem formu
	Sesli-görsel materyaller

3.3.1. Araştırmanın Nicel Boyutunda Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amaçları doğrultusunda temel olarak iki veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama araçlarından ilki araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeylerini ölçmek ve üzere 20'şer sorudan meydana gelen (ön ve son-testte uygulanmak üzere iki ayrı test) başarı testidir. Diğer ölçme aracı ise öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarını, veli okuma eğitimi programı uygulaması öncesi ve sonrası, ölçmek üzere kullanılan 20 soruluk ve iki alt boyuttan meydana gelen Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğidir (OYTÖ).

3.3.1.1. Başarı Testleri

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin OVAP öncesi ve sonrası okuduğunu anlama başarı düzeylerini ölçmek üzere Tayşi (2007) ve Yıldız (2010) tarafından 5. sınıf öğrencileri için oluşturulmuş testler kullanılmıştır. Okuduğunu anlama testlerindeki ilk 10 soru olaya dayalı, sonraki 10 soru düşünceye dayalı metinlere ait sorulardan oluşmaktadır. Tayşi tarafından hazırlanan testte olaya dayalı Gülten Dayıoğlu'na ait metin; düşünceye Nurullah Ataç'a bir metin başlıksız olarak yer

almaktadır. Yıldız tarafından hazırlanan testte olaya dayalı Halide Edip Adıvar'a ait "Bayrağımız Altında"; düşünceye dayalı Pelin Aykut'a ait Göçmen Kuşlar adlı metinler yer almaktadır. 20'şer sorudan oluşan başarı testlerinin yanıtlanması ile elde edilen öğrencilerin puanları analizlerde 100'lük not sistemine (0-100) uygun olarak dönüştürüldükten sonra kullanılmıştır.

3.3.1.2. Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği (OYTÖ)

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarını ölçmek üzere aslı McKenna ve Kear (1990) tarafından geliştirilmiş ve Türkçeleştirme çalışması Kocaarslan (2014) tarafından yapılmış Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Kocaarslan tarafından yapılan Türkçeleştirme çalışması sonucunda, ölçeğin 20 madde ve iki alt boyuttan meydana geldiği görülmüştür. Ölçeğin ilk 10 sorusu okumaktan alınan zevki (eğlenme amaçlı okuma), ikinci 10 sorusu ise akademik okumaya (akademik okuma) yönelik tutumu ölçmektedir. Ölçeğin güvenirliğine yönelik yapılan analizler sonucu ilk alt boyutun güvenirlik katsayısı (alfa katsayısı) 82 ve ikinci boyutun 78 ve ölçeğin geneli için 88 olarak hesaplanmış ve bu haliyle 1-6. Sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarını ölçmek için kullanılabileceği görülmüştür. Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğinin soruları/maddeleri öğrenciler tarafından 'Çok mutlu olurum' (4), 'Hafif gülümserim' (3), 'Biraz üzgün olurum' (2) ve 'Çok üzgün hissederim' (1) şeklinde değerlendirilmekte olup, boyut için elde edilen yüksek puan olumlu tutumu, düşük puan ise düşük tutumu göstermektedir.

3.3.2. Araştırmanın Nitel Boyutunda Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nitel boyutunda deney grubu öğrencileri ile yapılan görüşmeler için "Yarı Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu" (Ek 14) kullanılmıştır. Formun hazırlanmasıyla ilgili açıklamalar aşağıda yer almaktadır:

3.3.2.1. Yarı Yapılandırılmış Veli Görüşme Formu

"Alanyazında genellikle iki görüşme türünden söz edilir: yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme. Bir yanda önceden belirlenmiş bir dizi soru ve yanıtı içeren yapılandırılmış görüşme, diğer yanda açık uçlu sorular içeren yapılandırılmamış görüşme yer alır." (Chadwick ve diğerleri, 1984; akt. Şimşek ve Yıldırım, 2013, s. 150).

Bu araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlamak amacıyla alanyazın taranmıştır. Araştırmanın hedefine uygun olduğu düşünülen görüşme soruları belirlenmiştir. Bu sorular açıklık, anlaşılabilirlik ve konuya uygunluk bakımından üç uzman tarafından incelenmiş ve soruların son hali belirlenmiştir. Görüşme soruları aşağıda sıralandığı gibidir:

- Okulunuzda gönüllülük esasına dayalı olarak düzenlenmiş olan "Okuma ve Aile Programına" katıldınız mı? Katıldıysanız programın konusu ve amacı neydi? Ne kadar süreyle yapıldı?
- Katıldığınız programın içeriği ve yöntemini nasıl değerlendiriyorsunuz? Amacına ulaşma konusunda yeterli miydi?
- Program öncesi ve sonrası çocuğunuzun okuma becerisi hakkında neler söyleyebilirsiniz? Değişimler gözlemlediniz mi?
- Program sonrası çocuğunuzun kitap okuma ve kütüphane kullanımında; televizyon ve bilgisayara ayırdığı zamanda değişiklikler oldu mu? Olduysa nasıl?

3.3.2.2. Gözlem Formu

"Gözlem, araştırmacının araştırma yerinde bireylerin etkinlikleri ve davranışlarına ilişkin alan notları almasıdır. Bu alan notlarında; araştırmacılar, araştırma yerindeki etkinlikleri yapılandırılmamış veya yapılandırılmış bir şekilde kaydederler. Nitel gözlemciler katılımcı olmayan gözlemden tam katılımcı gözleme kadar çeşitli roller alarak duruma dâhil olabilirler." (Creswell, 2016, s. 190):

1. Gözlemin gerçekleşeceği ortam ya da çevrenin yapısı (doğal veya yapay)

2. Araştırmanın geçtiği ortama ilişkin araştırmacının aldığı yapısal kararlar (Yapılandırılmış veya yapılandırılmamış).

Bu araştırmada doğal ortamda yapılandırılmamış olarak gerçekleştirilmiş olan tür 1 adı verilen gözlem türü kullanılmıştır. Buna göre araştırmacı hem katılımcı hem de gözlemcidir.

3.3.2.3. Sesli-Görsel Materyaller

"Nitel verilerin son kategorisi, sesli ve görsel materyallerden oluşur. Bu veriler, sesin herhangi bir biçimi, sosyal medya metni, kısa mesaj, e-mail, web sitesi sayfası,

video-teyp, sanat nesnesi ve fotoğraflar olabilir. Görsel etnografi kategorisinin altına düşen yaratıcı veri toplama süreçlerini içerir ve yaşanmış hikayeleri, mecazi görsel anlatıları ve dijital kayıtları kapsar." (Clandinin, 2007; akt. Creswell, 2016, s. 190).

Bu araştırmada, öğrencilerin aileleri ile birlikte yapmış oldukları okuma etkinlikleri, kitaplık oluşturma, kütüphane ziyaretleri gibi faaliyetleri ortaya koymak amacıyla fotoğraflar; okuma faaliyetlerini kontrol etmek amacıyla kısa mesaj, görüntülü mesajlar, sesli mesajlar kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma modeli karma yönteme göre desenlenmiştir dolayısıyla veri toplama çeşitlilik göstermektedir. Bu bölümde araştırmanın nicel ve nitel verilerinin toplanması hakkında bilgi verilmektedir.

3.4.1. Nicel Verilerin Toplanması

Araştırmanın nicel boyutunda verilerin toplanabilmesi için deney grubundaki öğrenci velilerine Okuma ve Aile Programı uygulanmış ve öğrenciler üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Uygulama, 2016-2017 eğitim- öğretim yılı bahar yarıyılında İstanbul ili, Esenyurt ilçesinde Ekrem İnci Ortaokulunda gönüllü olarak seçilmiş 20 beşinci sınıf öğrenci velisinin katılımıyla beş hafta süre ile gerçekleştirilmiştir.

Uygulama 03.04.2017 tarihinden itibaren 5. sınıf öğrencilerine Okuma ve Aile Eğitimi Programı hakkında yapılan bilgilendirmeler ile başlamış, gönüllü veliler belirlenmiştir. Programa katılan 5. sınıf öğrencilerinin not ortalamalarına denk olacak şekilde 5. sınıf öğrencilerinden kontrol grubu oluşturulmuş ve her iki gruba da ön test (okuduğunu anlama başarı testi) 05.04.2017'de; ön test (tutum ölçeği) 07.04.2017'de uygulanmıştır. Bu uygulamadan elde edilen puanlar deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön test puanları olarak kaydedilmiştir.

Deney grubu öğrenci velilerine yönelik program 13.04.2017- 18.04.2017 haftada bir saat olmak üzere beş hafta boyunca uygulanmıştır. Deneysel çalışma tamamlandıktan sonra 22.05.2017 - 24.05.2017 tarihleri arasında deney ve kontrol grubundaki ortaokul beşinci sınıf öğrencilerine "okuduğunu anlama başarı testi" ve "okumaya yönelik tutum ölçeği" uygulanmış, öğrencilerin uygulamadan aldıkları puanlar "son

test puanları" olarak kaydedilmiştir. Deney grubu öğrenci velilerine uygulanan programın içeriği Tablo 7' de yer almaktadır.

Tablo 7: OVAP Programı İçeriği

TEMA	KAZANIM	ETKİNLİK	AÇIKLAMA
Okuma ve Anlama	Okuduklarını özetler. Başlık içerik uyumunu sorgular. Metni yorumlarken metinden aktarımlar yapar. Bağımsız olarak metnin türüne uygun hızda okur.	Benim metnim ne anlatıyor? Konumuz ne olabilir? Ana fikri bulan kazanır.	Metne uygun hızda sessiz okuma yapılır. Metin bittikten sonra özetlenir. Konu ve ana fikir bulunur. Çocuğa küçük bir ödül verilir. Metne eleştirel gözle bakması ve yorumlar yapması sağlanır.
Okuma Anlama İçerik	Okudularının konusunu, ana fikrini /duygusunu belirler. Yardımcı fikirleri belirler. Okuduğu metindeki kahramanların özelliklerini belirler ve karşılaştırır. Okuduğu metnin türünü belirler. Okuduğunu anlamlandırmada görsellerden yararlanır.	Ben olsaydım. Resim ne anlatıyor? Acaba ne olacak? Daha önce okuduğum metin…	Metinde bir olay mı yoksa düşünce mi anlatıldığını belirlenir. daha önce okuduğu metinlerle ilgili karşılaştırmalar yapması sağlanır. Metindeki kahramanların beğenip beğenmediği yönlerini bulması istenir. Metindeki resimlerin metinle ilişkisi hakkında yorumlar yapması sağlanır.

Okuma Anlama Kelime	Bir bilgiye, içeriğe erişmek için basılı ve dijital içeriklerde içindekiler ve sözlük bölümünü kullanmayı bilir. Anlamını bilmediği kelimeleri ve kelime gruplarının cümle içinde kazandığı anlamı fark eder. Metinler arası karşılaştırma yapar.	Yeni kelimelerim	Metni okurken anlamını bilmediği kelimlerin altını çizmesi ve bu kelimeleri sözlükten bulması sağlanır. Kendisinin de bir cümle kurması istenir.
Kitabın ve kütüphanenin değeri	Kitabı korumaya ve saklamaya özen gösterir. Çocuğu ile birlikte kitapçıya gider. Evinde bir kitaplık oluşturur. Kütüphane ziyaretlerine önem verir. Kütüphaneye üye olur.	Yeni bir kitap Kütüphaneyi tanıyalım	Öğrenci, veli ve öğretmen kütüphane ziyaretinde bulunur. Gönüllü veliler kütüphaneye üye olurlar.

Okuma ve Aile Eğitimi Programında yer alan tema, kazanım, etkinlik ve açıklama bölümlerinin planlanmasında, etkinliklerin uygulanmasında 2017 Türkçe öğretim programı, Arıcı (2012), Şimşek ve Gündüz (2013), Karatay (2011), Okur ve diğerleri (2013), MEB-Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (2014), Kılıç (2010), Vardarcı (2011), Özdikmenli (2009), Pirpir (2011), Neslitürk (2013), Lonigan, Christopher, Whitehurst ve Grover (1989), Jordan, Snow ve Porche (2000), Sénéchal (2008) adlı kitap ve çalışmalardan faydalanılmıştır. Program hazırlandıktan sonra uzman görüşü alınarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

İlk oturumda velilerle tanışılmış, program hakkında bilgi verilmiş, oturumların gün ve saati planlanmıştır. Her oturumda velilerden önce öğrencilerle ilgili bilgiler alınmış daha sonra tema ve kazanım açıklanmış; örnek etkinlik yapılmış ve gerekli açıklamaların yer aldığı bilgi notları dağıtılmıştır. Akşam 18.00-20.00 arası "Okuma ve Aile Pogramı Whats'up Grubu" yoluyla etkinliklerin yapılıp yapılmadığı, okuma saatlerinin gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilmiştir. Hafta hafta verilen temaların evde işlenip işlenmediğini kontrol etmek için okuma saatleri sırasında ve teneffüslerde öğrencilerden bilgi alınmıştır.

3.4.2. Nitel Verilerin Toplanması

Araştırmanın nitel boyutundaki verilerin bir kısmı deney grubu öğrencilerinin velilerine eğitim verildiği sırada gözlem yapılarak, bir kısmı 5 hafta boyunca veliler ve araştırmacı tarafından çekilmiş kitap-öğrenci ilişkini konu alan öğrenci fotoğrafları ile oluşturulmuştur. Araştırmanın nicel boyutundaki deneysel uygulama sona erdikten sonra nitel boyutunda veriler deney grubundaki öğrencilerin velileriyle yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşmeler deney grubundan 20 öğrenci velisi ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Velilerin izniyle kayıt altına alınan her bir görüşme yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formunun uygulanmasında aşağıdaki aşamalar izlenmiştir:

1. Araştırmacı görüşme yapacağı katılımcıya kendisini tanıtmış, araştırmanın amacı ile ilgili açıklamalar yapmıştır.

2. Yapılacak olan görüşmenin gizli kalacağını ve görüşmenin kayıt cihazı ile kaydedileceğini açıklamıştır.

3. Görüşme formundaki sorular sırasıyla öğrenciye sözlü olarak yöneltilmiş, velinin verdiği yanıtlar kayıt cihazı ile kaydedilmiştir.

4. Yarı yapılandırılmış görüşme tamamlandıktan sonra veliye ekleyeceği bir şey olup olmadığı sorulmuştur ve katılımından dolayı teşekkür edilmiştir**.**

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma modeli karma yönteme göre desenlenmiştir. Bu sebepten ötürü toplanan verilerin analizi çeşitlilik göstermektedir. Bu bölümde araştırmanın nicel ve nitel verilerinin analiz edilmesi hakkında bilgi verilmektedir.

3.5.1. Araştırmanın Nicel Boyutunda Elde Edilen Verilerin Analizi

Öğrencilerden başarı testleri ve okumaya yönelik tutum ölçeği ile elde edilen verilerin tümü SPSS 23.0 (sosyal bilimler için istatistik programı) ile analize tabii tutulmuştur.

Çalışmaya katılan öğrencilerden testler ve ölçekle elde edilen verilerin çözümüne geçilmeden önce, bu verilerin belirlenen sınırlar içinde olup olmadığı, hatalar ve ciddi oranda eksiklikler barındırıp barındırmadığı kontrol edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışma öncesi (deney grubu öğrencilerinin velilerine yönelik 5 haftalık veli okuma eğitim programı) ve sonrası kendilerine uygulanan başarı testi ve Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasından önce normal dağılım gösterip göstermedikleri Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi ile incelenmiş ve sonuçları aşağıda, Tablo 8'de özetlenmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin Gruplarına Göre Başarı Testi ve Ölçek Puanlarının Normallik Dağılımları

Bağımsız Değişken	**Başarı Testi**		OYTÖ	
	Ön-Test	**Son-Test**	**Ön-Test**	**Son-Test**
Deney Grubu*Kontrol Grubu	0,000***	0,003**	0,000***	0,000**
Deney Grubu (Öntest-Sontest)	0,001**		0,000**	
Kontrol Grubu (Öntest-Sontest)	0,002**		0,001**	

****p<.001*

Çalışma grubunu oluşturan deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön ve son başarı testi puanları ile Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının normal dağılım

gösterip göstermedikleri Kolmogorov-Smirnov testi incelenmiştir (Tablo 8). Veri grubunun normallik dağılımı göstermesi için p>.05 olmalıdır (Pallant, 2005, s.57). Buna göre, öğrencilerin ön ve son başarı testi ortalama puanları deney ve kontrol grupları, deney grubunun ön-test son-test ve kontrol grubunun ön-test son-test puanları bakımından normallik dağılımı göstermemektedir (p<.05). Bunun sonucu olarak fark testlerinin tümünün de non-parametrik yapılması gerekmektedir.

Araştırmada elde edilen verilerle ilgili aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

- Çalışma gruplarını oluşturan öğrencilerin, deney ve kontrol gruplarına ve cinsiyetlerine göre dağılımlarını özetlemek açısından frekans (*f*) ve yüzdeleri (*%*) hesaplanmıştır (Tablo 3).
- Öğrencilerin, araştırmada kullanılan başarı testleri (ön ve son test) ve Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği ön-test ve son-test puanlarının aritmetik ortalamaları ($\overline{X}$) ve standart sapmaları değerleri (*ss*) hesaplanmıştır.
- Öğrencilerin, başarı testi ön-test ve son-test puanları ile Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği ön-test ve son test puanlarının deney veya kontrol grubunda bulunmalarına göre farklılaşma gösterip göstermediğini araştırmak amacıyla, non-parametrik Mann-Whitney U testi (normallik varsayımı sağlanamadığından) uygulanmıştır.
- Son olarak, deney grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puanları ile Okumaya Yönelik Tutumu Ölçeği ön-test ve son test puanları arasında ve kontrol grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puanları ile Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği ön-test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak üzere, Wilcoxon ilişkili gruplar (Wilcoxon işaretli sıralar) testi (normallik varsayımı sağlanamadığından) uygulanmıştır.

İstatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi, 05 olarak kabul edilmiştir. Anlamlılık değeri, *.05*'ten küçük (*p<.05*) bulunduğunda bağımsız değişkelerin grupları (deney-kontrol grupları) arasındaki faklılıklar "anlamlı" olarak kabul edilmiş ve sonuçlar buna göre değerlendirilmiştir.

3.5.2. Araştırmanın Nitel Boyutunda Elde Edilen Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel boyutunu araştırmacının deney grubundaki velilerle yaptığı yüz yüze görüşmeler, araştırmacı gözlemleri ve deney grubundaki öğrencilere ait görsel materyaller oluşturmaktadır. Araştırmanın bu boyutunda incelenen alt problemler:

3. Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okuma alışkanlığını üzerinde etkili midir?

4. Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okuma becerisi üzerinde etkili midir?

"İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Tümevarımcı analiz: Kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmaktır. Ortaya çıkan kodlar (kavramlar) ve bu kodlar arasındaki ilişkiler (temalar),verilerin altında yatan olguyu ya da kuramı açıklamada kullanılan temel taşlar olarak görev yapmaktadır." (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.259).

Araştırmada verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılmış olan kodlamaya uygun olarak görüşme sorularına katılımcıların verdiği cevap metinleri incelenmiştir. Kategoriler (tema) oluşturulurken bu metinlerle araştırma sorusu arasındaki ilişki tespit edilmeye çalışılmıştır. Kategorilerin oluşturulmasında araştırma hedeflerine uygun temalar oluşturulmuştur. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak deney grubundaki öğrencilerin velileri ile bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiş, araştırmacı ve deney grubu velileri tarafından doldurulmuş gözlem formları oluşturulmuş; elde edilen veriler içerik analizi tekniğine göre analiz edilmiştir. Yapılan bireysel görüşme oturumları kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Elde edilen kayıtlar kopyalanmış ve veri kaybı olmaması için asıl kayıt formları ile karşılaştırılmıştır. Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırılan olgunun olabildiğince yansız gözlenmesiyle sağlanabilir. Bu analizde tarafsızlığın sağlanması amacıyla, velilerin sorulara verdikleri cevaplar ikinci bir araştırmacı tarafından da incelenmiş ve çözümlenmiştir. Verilerin analizinin açıklanmasında bireysel görüşme formundaki her soruya verilen cevaplardan oluşan temalar o soru başlığı altında yorumlanmıştır**.** Araştırmada sesli ve görsel materyaller de kullanılmış, öğrencilerin okuma saatleri, kitap paylaşımları, kütüphane ve kendi kitaplıklarına ait fotoğrafları ekler bölümünde sunulmuştur.

4. BULGULAR

4.1. Araştırmanın Nicel Boyutundan Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın nicel boyutunda veliler için hazırlanmış olan OVAP'ın öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyleri ve okumaya yönelik tutumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine yönelik olarak veri toplama araçları ile elde edilen veriler ile ele alınan amaçlar doğrultusunda yapılan istatistikî analizler ve ilgili yorumları yer almaktadır.

4.2. Araştırmanın Nicel Boyutundan Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın bu alt bölümünde, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin, deney grubu öğrenci velilerine okuma eğitimi verilmeden önce ve sonra uygulanan okuduğunu anlama başarı testi puanlarının karşılaştırılması yapılarak öğrenci velilerine okuma eğitimi verilmesinin öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyleri üzerinde etkisi olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 9: Öğrencilerin Başarı Testi Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Puan	**Deney Grubu (n=20)**				**Kontrol Grubu (n=20)**			
	En Düşük	**En Yüksek**	$\overline{X}$	**Ss**	**En Düşük**	**En Yüksek**	$\overline{X}$	**ss**
Başarı testi (ön-test)	45,00	85,00	63,75	9,85	40,00	80,00	62,00	11,29
Başarı testi (son-test)	70,00	90,00	80,25	5,96	30,00	80,00	58,25	14,63

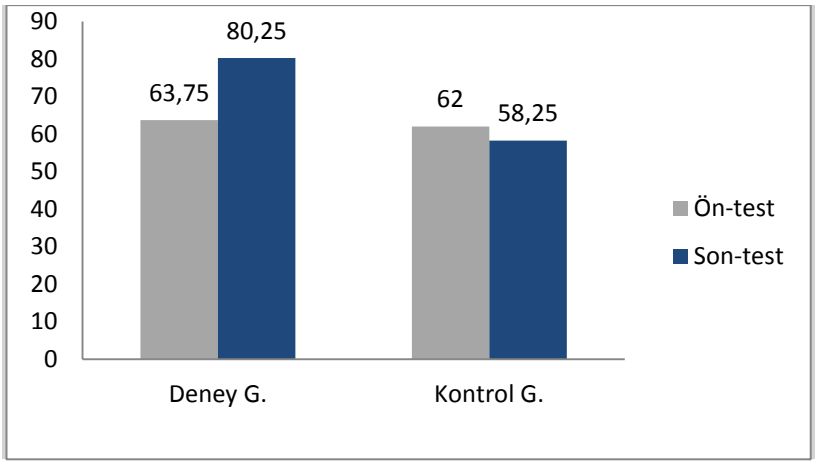

Şekil 4: **Deney Ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Başarı Testi Puanları (Ön-Test ve Son-Test)**

Tablo 9 ve Şekil 4'de araştırmaya katılan öğrencilerin okuduğunu anlamaya yönelik ön-test puanları (deney grubu öğrenci velilerine okuma eğitimi verilmeden önce) ve son test puanları (deney grubu öğrenci velilerine okuma eğitimi verildikten sonra) verilmiştir. Deney grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama başarı testi ortalama puanları ön-test için 63,75 ± 9,85 iken bu puan velilerine yönelik okuma eğitim verildikten sonra 80,25 ± 5,96olmuştur. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin okuduğunu anlama başarı testi ön-test puanları ortalaması ise 62,00±11,29 iken son-testte 58,25 ± 14,63'e gerilemiştir.

Tablo 10: Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Başarı Testi Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkisiz Gruplar Mann-Whitney Testi (N=40)

Test/Ölçek	Grup	Betimsel İst.			Mann-Whitney U	
		n	Sıra Ort.	Sıralar Top.	*U*	*P*
Başarı testi (son-test)	Deney G.	20	28,93	578,50	31,50	0,000***
	Kontrol G.	20	12,08	241,50		

****p<.001*

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son-test puanları arasında (Tablo 10) ve deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ön-test son-test puanları arasında (Tablo 10 ve 11) anlamlı fark olup olmadığı aşağıda incelenmiştir. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, deney grubu velilerine yönelik okuma eğitimi verildikten sonra tekrar uygulanan okuduğunu anlama başarı testi puanlarının (son-test) karşılaştırılması sonucu grupların başarı testi puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın deney grubundaki öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [U=31,50; p<.001]. Öğrencilerin sıra ortalaması puanları incelendiğinde, velileri okuma eğitimi gören deney grubu öğrencilerinin başarı testi puanlarının, velileri herhangi bir okuma eğitimi görmeyen kontrol grubu öğrencilerinin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir (Sıra Ortalaması $_{Deney}$=28,93 ve Sıra Ortalaması $_{Kontrol}$=12,08). Başka bir deyişle, velilere yönelik okuma eğitiminin, öğrencilerin başarı düzeylerini yükselttiği söylenebilir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kendi içinde başarı düzeylerinin (ön-test ve son-test) karşılaştırılması ise aşağıda verilmiştir.

Tablo 11: Deney Grubu Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Başarı Testi Ön-Test ve Son-Test Puanlarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Test/Ölçek	$\overline{X}$	Ss
Başarı testi puanı (ön-test)	63,75	9,85
Başarı testi puanı (son-test)	80,25	5,96

Tablo 11'de deney grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama başarı testi puanları, velilerine yönelik okuma eğitimi verilmeden önce ve sonra, verilmiştir. Buna göre deney grubu öğrencilerinin 63,75±9,85 ön-test puanları velilerine yönelik okuma eğitim verildikten sonra 80,25±5,96 olmuştur. Bu artışın anlamlı olup olmadığı Wilcoxon işaretli sıralar testi (non-parametrik ilişkili gruplar testi) ile incelenmiştir (Tablo 11).

Deney grubunda yer alan öğrencilerin tümü üzerinde yapılan başarı testi ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmasında öğrencilerin son-test puanları lehine bir farklılık olduğu bulunmuştur [Z=-3,85; p<.001]. Fark puanlarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son-test puanı (velilere okuma eğitimi verilmesi sonrası) lehine olduğu görülmektedir. Tablo 8'de verilen ortalama puanlar da bunu teyit etmektedir ($\overline{X}_{\text{Ön-test}}$=63,75 ve $\overline{X}_{\text{Son-test}}$=80,25). Velilere yönelik düzenlenen okuma eğitimi programının, genel olarak deneyin uygulandığı gruptaki öğrencilerin okuduğunu anlamadaki başarı düzeyini artırmada etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo 12: Deney Grubundaki Öğrencilerin Başarı Testi Ön-Test ve Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkili Gruplar Wilcoxon Testi

Puan	Sıra	Betimsel İst.			Wilcoxon test	
		n	Sıra Ort.	Sıralar Top.	Z	p
Başarı testi (son-test) - (ön-test)	Negatif sıra	0	0,00	0,00	-3,85	0,000***
	Pozitif sıra	19	10,00	190,00		
	Eşit	1				

****p<.001*

Tablo 13: Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Başarı Testi Ön-Test ve Son-Test Puanlarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Test/Ölçek	$\overline{X}$	Ss
Başarı testi puanı (ön-test)	62,00	11,29
Başarı testi puanı (son-test)	58,25	14,63

Tablo 13'te kontrol grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama başarı testi puanları, deney grubu öğrencilerin velilerine yönelik okuma eğitimi verilmeden önce ve sonra, özetlenmiştir. Buna göre kontrol grubu öğrencilerinin 62,00±11,29 ön-test puanları, ikinci uygulamada 58,25±14,64 olmuştur. Bu farkın anlamlı olup olmadığı Wilcoxon işaretli sıralar testi (non-parametrik ilişkili gruplar testi) ile incelenmiştir (Tablo 13).

Tablo 14: Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Başarı Testi Ön-Test ve Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkili Gruplar Wilcoxon Testi

Puan	Sıra	Betimsel İst.			Wilcoxon test	
		n	Sıra Ort.	Sıralar Top.	Z	p
Başarı testi (son-test) - (ön-test)	Negatif sıra	11	7,64	84,00	-1,38	0,167
	Pozitif sıra	4	9,00	36,00		
	Eşit	5				

**p<.05*

Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testi ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (p>.05). Tablo 13'ten da görüleceği üzere kontrol grubu öğrencilerinin ön-test son-test puanları arasında çok küçük ve ön-test puanlarına yönelik, anlamlı olmayan bir fark vardır ($\overline{X}_{\text{Ön-test}}$=62,00 ve $\overline{X}_{\text{Son-test}}$=58,25). Velilerine yönelik herhangi bir okuma eğitimi verilmeyen kontrol grubu öğrencilerinin, okuduğunu anlamadaki başarı düzeylerinde anlamlı bir değişim olmadığı görülmektedir. Bu sonuç, deney grubu öğrencilerinin başarısında velilerine okuma eğitimi verilmesinin etkisi olduğunu dolaylı olarak da teyit eder gözükmektedir.

4.2.1. Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin Bulgular

Bu alt bölümünde, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin, deney grubu öğrenci velilerine okuma eğitimi verilmeden önce ve sonra uygulanan Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının karşılaştırılması yapılarak öğrenci velilerine okuma eğitimi verilmesinin öğrencilerin okumaya ilişkin tutumları üzerinde etkisi olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 15: Öğrencilerin OYTÖ Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Test	Boyut	Deney Grubu (n=20)				Kontrol Grubu (n=20)			
		En Düşük	En Yüksek	$\overline{X}$	ss	En Düşük	En Yüksek	$\overline{X}$	ss
Ön test	Eğlence amaçlı o.	21,00	35,00	26,85	4,06	10,00	34,00	27,25	5,82
	Akademik okuma	20,00	34,00	24,20	4,01	10,00	37,00	27,85	6,12
Son test	Eğlence amaçlı o.	35,00	40,00	37,70	1,84	15,00	35,00	28,05	4,24
	Akademik okuma	33,00	40,00	37,60	2,37	19,00	34,00	27,10	3,81

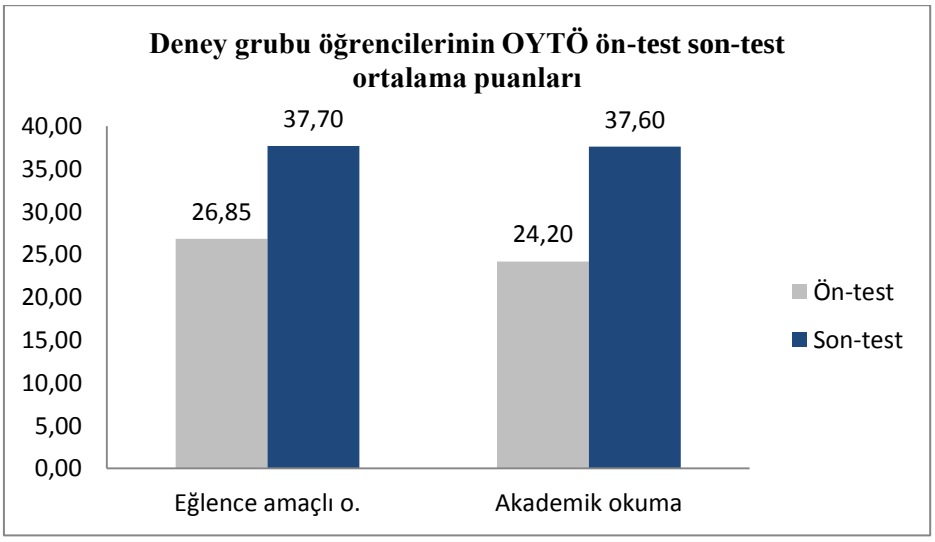

Şekil 5: Deney Grubu Öğrencilerinin OYTÖ Puanları

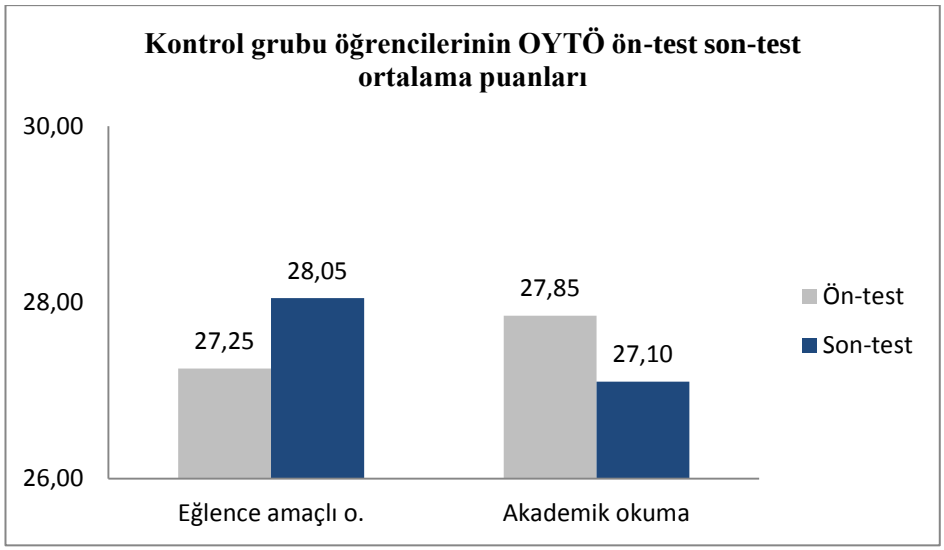

Şekil 6: Kontrol Grubu Öğrencilerinin OYTÖ Puanları

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarını ölçmek üzere 20 madde (4'lü likert tipi) ve iki alt boyuttan oluşan Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin ilk alt boyutu olan ve 10 maddeden meydana gelen 'eğlenme amaçlı okuma' öğrencilerin okumaktan aldıkları zevk düzeyini, ikinci alt boyutu ise yine 10 maddeden meydana gelen 'akademik okuma' ise akademik/öğrenmeye/derse yönelik öğrencilerin okuma tutumlarını ölçmektedir. Her alt boyuttan alınabilecek puan 10 ile 40 arasında değişmekte olup, boyut için elde edilen yüksek puan olumlu tutumu, düşük puan ise düşük tutumu göstermektedir.

Tablo 15 ve Şekil 5'den görüleceği üzere, deney grubunda yer alan öğrencilerin, velilere okuma eğitimi verilmeden önceki (ön-test) eğlence amaçlı okuma puanları 26,85±4,06 ve akademik amaçlı okuma puanları 24,20±4,01'dir. Alınabilecek en yüksek puanın 40 olduğu düşünülürse, deney grubu öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının ön-test zamanında çok yüksek olmadığı söylenebilir. Öğrencilerin, velilerine okuma eğitimi verildikten sonraki (son-test) puanlarına bakıldığında ise her iki boyut bakımından da oldukça ciddi bir artış olduğu göze çarpmaktadır. Öğrencilerin, eğlence amaçlı okuma puanları 37,70±1,84'e ve akademik amaçlı okuma puanları ise 37,60±2,37'ye yükselmiştir. Akademik amaçlı okuma puanlarındaki artışın eğlence amaçlı okuma puanlarından daha fazla arttığı görülmektedir. Buna ek olarak, deney grubu öğrencilerinin hem eğlence hem de akademik amaçlı okumaya ilişkin tutumlarının en üst düzeye, yani alınabilecek 40 puan sınırına da çok yaklaştığı gözlemlenmektedir.

Tablo 15 ve Şekil 6'dan takip edilebileceği üzere, kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, deney grubu öğrencilerinin velilerine okuma eğitimi verilmeden önceki (ön-test) eğlence amaçlı okuma puanları 27,25±5,82 ve akademik amaçlı okuma puanları 27,85±6,12'dir. Alt boyutlardan alınabilecek en yüksek puanın 40 olduğu düşünülürse, kontrol grubu öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının (ön-testte) çok yüksek olmadığı görülmektedir. Kontrol grubu öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarına ait son-test puanlarına bakıldığında ise her iki boyut bakımından da çok sınırlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin, eğlence amaçlı okuma puanları 28,05±4,24'e yükselmiş ancak akademik amaçlı okuma puanları 27,10±3,81'e düşmüştür. Genel olarak kontrol grubu öğrencilerinin hem eğlence hem de akademik amaçlı okumaya ilişkin tutumlarında pek bir değişiklik olmadığı söylenebilir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin okumaya yönelik son-test tutum puanları arasında (Tablo 16) ve deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ön-test son-test puanları arasında (Tablo 16 ve 17) anlamlı fark olup olmadığı aşağıda incelenmiştir.

Tablo 16: **Deney Ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutum Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkisiz Gruplar Mann-Whitney Testi (N=40)**

Boyut	**Grup**	**Betimsel İst.**			**Mann-Whitney U**	
		n	**Sıra Ort.**	**Sıralar Top.**	***U***	***P***
Eğlence amaçlı o. (son-test)	Deney G.	20	30,45	609,00	21,00	0,000***
	Kontrol G.	20	10,55	211,00		
Akademik okuma (son-test)	Deney G.	20	30,40	608,00	20,03	0,000***
	Kontrol G.	20	10,60	212,00		

****p<.001*

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, deney grubu velilerine yönelik okuma eğitimi verildikten sonra tekrar uygulanan Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği

puanlarının (son-test) karşılaştırılması sonucu grupların hem eğlence amaçlı okuma hem de akademik okumaya ilişkin tutumları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Buna göre:

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin eğlence amaçlı okuma tutum puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın deney grubundaki öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [U=21,00; p<.001]. Öğrencilerin sıra ortalaması puanları incelendiğinde, velileri okuma eğitimi gören deney grubu öğrencilerinin eğlence amaçlı okuma puanlarının, velileri herhangi bir okuma eğitimi görmeyen kontrol grubu öğrencilerinin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir (Sıra Ortalaması $_{Deney}$=30,45 ve Sıra Ortalaması $_{Kontrol}$=10,55). Başka bir deyişle, velilere yönelik okuma eğitiminin, öğrencilerin eğlence amaçlı okuma tutumlarında bir yükselmeye neden olduğu söylenebilir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin akademik amaçlı okuma tutum puanları arasında da anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın yine deney grubundaki öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [U=20,03; p<.001]. Öğrencilerin sıra ortalaması puanları incelendiğinde, velileri okuma eğitimi gören deney grubu öğrencilerinin akademik amaçlı okuma puanlarının, velileri herhangi bir okuma eğitimi görmeyen kontrol grubu öğrencilerinin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir (Sıra Ortalaması $_{Deney}$=30,40 ve Sıra Ortalaması $_{Kontrol}$=10,60). Başka bir deyişle, velilere yönelik okuma eğitiminin, öğrencilerin akademik amaçlı okuma tutumlarında da bir yükselmeye neden olduğu söylenebilir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kendi içinde okumaya yönelik tutumları (düzeylerinde) arasında (ön-test ve son-test) anlamlı bir fark olup olmadığı ise aşağıda verilmiştir.

Tablo 17: Deney grubu öğrencilerinin okumaya yönelik tutum ön-test ve son-test puanlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri

Boyut/Test	$\overline{X}$	**ss**
Eğlence amaçlı okuma (ön-test)	26,85	4,06
Eğlence amaçlı okuma (son-test)	37,70	1,84
Akademik okuma (ön-test)	24,20	4,01
Akademik okuma (son-test)	37,60	2,37

Tablo 18: Deney Grubu Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutum Ön-Test ve Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkili Gruplar Wilcoxon Testi

Puan	**Sıra**	**Betimsel İst.**			**Wilcoxon test**	
		n	**Sıra Ort.**	**Sıralar Top.**	**Z**	**P**
Eğlence amaçlı o. (son-test) - Eğlence amaçlı o. (ön-test)	Negatif sıra	0	0,00	0,00	-3,93	0,000***
	Pozitif sıra	20	10,50	210,00		
	Eşit	0				
Akademik okuma (son-test) - Akademik okuma (ön-test)	Negatif sıra	0	0,00	0,00	-3,97	0,000***
	Pozitif sıra	20	11,50	220,00		
	Eşit	0				

****p<.001*

Tablo 18'de deney grubu öğrencilerinin okumaya yönelik tutum puanları, velilerine yönelik okuma eğitimi verilmeden önce ve sonra, özetlenmiştir. Buna göre deney grubu öğrencilerinin eğlence amaçlı okuma puanları 26,85±4,06'dan 37,70±1,84'e, akademik okuma puanları ise 24,20±4,01'den 37,60±2,37'ye yükselmiştir. Bu artışın anlamlı olup olmadığı Wilcoxon işaretli sıralar testi (non-parametrik ilişkili gruplar testi) ile incelenmiştir (Tablo 18).

Deney grubunda yer alan öğrencilerinin, okumaya yönelik tutum ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmasında her iki alt boyut için de öğrencilerin son-test puanları lehine bir farklılık olduğu bulunmuştur. Buna göre: Deney grubu öğrencilerinin eğlence amaçlı okuma tutum puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın son-test puanları lehine olduğu bulunmuştur [Z=-3,93; p<.001]. Fark puanlarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son-test puanı (velilere okuma eğitimi verilmesi sonrası) lehine olduğu görülmektedir. Tablo 14'de verilen ortalama puanlar da bunu teyit etmektedir ($\overline{X}_{\text{Ön-test}}$=26,85 ve $\overline{X}_{\text{Son-test}}$=37,70). Velilere yönelik düzenlenen okuma eğitimi programının, genel olarak deneyin uygulandığı gruptaki öğrencilerin eğlence amaçlı okuma tutum düzeyini artırmada etkisinin olduğu anlaşılmaktadır.

Deney grubu öğrencilerinin akademik amaçlı okuma tutum puanları arasında da anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın yine son-test puanları lehine olduğu bulunmuştur [Z=-3,97; p<.001]. Fark puanlarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son-test puanı (velilere okuma eğitimi verilmesi sonrası) lehine olduğu görülmektedir. Tablo 15'te verilen ortalama puanlar da bunu teyit etmektedir ($\overline{X}_{\text{Ön-test}}$=24,20 ve $\overline{X}_{\text{Son-test}}$=37,60). Velilere yönelik düzenlenen okuma eğitimi programının, genel olarak deneyin uygulandığı gruptaki öğrencilerin akademik amaçlı okuma tutum düzeyini artırmada da etkisinin olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 19: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutum Ön-Test Ve Son-Test Puanlarına İlişkin Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

Boyut/Test	$\overline{X}$	**ss**
Eğlence amaçlı okuma (ön-test)	27,25	5,82
Eğlence amaçlı okuma (son-test)	28,05	4,24
Akademik okuma (ön-test)	27,85	6,12
Akademik okuma (son-test)	27,10	3,81

Tablo 19'da kontrol grubu öğrencilerinin okumaya yönelik tutum puanları, deney grubu öğrencilerinin velilerine yönelik okuma eğitimi verilmeden önce ve sonra, özetlenmiştir. Buna göre kontrol grubu öğrencilerinin eğlence amaçlı okuma puanları 27,25±5,82'den 28,05±4,24'e yükselmiş, akademik okuma puanları ise 27,85±6,12'den 27,10±3,81'e düşmüştür. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Wilcoxon işaretli sıralar testi (non-parametrik ilişkili gruplar testi) ile incelenmiştir (Tablo 19).

Tablo 20: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutum Ön-Test ve Son-Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Non-Parametrik İlişkili Gruplar Wilcoxon Testi

Puan	Sıra	Betimsel İst.			Wilcoxon test	
		n	Sıra Ort.	Sıralar Top.	Z	P
Eğlence amaçlı okuma (son-test) - Eğlence amaçlı okuma (ön-test)	Negatif sıra	9	10,06	90,50	-0,18	0,856
	Pozitif sıra	10	9,95	99,50		
	Eşit	1				
Akademik okuma (son-test) - Akademik okuma (ön-test)	Negatif sıra	12	9,50	114,00	-1,25	0,211
	Pozitif sıra	6	9,50	57,00		
	Eşit	2				

**p<.05*

Kontrol grubunda yer alan öğrencilerinin, okumaya yönelik tutum ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmasında her iki alt boyut için de anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur (p>.05).

Tablo 20'de de görüleceği üzere kontrol grubu öğrencilerinin okumaya yönelik tutum ön-test ve son-test puanları arasında çok küçük ve istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir fark vardır [Eğlence amaçlı okuma: $\overline{X}_{\text{Ön-test}}$=27,05 ve $\overline{X}_{\text{Son-test}}$=28,05; Akademik amaçlı okuma: $\overline{X}_{\text{Ön-test}}$=27,85 ve $\overline{X}_{\text{Son-test}}$=27,10]. Velilerine yönelik herhangi bir okuma eğitimi verilmeyen kontrol grubu öğrencilerinin, okumaya yönelik tutum düzeylerinde anlamlı bir değişim olmadığı görülmektedir. Bu durum aynı zamanda, deney grubu öğrencilerinin okumaya yönelik tutum puanlarının

yükselmesinde velilerine okuma eğitimi verilmesinin etkisinin olduğunu dolaylı şekilde teyit eder gözükmektedir.(Tablo 20)

4.3. Araştırmanın Nitel Boyutunda Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın nitel boyutunda veliler için hazırlanmış olan OVAP'ın öğrencilerin okuma alışkanlığı ve okuma becerisi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine yönelik olarak görüşme ve gözlemlerden elde edilen bulgular yer almaktadır. Ayrıca ekler bölümünde deney grubu öğrencilerine yönelik görsel materyaller yer almaktadır.

4.3.1. Görüşme

Araştırmanın 3. ve 4. alt problemleri şu şekilde ifade edilmiştir**:**

- Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okuma alışkanlığını üzerinde etkili midir?
- Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okuma becerisi üzerinde etkili midir?

Deney grubundaki velilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular araştırma problemleri cevap aranacak şekilde incelenerek ortaya konulmuştur. Bu problemlerle ilgili olarak elde edilen bulgular her bir soru cümlesinin altında açıklanmış ve cevaplardan alıntılar yapılarak sunulmuştur. (1.ve 2. sorular katılımcı veliyi görüşmeye hazırlamak için okuma programına katılımı teyit etmek amacıyla sorulmuştur.)

1. Soru: Okulunuzda gönüllülük esasına dayalı olarak düzenlenmiş olan OVAP 'a katıldınız mı? Katıldıysanız programın konusu ve amacı neydi? Ne kadar süreyle yapıldı? Sorusuna deney grubundaki öğrenci velilerinin verdikleri cevaplar Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21: OVAP Hakkında

OVAP 'ta süre, katılım, konu ve amaç	**f**
Beş hafta	19
Evet	18
Okuma	18
Katıldım	11
Okuma alışkanlığı	8
Okumayı geliştirme	7
Kitap sevgisi	3
Okuma becerisi	2
Okumayı sevdirme	2

Deney grubundaki öğrenci velileri **"**Beş hafta süre ile yapılmış olan OVAP'a katıldıklarını, programın amacının okuma alışkanlığı kazandırmak, okuma becerisi geliştirmek, kitabı sevdirmek olduğunu" ifade etmişlerdir.

2. Soru: Katıldığınız programın içeriği ve yöntemini nasıl değerlendiriyorsunuz? Amacına ulaşma konusunda yeterli miydi? Sorusuna deney grubundaki öğrenci velilerinin verdikleri cevaplar Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22: Programın Değerlendirilmesi

OVAP İçerik, Yöntem ve Amaç	**f**
Yeterli	17
Güzel	8
Ana fikir	4
İyi	4
Okuma saati	3
Özet	2
Konu	2

Deney grubundaki öğrenci velileri: "Okuma ve Aile Eğitimi Programının içeriğinde birlikte okuma saatleri düzenleme, özetleme, konu ve ana fikir bulma gibi unsurlar olduğunu, içerik ve yöntemin yeterli ve güzel olduğunu, amacına ulaşma konusunda yeterli olduğunu, programın faydasını gördüklerini" ifade etmişlerdir.

3. Soru: Program öncesi ve sonrası çocuğunuzun okuma becerisi hakkında neler söyleyebilirsiniz? Değişimler gözlemlediniz mi? Sorusuna deney grubundaki öğrenci velilerinin verdikleri cevaplar Tablo 23 'te verilmiştir.

Tablo 23: Okuma Becerisi Gelişimi

OVAP öncesi ve sonrası öğrencinin okuma becerisindeki değişiklikler	**f**
Anlama	11
İyi	7
Değişim	6
Düzen	6
Gelişme	5
Kelime	5
Kendisi	4
Hız	3

Deney grubundaki öğrenci velileri: "Program sonrası öğrencinin okumasında gelişmeler ve değişimler gördüklerini, eskiden hiç kitap okumayan çocukların kitap okumaya başladığını, eskiden ara sıra kitap okuyan öğrencilerin ise düzenli okuduklarını, okuma hızının arttığı, okuduğunu anlama seviyesinin olumlu yönde değişim gösterdiği, bilmediği kelimelerin anlamlarını öğrenmeye çalıştığı, kelime ve cümle kullanımına dikkat ederek kendini daha iyi ifade ettiğini, kitaba karşı hevesinin arttığını" ifade etmişlerdir.

Ovap öncesi ve sonrası öğrencilerin okuma becerileri ile ilgili velilerin görüşlerinden örnekler alınmış, her veli V 1,2,3… şeklinde kodlanmış ve şu şekilde sunulmuştur:

- "Eskiden her şeyi anlatıyordu şimdi özet yapmayı öğrendi. Bilmediği kelimeleri araştırıp öğreniyoruz." V 1
- "Okuması ve anlaması hızlandı." V 2
- "Okuma konusunda yarış yapmak istiyor." V 3
- "Okumayı sevmiyordu arkadaşlarına bakarak daha çok heves etti kelimeleri araştırıyor, konuyu söylüyor ve özet yazıyor." V 4
- "Okumaya kitaba değer vermeye başladı çok değişiklik oldu: Okuduğunu daha iyi anlıyor anlatıyor." V 5

- “Okumayı sevmiyordu okuduğunu anlamıyordu 4-5 kez okuyup anlıyordu şimdi 1-2 seferde anlıyor, sesli okuması hızlandı.” V 6
- “Baya gelişme var okuduğunu anlıyor kitapla ilgileniyor.” V 7
- “Okumayı daha çok sevmeye başladı.” V 8
- “Okuduğunu anlamıyordu, şimdi okuduğunu daha iyi anlatıyor; kitabı alıp yan tarafa atıyordu, şimdi alıp okuyor.” V 9
- “Okuma hızlandı, okuduğunu anlamaya başladı, önceden hiç sevmezdi.”V 10
- “Okuma ve anlama daha iyi oldu sınavlardan daha iyi puan alıyor kelime kullanımı arttı.” V 11
- “Okuduğunun anlama ve okuma konusunda biz de bilinçlendik hatalarımızı gördük
- “Okuduğunu daha iyi anlıyor.” V 12
- “Okumaya başladıktan sonra kelimeleri daha net kullanmaya başladı kendini daha iyi ifade etmeye başladı, okuması gelişti, daha hızlı okumaya başladı.” V 13
- “Derslerde yükselme oldu. Daha iyi oldu okuma anlaması.” V 14
- “Sınavları yükseldi okuma anlama soruları daha doğru yapıyor Türkçe notu da yükseldi.” V 15
- “Şimdi anlıyor okuyor özetliyor mutlu oluyor.” V 16
- “Değişimler gözledik bilmediği kelimeleri araştırmaya başladı sorular sormaya başladı. “ V 17
- “Şu an güzel okuyor, anlıyor ve anlatıyor.” V 18
- “Okuyor, anlıyor ve anlatıyor. Televizyon ve bilgisayara yönelmiyor, kitap okuyor. Fark var okumasında.” V 19
- “Sesli okurken de daha iyi okuyor, okuduğunu anlatıyor.” V 20

4. Soru: Program sonrası çocuğunuzun kitap okuma ve kütüphane kullanımında; televizyon ve bilgisayara ayırdığı zamanda değişiklikler oldu mu? Olduysa nasıl? Sorusuna deney grubundaki öğrenci velilerinin verdikleri cevaplar Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24 : Kitap Okuma ve Kütüphane Kullanımı

OVAP sonrası kitap okuma, kütüphane kullanımı, televizyon ve bilgisayar	**f**
İstiyor	12
Sevdi	7
İlk kez	7
Azaldı	5

Deney grubundaki öğrenci velileri: "OVAP sonrası çocuklarda televizyon ve bilgisayar ve tablete ayrılan sürenin azaldığını; çocukların dizilerden ve oyunlardan uzaklaştıklarını, kitaba karşı istek ve ilginin arttığını, okuma saatlerini düzenli şekilde takip ettiklerini, evde kitaplık kurduklarını, kütüphanede zaman geçirmekten hoşlandıklarını, tekrar kütüphaneye gidip kayıt yaptırmak istediklerini, programdan çok memnun kaldıklarını devamının gelmesini istediklerini" ifade etmişlerdir.

Ovap öncesi ve sonrası öğrencilerin okuma becerileri ile ilgili velilerin görüşlerinden örnekler alınmış, her veli V 1,2,3… şeklinde kodlanmış ve şu şekilde sunulmuştur:

- "Önceden dizilere çok bakıyordu şimdi okumaya vakit ayırıyor." V 1
- "Eskiden bu kadar düzenli okumuyordu oyun oynama olayı azaldı kitap reyonuna gidiyor, biz de kütüphane gibi yerlere gidelim diyor." V 2
- "Şu an güzel okuyor, anlıyor ve anlatıyor. Televizyon ve bilgisayara yönelmiyor, kitap okuyor. Fark var okumasında, kütüphaneye gitmeyi sevmiş."V 3
- "Okumaya vakit ayırıyor artık televizyon ve bilgisayardan uzaklaştı." V 4
- "Eskiden daha çok televizyon izliyordu şimdi daha çok kitap okuyor. Kütüphaneye gitmek ve üye olmak istiyor. V 5
- "İnternetten uzaklaştı şimdi okumaya vakit ayırıyor, kütüphaneyi sevdi." V 6
- "Evde ailecek okuma düzeni kurduk okumayı daha çok seviyor, iyi oldu. Eskiden tablet vardı şimdi daha az izlemeye başladı kütüphaneye gidelim diyor sürekli." V 7
- "Eskiden de okuyordu ama yeterli değildi artık her gün belli bir saatte kaitap okumak istiyor ve onu alışkanlık haline getirdi. " V 8

- “Televizyondan sıkılır hale geldi çünkü kitabın en iyi arkadaşı olduğunu öğrendi, anne oğul kütüphaneden güzel bir gün geçirdik “ V 9
- “Okuma alışkanlığı yoktu düzenli değildi şimdi düzenli oldu okuma programı sayesinde düzene girdik. “ V 10
- “Sürekli bilgisayar ve televizyon başındaydı. Şimdi okumayı görev gibi koşarak yapıyor yeni kitaplar alıyor kütüphaneye kayıt olmak istiyor.” V 11
- “Kütüphaneye beraber kayıt olmak istiyoruz. Çok güzel gidiyor. Devam etmesini istiyorum.” V 12
- “Bilgisayardan uzak duruyor, eskisi gibi televizyon izlemiyor.” V 13
- “Okumak istemiyordu televizyona vakit ayırıyordu benim zorlamamla okuyordu şimdi kendi akşam 8’de okuma saatinde 1 saat okuyor. Kütüphaneye kayıt olmak istiyor.” V 14
- “Kitaplık oluşturdu, düzenledi, şimdi okuyoruz güzelce. İlk defa gitti kütüphanye, hoşuna gitti, mutlu oldu. Uzun süredir televizyonu çok izlemiyor.” V 15
- “Eskiden de okuyordu ama her zaman her gün okuma yapmıyordu şimdi düzenli şekilde yapıyor. Kütüphaneye tekrar gitmek istiyor.” V 16
- “Okumayı daha çok seviyor şu anda televizyon daha az izliyor.” V 17
- “Ara sıra okuyordu şimdi kendi okuyalım diyor.“Okuma saatleri düzenlemeye başladık gayet iyi oldu.” V 18
- “Eskiye göre ilgisi arttı kitaplar ilgisini çekiyor, eskiden de okuyordu ama saatine göre böyle düzenli değildi, kütüphaneye kayıt olmak istiyor.” V19
- “Eskiye göre daha iyi okuması. Eskiden hep tablet vardı elinde şimdi kitap var elinde. Kütüphaneyi anlata anlata bitiremedi yine gitmek istiyor.” V 20

4.3.2. Gözlem

4.3.2.1. Araştırmacının Gözlemi

Deney grubundaki öğrenci velilerine Okuma ve Aile Eğitimi Programı ile beş hafta boyunca verilen eğitim sırasında araştırmacı tarafından gözlemler yapılmış ve ortaya çıkan bulgular araştırma problemlerine cevap aranacak şekilde ortaya konulmuştur. Araştırmacıya ait gözlem formları ekler bölümünde yer almaktadır. Araştırmacının gözlemlerinde ortaya çıkan bulgular Tablo 25’te verilmiştir:

Tablo 25: Araştırmacı Gözlem Formu

Araştırmacının Gözlem Notları	**f**
Okuma	34
Veli	30
Öğrenci	15
Kitap	8
Anlama ve başarı	6
Heyecan	6

Araştırmacının birinci hafta gözlemlerine göre gönüllü olan velilerin toplantıya davet edildiği, kesin olarak katılmak isteyen velilerin belirlendiği, program ve okuma eğitimi hakkında ayrıntılı bilgiler verildiği, gün ve saatinin belirlendiği, velilerin okuma saatine sıcak baktıkları, hangi kitapları ve ne kadar süre okumaları gerektikleri hakkında sorular sordukları, heyecanlı ve ilgili oldukları gözlendi.

Araştırmacının ikinci hafta gözlemlerine göre toplantıya 20 velinin katıldığı, bir hafta boyunca evde okumaların iyi geçtiği, ilk günlerde annelerin hatırlatmasıyla okuma saati başlasa da sonraki günlerde çocukların kendilerinin okuma saatini başlattıkları, kurulmuş olan Whats'up grubunun motivasyonu arttırdığı, çocukların özet yapma konusunda sıkıntı yaşadıkları, evde kitaplık oluşturma fikrine sıcak baktıkları ortaya konulmuştur.

Araştırmacının üçüncü hafta gözlemlerine göre toplantıya on yedi velilin katıldığı, bir hafta boyunca yapılan okuma saatleri ve kitap sohbetleri değerlendirildiği, birkaç çocuğun televizyon ve bilgisayar yüzünden okumaması ve bazı çocukların bazı kitaplardan sıkılması sorunlarına çözüm önerileri getirildiği, sesli-sessiz okumanın etkileri, konu, ana fikir, özetleme çalışmaları hakkında bilgiler verildiği ve velilerle uygulamalar yapıldığı ortaya konulmuştur.

Araştırmacının dördüncü hafta gözlemlerine göre toplantıya on altı velinin katıldığı, bir hafta boyunca yapılan okuma saatleri veliler tarafından değerlendirildiği, olumlu

sonuçların ortaya çıktığı, kütüphaneye gitme hakkında çok heyecanlı ve ilgili oldukları ortaya konulmuştur.

Araştırmacının beşinci hafta gözlemlerine göre toplantıya on altı velinin katıldığı, bir hafta boyunca yapılan okuma saatleri veliler tarafından değerlendirildiği, öğrencilerin ve velilerin kütüphaneye gitme konusunda oldukça meraklı oldukları, kütüphanede öğrenci ve velilerin 40 dk. süre ile sessiz okuma yaptıkları, gitme vakti geldiğinde öğrencilerin üzgün oldukları (velilerin bebeklerini ve küçük çocuklarını bırakıp geldikleri için 40 dk. süre ayrıldığı), veli ve öğrencilerin kütüphane ziyaretlerini tekrarlayacakları, kütüphaneye kayıt yaptırıp buradaki kitapları alabilecekleri, veli ve öğrencilerin mutlu bir gün geçirdikleri ortaya konulmuştur.

Araştırmacının gözlem notlarına göre deney grubundaki öğrenci velileri OVAP ‘a karşı ilgili ve heyecanlı bir yaklaşım sergilemişlerdir. Bu ilgi çocuklarının düzenli kitap okumaya başlaması ve kendilerinin de okumaya başlamaları ile daha da artmıştır. Öğrencilerde zamanla okuduğunu anlamada, akademik başarıda, kitaba karşı tutumda olumlu yönde değişiklik olması velilerimutlu etmiş ve programdan memnun kalmışlardır.

4.3.2.2. Veli Gözlemi

Deney grubundaki öğrenci velilerine Okuma ve Aile Eğitimi Programı ile beş hafta boyunca verilen eğitim sırasında veliler tarafından gözlemler yapılmış ve ortaya çıkan bulgular araştırma problemlerine cevap aranacak şekilde ortaya konulmuştur. Velilere ait gözlem formları ekler bölümünde yer almaktadır. Velilerin gözlemlerinde ortaya çıkan bulgular Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26: Veli Gözlem Formu

Veli Gözlem Notları	**f**
Motivasyon	26
Okuma ilgisi	25
Kitap sevgisi	20
Zor	11
Okuma hızı	9
Sınav notları	6
Televizyon ve bilgisayar	6
Kelime dağarcığı	4

Deney grubundaki velilerin gözlemlerin göre öğrencilerin çoğunun başlangıçtaokumayı sevmediği veya düzenli okuma yapmadığı, programın ilk günlerinde okuma saati yapmanın ve birlikte okumak oldukça zor olduğunu; çünkü uykularının geldiği ve sıkıldıklarını fakat kendilerini okurken görünce, kitapla ilgili sohbetler başlayınca kitaba ilginin arttığı, bu defa anneyi okumaya davet eden ve ısrarcı olan kişinin öğrenciler olduğu ortaya konulmuştur. Sonraki haftalarda televizyon ve bilgisayarda harcanan sürenin azaldığı, kitaba karşı ilginin arttığı ve beraberinde okuma hızının arttığı, okuduğunu anlama becerisinin geliştiği, sınav notlarının bir önceki sınav notlarına göre olumlu gelişme gösterdiği, alış-verişte kitap reyonlarına bakılmaya başlandığı, ince kitaplardan kalın kitaplara doğru geçişler yaşandığı, kelime dağarcığının genişlediği, okunan metinler arası karşılaştırmalar yapıldığı ortaya konmuştur. Ayrıca öğretmenin telefon ve mesaj yoluyla okumayı takibi yapmasının ve grup olarak arkadaşlarıyla birlikte okuma saatleri yapmalarının öğrencilerin kitaba karşı ilgilerini arttırdığı, kütüphane ziyaretinin hem veliyi hem öğrenciyi çok mutlu ettiği ve devam etmesi gerektiği, bu program sayesinde daha bilinçli ve ilgili veli oldukları için mutlu oldukları ortaya konulmuştur.

Velilerin OVAP öncesi ve sonrası öğrencilerin okuma becerileri ve okuma alışkanlığı ile ilgili görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

- “Okumanın faydasını kendisinde görebiliyorum evde beraber test çözerken sorduğum sorulara ve okuduğu soruları daha iyi anlıyor.”
- “Okuduğu hikâyeyi özetledi.”
- “Kitabı heyecanla okudu hemen bitirebilecğini söyledi.”
- “Bugün hızlı okudu 60 yaprak ama uzun özet yaptı bu iyi mi kötü mü bilmiyorum.”
- “Bugün sesli okuma yaptık, sessiz okumaya göre daha iyiydi, saat dolmasına rağmen okumaya devam etti.”
- “Gayet iyi gidiyoruz.”
- “Düzenli bir okur olma yolunda ilerliyoruz teşekkürler.”
- “İlk üç gün bayağı zorlandı uykusu geliyordu sonra yavaş yavaş alışmaya başladı. Hadi anne okuma saatimiz geldi diye kendisi söylüyor.”
- “Sorular sormaya başladığmda onu daha heyecanlı gördüm.”
- “Biraz zorlandı ama sonra baktı okumak çok güzel oluyor sevmeye başladı eksiksiz okudu okuduğunu bana anlattı.”
- “Arkadaşlarıyla kütüphanede kitap okumayı sevdi.”
- “Kiapları zevkle okuyup kitaplığına dizmeye başladı. Kitapları çoğaldıkça mutlu oluyor.”
- “ Kitapçıda gezinip kitapları incelerken mutluydu onun mutluluğu bizi de mutlu etti.”
- “İlk defa kütüphaneye gidecekti ve kütüphaneyi çok beğendi.”
- “Konuşması daha düzeldi, anlayarak okumaya çalışıyor.”
- “Okumamızı yapıyoruz. Bana anlatıyor, bazen de sesli okuyor benim onu dinlememi istiyor.”
- “Okuduğu diğer kitapları unutmamış, onları arada hatırlıyor onlardan da anlatıyor. Kendisi de buna seviniyor.”
- “Bir de dikkatimi çeken şey birlikte markete gittiğimizde kendiliğinden kitap reyonuna bakması kitapları inceleyip kendine uygun kitap arıyor.”
- “Fen sınavı oldular iyi puan aldı bana anne grupta olanlar daha çabuk bitirdi dedi. Sınavını daha çabuk yaptığını anlattı.”

- “Faydasını görmeye başladık çünkü Türkçe sınavından yüksek aldı. “Arkadaşarının okumasının da çok faydası var. Onları okurken görünce daha da hevesleniyor.”
- “Kızımda gördüğüm farklar okuma süresi daha hızlandı okuduğu herhangi şeyleri daha iyi anlatabiliyor. Bunun farkını kendisi de görüyor. Bana anne okuma yapmaya başladıktan sonra okumam daha bi hızlandı, okuduğum metnin konusunu daha iyi anlayabiliyorum diyor.”
- “Okuma saati gelince tam zamanını geçirmeden kendi isteğiyle okudu, özetledi. Kalın da olsa dört kitabı bitirdi.”
- “Kitap okumaktan biraz zorlanmıştık ama okumayı sevdirmeye çalışarak 239 sayfalık kitabı tamamen okumasını sağladık zaman zaman kitapla alakalı özetler sorduk verdiği cevaplardan kitabı anlayarak okuduğunu görmüş olduk.”

4.3.3. Sesli –Görsel Materyaller

Deney grubundaki öğrenci velilerine Okuma ve Aile Eğitimi Programı ile beş hafta boyunca verilen eğitimin ilk oturumunda “Okuma ve Aile Eğitimi Whats’up Grubu” kurulmuştur. Bu sayede okuma saati hatırlatılmış, okuma saatine ait veli öğrenci fotoğrafları görüntülenmiş, okuma eğitimi ile ile ilgili bilgiler verilmiş ve ses kayıtları paylaşılmıştır. Bu yolla oluşturulan tüm görsellere ekler bölümünde yer verilmiştir. Ayrıca görüşme esnasında yapılan ses kayıtları da bir bilgisayar klasöründe muhafaza edilmiştir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmanın sonuçlarına bakılarak; okuma eğitimi hakkında bilgi sahibi olan, okuma etkinliklerini çocuğuyla birlikte yapan, okuma saatlerine katılan velilerin öğrencilerinin, okuma eğitimi ile ilgili bilgi edinmemiş velilerin öğrencilerine göre daha başarılı olduğu söylenebilir. Bu bölümde araştırmada elde edilen sonuçlar ilgili alan yazın çerçevesinde tartışılmıştır.

1. Alt problemle ilgili sonuçlar ve tartışma: Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okumaya yönelik tutumu üzerinde etkili midir?

1. Deney grubu öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının ön-test zamanında çok yüksek olmadığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin velilerine okuma eğitimi verildikten sonraki (son-test) puanlarına bakıldığında ise her iki boyut bakımından da oldukça ciddi bir artış olduğu göze çarpmaktadır.
2. Deney grubu öğrencilerinin akademik amaçlı okuma puanlarındaki artışın eğlence amaçlı okuma puanlarından daha fazla arttığı görülmektedir. Buna ek olarak deney grubu öğrencilerinin hem eğlence hem de akademik amaçlı okumaya ilişkin tutumlarının en üst düzeye, yani alınabilecek en üst sınıra da çok yaklaştığı gözlemlenmektedir.
3. Kontrol grubu öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının (ön-testte) çok yüksek olmadığı görülmektedir. Kontrol grubu öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarına ait son-test puanlarına bakıldığında ise her iki boyut bakımından da çok sınırlı bir fark olduğu anlaşılmaktadır. Genel olarak kontrol grubu öğrencilerinin

hem eğlence hem de akademik amaçlı okumaya ilişkin tutumlarında pek bir değişiklik olmadığı söylenebilir.

4. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin eğlence amaçlı okuma tutum puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın deney grubundaki öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur.

5. Öğrencilerin sıra ortalaması puanları incelendiğinde, velileri okuma eğitimi gören deney grubu öğrencilerinin eğlence amaçlı okuma puanlarının, velileri herhangi bir okuma eğitimi görmeyen kontrol grubu öğrencilerinin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle, velilere yönelik okuma eğitiminin, öğrencilerin eğlence amaçlı okuma tutumlarında bir yükselmeye neden olduğu söylenebilir.

6. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin akademik amaçlı okuma tutum puanları arasında da anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın yine deney grubundaki öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur.

7. Öğrencilerin sıra ortalaması puanları incelendiğinde, velileri okuma eğitimi gören deney grubu öğrencilerinin akademik amaçlı okuma puanlarının, velileri herhangi bir okuma eğitimi görmeyen kontrol grubu öğrencilerinin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle, velilere yönelik okuma eğitiminin, öğrencilerin akademik amaçlı okuma tutumlarında da bir yükselmeye neden olduğu söylenebilir.

8. Deney grubu öğrencilerinin eğlence amaçlı okuma tutum puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın son-test puanları lehine olduğu bulunmuştur. Fark puanlarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son-test puanı (velilere okuma eğitimi verilmesi sonrası) lehine olduğu görülmektedir. Velilere yönelik düzenlenen okuma eğitimi programının, genel olarak deneyin uygulandığı gruptaki öğrencilerin eğlence amaçlı okuma tutum düzeyini artırmada etkisinin olduğu anlaşılmaktadır.

9. Deney grubu öğrencilerinin akademik amaçlı okuma tutum puanları arasında da anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın yine son-test

puanları lehine olduğu bulunmuştur. Fark puanlarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son-test puanı (velilere okuma eğitimi verilmesi sonrası) lehine olduğu görülmektedir. Velilere yönelik düzenlenen okuma eğitimi programının, genel olarak deneyin uygulandığı gruptaki öğrencilerin akademik amaçlı okuma tutum düzeyini artırmada da etkisinin olduğu anlaşılmaktadır.

10. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerinin, okumaya yönelik tutum ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmasında her iki alt boyut için de anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

11. Velilerine yönelik herhangi bir okuma eğitimi verilmeyen kontrol grubu öğrencilerinin, okumaya yönelik tutum düzeylerinde anlamlı bir değişim olmadığı görülmektedir. Bu durum aynı zamanda, deney grubu öğrencilerinin okumaya yönelik tutum puanlarının yükselmesinde velilerine okuma eğitimi verilmesinin etkisinin olduğunu dolaylı şekilde teyit eder gözükmektedir.

Lonigan ve Whitehurst (1989) tarafından yapılan araştırmada okuma müdahalesinin önemli etkileri olduğu ve bu etkinin en çok evde okuma etkinliğine katılan çocuklarda görüldüğü belirlenmiştir. Çalışmanın sonuçları evde okuma etkinliğinin etkisini ortaya koyması bakımından bu çalışma ile örtüşmektedir.

Mete'nin (2012) çalışmasında anne ve baba eğitim düzeyinin öğrencinin okuma tutumu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığını ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmada ise ailelere verilen eğitim öğrencinin okuma tutumu üzerinde anlamlı ve olumlu bir fark oluşturmuştur.

Büyüktaşkapu'nun (2012) çalışmasında aile destekli okumaya hazırlık programına katılan çocukların okuma başarılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada da ailesine eğitim verilen öğrencilerin okuduğunu anlama başarısının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Deniz ve Çeçen'in (2015) çalışmasında öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile anne eğitim durumu arasında, aynı şekilde baba eğitim durumuyla okumaya yönelik tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar bu çalışmanın sonuçları ile benzer nitelikler göstermektedir.

Nazlı (2016) çalışmasında ortaya koyduğu sonuçlar ile bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar benzer nitelik göstermektedir. Ailelerin okuma düzeylerine bağlı olarak çocuklarının okuma düzeyleri değişmektedir. Ailenin bilinç seviyesi ve okuma alışkanlığının öneminin bilinmesine bağlı olarak çocukların okuyucu düzeyleri etkilenmektedir.

Can, Deniz ve Çeçen (2016) Diyarbakır'da 388 ortaokul öğrencisine uygulama yapmış ve öğrencilerin okuma tutumlarını tespit etmeye çalışmışlardır. Öğrencilerin okuma tutumu ile annenin eğitimi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu araştırmada annelerin eğitim durumu değil annelere yönelik verilen okuma eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkisi incelenmiş ve olumlu sonuçlarla ortaya çıkmıştır.

Taşkın ve Aygün (2017) çalışmasında öğrencilerin eğlence için okuma ve akademik okuma tutumlarında anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık görülmediğini, baba eğitim durumuna göre ise akademik okuma tutumunda anlamlı farklılık bulunmamakla birlikte eğlence için okuma tutumlarında lise mezunu babaların lehine anlamlı farklılık görüldüğünü ortaya çıkarmıştır.

Yılmaz ve Çalışkan'ın (2017) çalışmasında okuma motivasyonu yüksek öğrencilerin ilk sıradaki motivasyon kaynaklarının aile faktörü olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada da ailesine eğitim verilen öğrencilerin okuma tutum puanlarının olumlu yönde değiştiği görülmüştür.

2. Alt Problemle ilgili sonuçlar ve tartışma: Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okuduğunu anlaması üzerinde etkili midir?

1. Deney grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama başarı testi ortalama puanları velilere yönelik olarak verilen okuma eğitimi sonrası yükselmiştir. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin okuduğunu anlama başarı ortalama puanları düşmüştür.

2. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, deney grubu velilerine yönelik okuma eğitimi verildikten sonra tekrar uygulanan okuduğunu anlama başarı testi puanlarının (son-test) karşılaştırılması sonucu grupların başarı testi puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın deney grubundaki öğrencileri lehine olduğu bulunmuştur.
3. Öğrencilerin sıra ortalaması puanları incelendiğinde, velileri okuma eğitimi gören deney grubu öğrencilerinin başarı testi puanlarının, velileri herhangi bir okuma eğitimi görmeyen kontrol grubu öğrencilerinin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle, velilere yönelik okuma eğitiminin, öğrencilerin başarı düzeylerini yükselttiği söylenebilir.
4. Deney grubunda yer alan öğrencilerin tümü üzerinde yapılan başarı testi ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmasında öğrencilerin son-test puanları lehine bir farklılık olduğu bulunmuştur.
5. Velilere yönelik düzenlenen okuma eğitimi programının, genel olarak deneyin uygulandığı gruptaki öğrencilerin okuduğunu anlamadaki başarı düzeyini artırmada etkisinin olduğu söylenebilir.
6. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testi ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.
7. Velilerine yönelik herhangi bir okuma eğitimi verilmeyen kontrol grubu öğrencilerinin, okuduğunu anlamadaki başarı düzeylerinde anlamlı bir değişim olmadığı görülmektedir. Bu sonuç, deney grubu öğrencilerinin başarısında velilerine okuma eğitimi verilmesinin etkisi olduğunu dolaylı olarak da teyit eder gözükmektedir.

Jordan, Snow ve Porche (2000) tarafından Eğitimde Başarıya Erken Erişim (EASE) adlı çalışmada ebeveynler, ebeveyn eğitim toplantıları, okulda ebeveyn-çocuk etkinlikleri ve evde kitap odaklı etkinliklerden oluşan deneysel bir programa katılmışlardır. Ebeveynleri okul ve evdeki etkinliklere katılan çocukların kelime bilgisi, öykü anlama ve öykülemede sıralamayı ölçen testlerde aldıkları sonuçlar, bu çocukların kontrol grubundaki çocuklara göre, dil kazanımında önemli aşama katettiklerini göstermiştir. Ortaya çıkan sonuçlar bu araştırmanın sonuçları ile örtüşmektedir.

Çelenk'in (2003) çalışmasında ortaya çıkan sonuçlara göre: "Çocuk okula başladıktan sonra ailesinden eğitim desteğini çok sık alan, bu desteği nadiren alan öğrencilerin okuduğunu anlama puanlarının ortalaması, bu desteği alamayan öğrencilerden anlamlı düzeyde farklıdır. Bu durumda, okul ortamında çocuğa aile bireylerince sağlanan evdeki eğitim yardımının, öğrencinin okuduğunu anlama başarısı üzerinde etkili olduğu söylenebilir." maddesi aile desteğinin okuduğunu anlama başarısı üzerindeki etkisi açıkça görülmektedir ve bu çalışmanın sonuçları ile örtüşmektedir.

Sallabaş'ın (2008) araştırmasında öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri ile okumaya yönelik tutumları arasında düşük düzeyde bir ilişki çıkmıştır. Bu araştırmada ise ailesi eğitim alan öğrencilerin okumaya yönelik tutum ve okuduğunu anlama seviyesinin arttığı görülmüştür.

Saracaloğlu ve Karasakaloğlu'nun (2011) araştırmasında öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerinin annelerinin çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya koymuştur. Bu çalışmada da ailesi kendisini ile birlikte okuma saatine katılan öğrencilerin okuduğunu anlama başarı düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

3. Alt Problemle ilgili sonuçlar ve tartışma: Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okuma alışkanlığını üzerinde etkili midir?

OVAP öncesi evde hiç kitap okumayan deney grubu öğrencileri program sonrası kitap okumaya başlamıştır. Başlangıçta kitap okurken sıkılan ve uykularının geldiğini söyleyen bu öğrenciler sonraki günlerde kendileri ailelerini de davet ederek okuma saatine başlamışlardır.

1. OVAP öncesi evde ara sıra kitap okuyan deney grubunda öğrencileri düzenli olarak kitap okumaya başlamıştır.
2. Deney grubu öğrencilerinin OVAP sonrası televizyon, bilgisayar, tablet ve telefona ayırdıkları zaman azalmış; kitaba ayırdıkları zaman artmıştır.
3. Deney grubu öğrencileri OVAP sonrası okuma saatlerini düzenli şekilde takip etmeye başlamışlardır.
4. Deney grubu öğrencileri OVAP sonrası odasında bir kitaplık oluşturmuştur.

5. Deney grubu öğrencilerinin pek çoğu ilk kez OVAP programı sonrası kütüphaneye gitmiş, kütüphanede zaman geçirmekten hoşlandıklarını fark etmiş ve kütüphaneye tekrar gelmek istediklerini ifade etmişlerdir.
6. Deney grubu öğrencileri okuma saatine geçmeden önce OVAP'a katılan diğer arkadaşlarının okuma saatine başlayıp başlamadıklarını merak etmişler, okuma saatine başladıklarını arkadaşlarına mesaj grubu yoluyla duyurmak istemişlerdir.
7. OVAP düzenleyen öğretmenin okuma saatini grup mesajı veya telefon yoluyla sorgulaması öğrencilerin okuma motivasyonunu arttırmıştır.
8. OVAP sonrasıdeney grubundaki öğrenci velileri veliler kendilerini daha bilinçli ve çocuklarına karşı daha ilgili oldukları için mutlu hissetmişlerdir.
9. OVAP sonrası deney grubundaki öğrenciler alış-veriş yaparken kitap reyonlarına bakılmaya başlamıştır.
10. OVAP sonrası deney grubundaki öğrenciler az sayfalı kitaplardan çok sayfalı kitaplara doğru geçişler yapmaya başlamıştır.
11. Deney grubundaki öğrenci velileri OVAP'a karşı ilgili ve heyecanlı bir yaklaşım sergilemişlerdir. Çocuklarıyla birlikte düzenli okumanın onları mutlu ettiğini söylemişlerdir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın (2007) yaptığı araştırmaya göre velilere okuma konusunda yaygın eğitim kurumları aracılığıyla eğitim verilmelidir. Bu araştırma ile velilere okuma eğitimi verilmesi bakımından örtüşmektedir.

Kurulgan ve Çeker'in (2008) çalışmasında kitap okuma sıklıkları ile gelir düzeyleri ve ebeveynlerin eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu çalışmada ebeveynelere verilen eğitim ile öğrencinin okuması arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Tanju (2010) çalışmasında bu çalışmasının amacı ve sonuçlarıyla benzer nitelik taşıyan sonuçları ortaya konmuştur: "Bütün aile bireylerinin katılımının sağlandığı kitap okuma saatlerinin düzenlenmesi çocuğa önemli bir motivasyon kazandıracaktır."

Deniz'in (2015) Ortaokul Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlıkları adlı araştırmasının sonuçlarında ortaokul öğrencilerinin kitap okumalarında en çok ailelerinden (%36) sonra sırasıyla öğretmenlerinden (%25), arkadaşlarından (%19,9)

ve medyadan (%9,5) etkilendikleri görülmektedir. Bu sonuçlar çalışmamızın içeriği ile örtüşmektedir.

Akar, Başaran ve Kara'nın (2016) çalışmasındaki sonuçlara uygun olarak hazırlanmış öneriler bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir: "Öğretmenler ve ebeveynler öğrencilerine/çocuklarına kitap okumanın faydalarını anlatmak yerine, kendileri kitap okuyarak davranışlarıyla çocuklara model olmalıdırlar. Öğretmenler okulda, aileler evlerinde okuma saatleri düzenleyerek çocuklarla birlikte okuma yapmalıdırlar.

4. Alt Problemle ilgili sonuçlar ve tartışma: Aileye uygulanan okuma eğitimi programı öğrencinin okuma becerisi üzerinde etkili midir?

Deney grubundaki öğrenci velileri program sonrası öğrencilerin okuma becerilerinde gelişmeler ve değişimler gözlemlemiştir. Deney grubundaki öğrencilerin okuma becerisinde OVAP sonrası olumlu gelişmeler ve değişimler gözlenmeye başlamıştır.

1. OVAP sonrası deney grubundaki öğrencilerin okuma hızı artmaya başlamıştır.
2. OVAP sonrası deney grubundaki öğrencilerin okuma saatinden sonra anladığını aktarırken net ve kendinden emin cümleler kurmaya başlamışlardır.
3. OVAP sonrası deney grubundaki öğrenciler okuma saatinden sonra okudukları bölümün özetini yaparken uzun ayrıntılara girmemeye başlamışlardır.
4. OVAP sonrası deney grubundaki öğrenciler okudukları metinler arasında karşılaştırmalar ve yorumlar yapmaya başlamışlardır.
5. OVAP sonrası deney grubundaki öğrenciler bilmediği kelimelerin anlamlarını öğrenmek için sözlük kullanmış, yeni kelimeleri bir deftere not etmiş ve bu kelimeleri ailesiyle paylaşmaya başlamıştır.
6. OVAP sonrası deney grubundaki öğrenciler konuşurken kendini daha iyi ifade etmeye başlamıştır.
7. OVAP sonrası deney grubundaki öğrencilerin özellikle sözel derslerden aldıkları yazılı sınav puanları yükselmiştir.

Senechal tarafından (2008) yapılan araştırmada, ebeveyn-çocuk okuma etkinliklerinin çocuğun okuma ediniminin gelişmesi üzerindeki etkilerini araştıran müdahale çalışmaları ele alınmıştır. 1.340 aileyi kapsayan toplam 16 müdahale araştırmasının ortak sonucu, ebeveyn katılımının çocuğun okuma ediminde olumlu etkisi olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar çalışmamızın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Kotaman'ın (2008) yaptığı araştırmada ebeveyn katılımı ile çocukların akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Aile katılımının öğrencinin okuma becerisini olumlu yönde etkilediğini ortaya koyan çalışma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Temizyürek, Çolakoğlu ve Coşkun'un (2013) çalışmasında ortaya koyduğu sonuçlar bu çalışma ile benzer nitelik göstermektedir ve bu maddelere aşağıda yer verilmiştir: "Aile büyüklerinin kitap okuduğu ev ortamında çocuklar, onları model alarak başlarda sadece şeklen dahi olsa ilerleyen yaşlarda gerçekten taklit ederek okumaktadırlar. Çevresel faktörlerin çok etkin olduğu ortaöğretim döneminde, öğrenciler, etkileşim içinde bulundukları insanların alışkanlıklarını kendilerine model alacaktır. Bu bakımdan ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlık düzeyleri toplumun alışkanlık düzeyiyle paralellik gösterecektir."

Taşkesenlioğlu'nun (2015) yaptığı çalışmada okuma kültürünün önemli oranda öğrencinin ebeveynlerinin eğitim düzeyiyle ilgili olduğu, anne babanın eğitim seviyesi yüksekse öğrencinin de paralel olarak okuma oranının yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar bu çalışmanın sonuçları ile benzer nitelik taşımaktadır.

5.2. Öneriler

1. Araştırma sonuçlarına göre deney grubundaki öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerinin arttığı ve okuma tutumlarının geliştiği anlaşılmıştır. Başka bir deyişle, velilere yönelik okuma eğitiminin, öğrencilerin başarı düzeylerini yükselttiği söylenebilir. Bunun için ilkokullarda ve ortaokullarda hatta liselerde aileler için okuma eğitimi programları hazırlanabilir.

2. Bu çalışmada aile ile beş hafta gibi kısa bir sürede yapılan okuma programı öğrenciler üzerinde etkiler göstermiştir. Okumaya yönelik tutum, okuma alışkanlığı,

okuma becerisi, okuduğunu anlama gibi okuma alanında aileler ile daha uzun süreli programlar yapılabilir.

3. Bu çalışmada yirmi öğrenci ailesi ile gerçekleştirilen okuma programı yirmi öğrenci üzerinde olumlu sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Aileye yönelik okuma programlarının okul, ilçe, il hatta ülke genelinde yapılması çok daha fazla öğrenci üzerinde olumlu sonuçlar yaratabilir.

4. Bu çalışmada okuma programına katılan aileler okula gelerek okuma konusunda eğitimler almışlardır. Ailelere evdelerde verilen bir program ile daha yüksek katılım sağlanabilir.

5. Ailelere okuma konusunda seminerler düzenlenebilir, veli ziyaretleri yapılıp öğrencilerin okuma durumları konuşulabilir.

6. Bu çalışmada ailelelerle yapılan görüşmeler sonucunda televizyon ve bilgisayarın okuma önünde engel teşkil ettiği ortaya çıkmıştır. Ailelere yönelik olarak bilinçli televizyon ve bilgisayar kullanımı hakkında seminerler verilirse evde okuma saatlerini planlamak daha kolay olabilir. Bu çalışmada ailelelerle yapılan görüşmeler sonucunda çoğu öğrencinin kütüphaneye ilk kez gittiği; kütüphane ortamında bulunmaktan ve kitap okumaktan çok hoşlandığı ortaya çıkmıştır. Evine yakın kütüphane olduğu halde öğrencilerin ve ve ailelerin kütüphaneye gitmedikleri görülmüştür. Kütüphanelerin kullanım amaçları, faydaları hakkında aileleri bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir.

7. Bu çalışmada ailelelerle yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenin öğrencinin okuması hakkında aileden telefon veya mesaj yoluyla bilgi almasının, öğrencinin okuma motivasyonunu arttırdığı ortaya çıkmıştır. Türkçe öğretmenleri veya sınıf şube rehber öğretmenleri öğrencilerin okuması hakkında aileleri daha sık arayabilir veya bu konuda ev ziyaretleri yapabilir.

8. Bu araştırma ortaokul beşinci sınıf öğrencileriyle gerçekleştirimiştir. Farklı sınıflarda okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisi konulu yeni araştırmalar yapılabilir.

9. Öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisi üzerinde farklı deneysel desenler kurgulanarak etkisi incelenebilir.

10. Bu çalışmada öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesinde ailenin etkisi incelenmiştir. Öğrencilerin okuma becerisi üzerinde farklı deneysel desenler kurgulanarak etkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

Adalı, O. (2011) *Anlamak ve anlatmak*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Akar, C., Başaran M. ve Kara M. (2016) İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin eleştirel okuma becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi 5 (3). 1339-1355 http://toplumdd.dergipark.gov.tr/download/article-file/230501adresinden 30 Haziran 2017 tarihinde edinilmiştir.

Aksoy, E. (2014) *İlköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin veli öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Aksoy, İ (2011) Türklerde aile ve çocuk eğitimi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(16),

Aktaş Ş. ve Gündüz O., (2003). *Yazılı ve sözlü anlatım kompozisyon sanatı*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.

Aktaş, Ü.(2012). *Okuma serüveni*. İstanbul: Çıra Yayınları.

Akyol, H. (2006).*Yeni türkçe programına uygun türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.

Almeıda, A,, Cruz A., Gaspar O., Filomena M., Madalena B., Santos, M. and Machado, J.C. c (2012), Parent education ınterventions: results from a national study ın portugal, European Journal Of Developmental Psychology, 9 (1),52-64.

Arıcı, A. F.(2012). *Okuma eğitimi.* İstanbul: Pegem Akademi.

——(2015). Türkiye'de milli bir okuma kampanyası: 100 temel eser. Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 2 (4) .

——(2009) Okumayı nasıl sevdiler? Üniversite öğrencileriyle mülakatlar. Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 26(1/1), 47-58.

Avrupa'da Okuma Eğitimi: Bağlam, Politika ve Uygulamalar (b.t) http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_studies_en.php adresinden12 Aralık 2017 tarihinde edinilmiştir.

Ay, T. S. ve Aydoğdu, B. (2016). Sınıf öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşleri. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 8 (23)

Barlow, J. ve Stewart, Sarah (2000) Behavior problems and group-based parent education programs, Journal Of Developmental & Behavioral Pediatrics, 21 (5)

Baş, B. (2015)*Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi.

Bekir G.S. ve Kurt T.(2011). Türkiye'de ailelerin eğitim ihtiyaçları. Aile Ve Toplum Eğitim Kültür Ve Araştırma Dergisi, 7 (27)

Bozkurt, M. (2013). *Beşinci sınıf öğrencilerinin üstbilişsel okuduğunu anlama farkındalığı ve okuma motivasyonları ile okuma düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Bus, A.G., Van I., Marinus H., Pellegrini A.D. (1995) Joint book reading makes for success in learning to read: a meta-analysis on ıntergenerational transmission of literacy, Review Of Educational Research, 65 (1).

Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi

——(2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi

Büyüktaşkapu S.(2012) Okul öncesi eğitimi sürecinde çocuklara uygulanan aile destekli okumaya hazırlık programının ilkokuldaki okuma başarılarına etkisi. ve kuramveuygulamadaeğitimbilimleri.12(1)301-316. http://web.a.ebscohost.com/abstract?direct=true&profile=ehost&scope=site&authtype adresinden 31.01.2018 tarihinde alınmıştır.

Can, A.Deniz, E. ve Çeçen, M.(2016).Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumları. Electronic Turkish Studies 11(3).645-660.

Creswell, J. W. (2016) *Araştırma deseni*. Ankara: Eğiten Kitap.

Crosby A., Rasinsky, T. Padak, N. Yıldırım, Y. (2015) Journal of Educational Research,29(8) https://eric.ed.gov/?id=EJ1052182 22 Aralık 2017 tarihinde edinilmiştir.

Çakır, M. (2009). *Sokakta çalıştırılan çocukların ailelerine yönelik aile eğitim programının değerlendirilmesi*, yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çeçen M. A. ve Deniz E. (2015) Lise öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları (Diyarbakır ili örneği). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 30(12), 193-212.

Çelenk, S. (2003). Okul aile işbirliği ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişki. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(7), 33-39.

Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması, İlköğretim-Online 2 (2), 28-34. http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/2046 adresinden 10 Mayıs 2017 tarihinde edinilmiştir.

Çetin, Y. ve Karatay, C. (2010). Türk öğrencilerin kitap okumama sorununa çözüm önerileri, Çanakkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(1), 202-215.

Çocuk Vakfı. (2006).Türkiye'nin okuma alışkanlığı karnesi. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Dale, P. S., , Catherine C.,Syverson S., , Kevin,C. (2016), Parent-child book reading as an ıntervention technique for young children with language delays, Topics İn Early Childhood Special Education, 16(2), 213-235.

Dam, H. (2008) Öğrencinin okul başarısında aile faktörü, Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 7(14),Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 7(14), 75-99.

Demircioğlu, H. (2012) *Okul öncesi eğitimi bilim dalı altı yaşında çocuğu olan annelere uygulanan aile eğitim programının aile işlevleri ve anne baba tutumları ile çocuğun geleceği üzerindeki etkisinin incelenmesi*, doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Demirtaş T. ,Süğümlü Ü. (2013). Çocukluk döneminde okuma. Okur, A. (ed.), *Yaşam boyu okuma eğitimi*.(135-183). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Deniz, E. (2015) Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları, millî eğitim bakanlığı okuma yazma eğitimi araştırmaları, 3(2), 46-64. http://ibu.dergipark.gov.tr/download/article-file/227524 adresinden 10 Mayıs 2017 tarihinde edinilmiştir.

Durualp E. ve Çiçekoğlu P. (2013) 6-8. Sınıftaki öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 4(1): 159-174.

Eco, U. ve Carriere, J. C. (2016) *Kitaplardan kurtulacağınızı sanmayın*.(S.Dolanoğlu, Çev.) İstanbul: Can Yayıncılık.

Eker, E. ve Aşlamacı, İ. (2016) Çocuğun okul eğitiminde ailenin rolü: Iğdır imam hatip okulları örneğinde bir değerlendirme, Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Uluslararası Aile İçi Eğitim Çalıştayı, Iğdır.

Erdoğan Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010) Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri, kuram ve uygulamada eğitim yönetimi, Ankara Üniversitesi 16, (3), 399-431. http://docplayer.biz.tr/6112051-Ailelerin-egitim-surecine-katilimina-iliskin-ogretmen-ve-yonetici-gorusleri.html adresinden 25 Haziran 2017 tarihinde edinilmiştir.

Erdoğan D. ve Gür Y. E. (2016) İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (32)85-96. http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sakaefd/article/view/5000203187 adresinden 25 Haziran 2017 tarihinde edinilmiştir.

Eren, Ş. (2016) Aile ve çocuk eğitimi, Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Uluslararası Aile İçi Eğitim Çalıştayı, Iğdır. http://www.igdir.edu.tr/Addons/resmi/announc/.pdf adresinden 11 Temmuz 2017 tarihinde edinilmiştir.

Erözkan, A. (2007)Bilimsel araştırmalarda yöntemler. D. Ekiz (ed.) *bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (99- 123) İstanbul: lisans yayıncılık.

Ersoy, F. (2013) *Sosyal bilgiler dersiyle bütünleştirilmiş aile katılımlı karakter eğitimi programının geliştirilmesi*, yüksek lisans, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ertem, İ.S. (2014) okuduğunu anlama ve teknoloji. Ertem, İ.S. (ed.) *Okuma yazma eğitimi ve teknoloji* (51-60) Ankara: Nobel yayıncılık.

Families and Children (n.d) http://www.oecd.org/els/family/ adresinden 22 Aralık 2018 tarhinde edinilmiştir.

Freire, P. ve Macedo, D. (1998). *Okuryazarlık .(çev.* S .Ayhan) Ankara: İmge yayınları.

Göçen, G.(2013) okuma ve televizyon. Okur, A. (ed.), *Yaşam boyu okuma eğitimi*.(242-266). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Göktürk, A. (2016) *Okuma uğraşı*. İstanbul: Yapı kredi yayınları.

Gren, S.B. Salkind, N. J. ve Akey, T.M. (2000). Using spss for windows analyzing and understanding data. New jersey: prentice hall.

Gül, G. (2007) Okuryazarlık sürecinde aile katılımının rolü, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 8 (1) ,17-30.

Gümüşeli, A.İ. (2004) Ailenin katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. Özel okullar bülteni,2 (6) 14-17. http://docplayer.biz.tr/6111889-Ailenin-katilim-ve-desteginin-ogrenci-basarisina-etkisi.html adresinden 11 Temmuz 2017 tarihinde edinilmiştir.

Gündüz O. ve Şimşek T. (2013). *Okuma eğitimi el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.

Gür, B. S. – Çelik, Z. (2009) Türkiye'de millî eğitim sistemi yapısal sorunlar ve öneriler, Xııı. "millî eğitim"in uluslararası değerlendirilmesi, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı https://www. www.setav.org adresinden 22 Temmuz 2017 tarihinde edinilmiştir.

Harvard Family Project (2017) http://www.pz.harvard.edu/projects adresinden 20 Aralık 2017 tarihinde edinilmiştir.

Hece Dergisi (2005) [özel sayı] 104-105: Uslucan F. ,Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırma yolları,33-41.

Hınzır, B. (2014) *Yaratıcı okuma ve yaratıcı düşünme*. Muğla: Kutlu Yayınevi.

İçer, T. (2010) *Osmanlı ailesinde çocuk eğitimi*, yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Jawlik, A.A. (2016). *Statistics from a to z.*, New Jersey, john wiley & sons.

Jordan, G. E., Snow, C. E. ve Porche, M. V. (2000), Project ease: the effect of a family literacy project on kindergarten students' early literacy skills, Reading Research Quarterly, 35(12) 524–546.

Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (2. Baskı). Ankara: Asil Yayıncılık.

Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karatay, H. (2011) .*Okuma eğitimi kuram ve uygulama*. Ankara: Berikan Yayınevi.

Kasten, C.W. ve Yıldırım K.(2013) *Okuma ve yazma eğitimi: tek başıma öğrenemem ki*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Hasırcı, S. (2016 *) Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Kaysılı, K. (2008) Akademik başarının arttırılmasında aile katılımı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 9 (1) 69-83.

Kılıç, Ç. (2010) Aile eğitim programları ve Türkiye'deki örnekleri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi, 10 (1), 25- 32.

Kılıç, D. (2009) Yenilenen ilköğretim programlarında ailenin eğitim fonksiyonunun öğretmen ve veli görüşlerine göre incelenmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13 (1): 177-190

Kılınç, F. E. (2011) *Anne eğitim programı ile anne çocuk etkileşim programının 24-36 aylık çocukların bilişsel becerilerine ve annelerin çocuk yetiştirme davranışlarına etkisinin incelenmesi,* doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kocaarslan M. (2016) Garfield Görselli 1-6. Sınıflar İçin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Türkçe Uyarlama Çalışması. İlköğretim Online. 15(4): 1217-1233. http://ilkogretim-online.org.tr doi:http://dx.doi.org/10.17051/io.2016.25140 adresinden 10.03.2017 tarihinde alınmıştır.

Kotaman, H. (2008) Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi (1), 135-149.

Kovacıoğlu, N. Ş. (2006) *İlköğretim ikinci sınıflarında aile çevresi ve çocuğun okumaya karşı tutumu ile okuduğunu anlama becerisi arasındaki ilişkiler,* yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kurnaz, H. ve Yıldız N. (2015) Ortaokul öğrencilerinin okuma motivasyonlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi, 9 (3). http://docplayer.biz.tr/18697757-Ortaokul-ogrencilerinin-okuma-motivasyonlarinin-cesitli-degiskenlere-gore-degerlendirilmesi.html adresinden 10 Mayıs 2017 tarihinde edinilmiştir.

Kurulgan ve Çekerol (2008) Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma.Anadolu üniversitesi sosyal bilimler dergisi 8(2),237–258. https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/329 adresinden 31.01.2018 tarihinde alınmıştır.

Labarre, A. (2012) *Kitabın tarihi*. (ç. I. Ergüden). Ankara: Dost Yayınevi.

Leech, N.L. (2005*). Spss for ıntermediate statistics: use and ınterpretation*. London: Lawrance Erlbaum Associates Publishers.

Lonigan, C. ve Whitehurst, G.(1989), Relative efficacy of parent and teacher ınvolvement ın a shared-reading ıntervention for preschool children from low-ıncome backgrounds. Early Childhood Research Quarterly, 13(2) 263-290.

Mahoney, G., Kaıser A., Girolametto, L, Macdonald, J., Cordelia, R. Safford, P., Spiker D.(1999). Parent education in early ıntervention: a call for a renewed focus,. Topics İn Early Childhood Special Education, 19 (3).227-256.

Manguel, A. (2015) *Okumanın tarihi*. İstabul: Yapı Kredi Yayınları.

Mete G. ve Sis N. (2016) *Okuma eğitimi ve okumaya adanmışlık modeli*. Ankara: Gece Kitaplığı.

Mete, G.(2012) İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine bir araştırma.Dil ve Edebiyat Egitimi Dergisi.1(1).43-66.

Millî Eğitim Bakanlığı (2012). Aile eğitimi kurs programı. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı (2013) Seçmeli okuma becerileri ders programı. 15 Mayıs tarihinde http://ttkb.meb.gov.tr/ adresinden edinişmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2017) Türkçe Öğretim Programı.15 Mayıs tarihinde http://ttkb.meb.gov.tr/ adresinden edinişmiştir

Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma Ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (Earged),(2007) ,Öğrencilerin okuma düzeyleri. 15 Mayıs tarihinde http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2394_0.html adresinden edinişmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik Ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (2013) Pısa 2012 Ulusal Ön Raporu. 23 Mayıs 2017 tarihinde http://yegitek.meb.gov.tr/ adresinden edinilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı, (2012). Okul öncesi eğitim programı ile bütünleştirilmiş aile destek programı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. Ankara.

Nazlı**,** B. (2016) Çocuklarda okuma alışkanlığının önemi emniyetçiler ilkokulu örneği: anne ve baba bilinci**.** 31.01.2018 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/316554709 adresinden alınmıştır.

Neslitürk, S. (2013).*Anne değerler eğitimi programının 5–6 yaş çocuklarının sosyal beceri düzeyine etkisi,* doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Oğuzkan, F. (1974). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Okay, M. O. (2014). *Kâğıt medeniyeti*. İstanbul: Dergah Yayıncılık.

Okumak ve Kitap Üzerine (b.t) .Kültür Ve Turizm Bakanlığı Bilgi Sistemleri Dairesi Başkanlığı http://www.bucakkutup.gov.tr/tr,108844/ html adresinden 10 Mayıs 2017 tarihinde edinilmiştir.

Okur, A.(2013) Yaşam boyu okuma için okuma öğretimi. Okur, A. (ed.), *Yaşam boyu okuma eğitimi*.(1-45). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Ortaş, İ. (12 Aralık 2016) Pisa Sonuçları. 12 Mayıs 2016 https://indigodergisi.com/2016/12/pisa-sonuclari-turkiye adresinden edinilmiştir.

Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi (çok değişkenli analizler)* (5. Baskı). Eskişehir: Kaan Yayıncılık.

Özdikmenli, D. (2009). *12-15 yaşları arasında ergen çocuk sahibi annelerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi, ihtiyaca uygun program geliştirilmesi uygulama ve değerlendirilmesi*, , yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İstanbul.

Pallant, J. (2005). *Spss survival manual*. Australia: Allen & unwin.

Pedersen, J.(2013), *İslam dünyasında kitabın tarihi*, İstanbul: Klasik Yayıncılık.

PIRLS 2001 İnternatıonal Report.(n.d) https://timssandpirls.bc.edu/pirls2001i/PIRLS2001_Pubs_IR.html 23 Mayıs 2017 tarihinde adresinden edinilmiştir.

Pirpir, D.A. (2011) *Anne eğitim programının 5–6 yaş çocuklarının temel eğitime hazır bulunuşluk düzeyine etkisinin incelenmesi*, doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Proust, M. (2007) *Okuma üzerine*. İstanbul: Notos Kitap.

Ruskin, J. (2014) *Susam ve zambaklar*. (Çev. Z. Kaplantaş) İstanbul: Şule Yayınları.

Ruşen, M. (2012) *Okuma hızı*. İstanbul: Alfa Yayıncılık.

Sabancı, M. (2010) *Kaynaştırma öğrencilerinin annelerine premack ilkesinin öğretilmesinin, öğrencilerin ev ödevlerini tamamlamalarına etkisinin incelenmesi,* yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Sallabaş M. E. (2008) İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 9 (16) 141–155.

Saracaloğlu A.S. ve Karasakaloğlu N. (2011) Sınıf öğretmeni adaylarının okuduğunu anlama düzeyleri ile çalışma ve öğrenme stratejilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Eğitim ve Bilim Dergisi 36 (161).156-173.

Sencer, M.(1981). *Yöntembilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Senechal, M. (2006). Testing the home literacy model: parent ınvolvement in kindergarten ıs differentially related to grade 4 reading comprehension, fluency, spelling, and reading for pleasure. Scientific Studies Of Reading, 10(1). 450-590.

—— (2008). The effect of family literacy ınterventions on children's acquisition of reading from kindergarten to grade 3: a meta-analytic review. Review Of Educational Research 78 (4), 880-907.

Sert, A. (2010) *İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, yüksek* lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya

Sever, S. (2015) *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Tudem Yayıncılık.

Seylan, E. G. (2010) . *Zihin engellilerin eğitimi bilim dalı öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının etkililiği*, doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Shaver, a. V.,& walls, r. T. (1998), Effect of title ı parent ınvolvement on student reading and mathematics achievement. Journal Of Research & Development In Education, 31(2), 90-97.

Sipahi, B. ,Yurtkoru, E. S. ve Çinko, M. (2006). *Sosyal bilimlerde spss'le veri analizi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Şahin, A. (2009) İlköğretim 6. 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2). http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mersinefd/article/view/1002000052

——(2012) İlköğretim 4 ve 5. Sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,10(2), 367-388.

Şahin, F.T., Cevher, N. K. (2009) Aile eğitim programları ve etkililiği: Dünyada neler uygulanıyor, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 25 (1). http://docplayer.biz.tr/523723-aile-egitim-programlari-ve-etkililigi-dunyada-neler-uygulaniyor.html adresinden 5 Mayıs 2017 tarihinde edinilmiştir.

Şahin, F.T.ve Özbey, S. (2007) Aile eğitim programlarına niçin gereksinim duyulmuştur? Aile eğitim programları neden önemlidir? , Aile ve Toplum dergisi. 9 (3)12 http://docplayer.biz.tr/23315340-Aile-egitim-programlarina-nicin-gereksinim-duyulmustur-aile-egitim-programlari-neden-onemlidir.html adresinden 5 Mayıs tarihinde edinilmiştir.

Şahin, F.T.ve Tutkun, C. (2016) Okul öncesi dönemde anne, baba, çocuk ve kitap, Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi. 24 (5),45-56. http://dergipark.gov.tr/kefdergi/issue/27735/317873 adresinden 5 Mayıs 2017 tarihinde edinilmiştir.

Şefik, S. (2016) *Çocuk eğitimi ve aile.* İstanbul. Ekin Yayınları.

Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2013) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayıncılık.

Tanju, E. H. (2010) Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. Aile ve toplum dergisi.11(6).22

Taşkesenlioğlu L. (2015) Ortaöğretim Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir İnceleme. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi.5(9). http://dergipark.gov.tr/download/article-file/149888 31.01.2018 tarihinde alınmıştır.

Taşkın Ç.Ş.ve Aygün H.E. (2017) İlkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının çeşitli değişkenleraçısındanincelenmesi.İlköğretimOnline,16(3).11201136.http://ilkogretim-online.org.tr DOI: 10.17051/ilkonline.2017.330246 adresinden 31.01.2018 tarihinde alınmıştır.

Tayşi, E.K. (2007) *İlköğretim 5. ve 8. Sınıf öğrencilerinin hikâye ve deneme türü metinlerindeki okuduğunu anlama becerilerinin karşılaştırılması (kütahya ili örneği),* yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Egitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Temizkan, M. (2009) *Metin türlerine göre okuma eğitimi*. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.

Temizyürek F. ,Çolakoğlu F.Ç. , Coşkun S. (2013) Dokuzuncu sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Bahar 11(2), 114-150.

Ülper, H. (2013) Öğrencilerin, okumaya isteklendirici etmenlerle karşılaşma durumu: öğretmen, aile, arkadaş ve kitap boyutları üzerinden bir araştırma, Buca Eğitim FakültesiDergisi.30.http://www.befjournal.com/index.php/dergi/article/viewArticle/470 adresinden 20 Mayıs 2017 tarhinde edinilmiştir.

—— (2011/bahar) Öğrenci açısından okumaya güdüleyici etmenler kuram ve uygulamada eğitim bilimleri, Eğitim danışmanlığı ve araştırmaları, 11(2) • 941-960. 15 Mayıs tarihinde http://www.academia.edu/ _Okumaya güdüleyici_Etmenler adresinden edinilmiştir.

Vardarcı, G. (2011) Otistik çocuklu ailelere uygulanan aile eğitim programının aile içi iletişim becerilerine, ailenin problem çözme becerilerine ve otistik çocuklarıyla ilgili algılarına etkisi, http://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/handle/12345/7041 adresinden 20 Mayıs 2017 tarihinde edinilmiştir.

Varol, N. (2016) *Aile eğitimi*. Ankara. Kök Yayıncılık.

Weıgel A, Daniel J., Martın, Sally S. And Bennett, K. (2006), Contributions of the home literacy environment to preschool-aged children's emerging literacy and language skills., Early Child Development And Care , 176 (3-4)

Yalçın, A. (2009) *Annelere 0-6 yaş çocuğunun gelişimsel özellikleri konusunda bir eğitim programı,* yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yaman B. (2005) Senaryo tabanlı öğrenme yaklaşımına (stöy) dayalı eğitimde drama yönteminin ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarılarına etkisi. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14 (2), 465-482.

Yavuz, H. (1998) *Okuma notları*. İstanbul: Boyut Kitapları.

Yavuzer, H. (2005) *Çocuğu tanımak ve anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi

Yıldırım, K. (2017) .Ekolojik sistem teorisi: Niçin aile çocuğun okuma ve yazma becerilerini öğrenme süreçlerinde etkili olmalı? 12 Aralık 2017 tarihinde https://prezi.com/lavv7qn15rgd/copy-of-business-flourish-free-prezi-template/?utm_campaign=share&utm_medium=copy adresinden edinilmiştir.

Yıldız, C. (2013), O*kuma ve anlama öğretimi*. Yıldız, C.(ed.), *Türkçe öğretimi*(115-160) Ankara: Pegem Akademi.

Yıldız, M. (2010) *İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki*, doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yıldız, T.G. (2017) *Anne baba eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Yılmaz C. ve Çalışkan M. (2017) Yatılı ortaokul öğrencilerinin okuma motivasyonlarınınincelenmesi.12(33).573-588. http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12541 ISSN:1308-2140 adresinden 31.01.2018 tarihinde alınmıştır.

EKLER

Ek 1. Okuduğunu Anlama Testi (ön test) 105
Ek 2. Tutum Ölçeği 108
Ek 3. Okuduğunu Anlama Testi (son-test) 112
Ek 4. Gözlem Formu 119
Ek 5. Veli Katılımı 124
Ek 6. Görüşme Formu 125
Ek 7. Veli Gözlem Formu 126
Ek 8. OVAP Fotoğraflar 142
Ek 9.İzin Belgeleri 157
Ek 10. Veli Bilgi Notları 159

Ek 1. Okuduğunu Anlama Testi (ön test)

100

EK- 2: 5. Sınıf Hikâye Türüne Dayalı Okuduğunu Anlama Testi

Değerli Öğrenciler;

Bu araştırma, okuduğunu anlama başarısını ölçmek amacıyla yapılmaktadır. Elde edilecek veriler yüksek lisans tezinde bilimsel amaçla kullanılarak topluca değerlendirilecektir.

Araştırma ile ilgili veri toplamak için sizlere aşağıdaki metne dayalı 10 soruluk ***okuduğunu anlama testi*** verilmiştir. Bu çalışma için hazırlanan soruları dikkatli okuyup bütün soruları cevaplandırınız.

Ayırmanız gereken toplam cevaplama süresi bir ders saatidir.

İlkbahar gelmişti. Kırlar; papatyalar, menekşeler, yemyeşil çayırlarla bezenmişti. Yusuf, Tekin, Nuri ve Kemal, kocaman bir uçurtma yapmak istiyorlardı. Uçurtma yapma işine para biriktirmekle başladılar. Parayı toplayıp gerekli araç ve gereçleri satın aldılar. Ertesi gün okul dönüşü, annelerinden izin alıp, Tekinlerin evinde toplandılar. Uçurtmayı yapmaya giriştiler. Çıtalar ölçülüp biçildi. Birbirine eklendi. Çevre ipleri gerildi. Sıra kâğıt kaplamaya gelince, Tekin'in annesi odaya girdi:

— Saatlerdir bu uçurtmayla uğraşıyorsunuz. Yarına ödevleriniz vardır. Şimdi bu işi bırakın. Biraz da ders çalışın, dedi.

Ertesi gün yeniden buluşmak üzere evlerine dağıldılar.

Arkadaşları gidince Tekin, uçurtmanın iskeletini eline aldı. Çıtaların uçları arasındaki uzaklıkları bir kez daha ölçmek istiyordu. Annesi onun bu davranışını beğenmedi:

— Uçurtmayı hemen yerine as. Evirip çevirirken kırılırsa, arkadaşların çok üzülürler, dedi.

Tekin:

— Uçurtma yalnız onların değil ki! Ben de para kattım, diye omuz silkti.

Annesi:

— Para kattın ama senin de sayılmaz. O, dördünüzün ortak malı. Bu nedenle arkadaşların yokken uçurtmayı el sürmen doğru olmaz, diye oğlunu öğütledi.

Tekin'in bu işe aklı yatmadı ama annesini kırmamak için uçurtmayı duvara

EK- 3: 5. Sınıf Deneme Türüne Dayalı Okuduğunu Anlama Testi

Okumayı sever misiniz?

Elbette seversiniz; sevmeseydiniz bu gazeteyi almaz, bu satırları da okumazdınız. Her kim olursa olsun bir yazarın seslendiği kimseler, muhakkak okumayı seven kimselerdir. Ama kimisi çok, kimisi az okur.

Ben de sorumu sorarken özellikle bunu öğrenmek istiyordum: Az okuyanlardan mısınız? Çok okuyanlardan mı? Birinci, sınıftansanız haklısınız; çünkü az okumak hemen hemen hiç okumamakla birdir. Sizi bir kitap dostu olmaya davet ediyorum.

Dünyada kitaptan güzel ne var ki? İşte önünüzde iki yüz, üç yüz sayfalık bir kitap... Ne olduğunu, neden söz ettiğini bilmiyorsunuz. Yalnız ismini görüyorsunuz. Sadece biliyorsunuz ki bir romandır. Hiç durmadan açın, belki içinde elemleri, sevinçleri, muhabbetleri veya nefretleri sizi ilgilendirecek bir veya birkaç insanla tanışacaksınız. Onlarla birkaç saat veya birkaç gün beraber yaşayacak, onların sırlarını belki kendinizdekilerden de daha iyi öğreneceksiniz. Onların belki de dostu olacaksınız, onların kederlerine ağlayacak, mutlulukları ile sevineceksiniz. Onlar da sizin dostunuz olacak; en ıstıraplı günlerinizden birinde bir roman kahramanının size geldiğini görebilir, "Bilmez misiniz? Ben de senin gibi idim!" dediğini duyabilirsiniz. Çok okuyan, öykü ve romanlarla geçen saatlerin kaybolmadığına inanan insan, ömründe asla yalnız kalmaz.

Okuyun, ne bulursanız okuyun; hiç olmazsa bir kere açın. Çok mu fena buldunuz? Bırakması zor değil ya!

Nurullah ATAÇ

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplandırınız.

1- Okuduğunuz metne en uygun başlık aşağıdakilerden hangisi olur?

A) Kitaba Saygı
B) Kitap ve Arkadaş
C) Okuma Sevgisi
D) Roman Okumak

2- Okuduğunuz parçada yazar kime sesleniyor?

A) Çocuklara
B) Gençlere
C) Kitap Okumayanlara
D) Herkese

3- "*Kitap Dostu*" kime denir?

A) Kitap almayı seven
B) Kitap hediye etmeyi seven
C) Kitap okumayı seven
D) Kitapları koruyan

4- Okuduğunuz metnin konusu, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kitap almak
B) Hikaye okumak
C) Dostluk
D) Kitabı sevmek

5- Metne göre okumak insana neler <u>kazandırmaz</u>?

A) Kitap, bize farklı dünyaların kapılarını açar.
B) Hızlı okuma alışkanlığı kazandırır.
C) Kendimizi kitaplarda bulmamızı sağlar.
D) Yalnızlıktan kurtuluruz.

6- Okuduğunuz metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hikâye
B) Anı
C) Deneme
D) Masal

Ek 2. Tutum Ölçeği

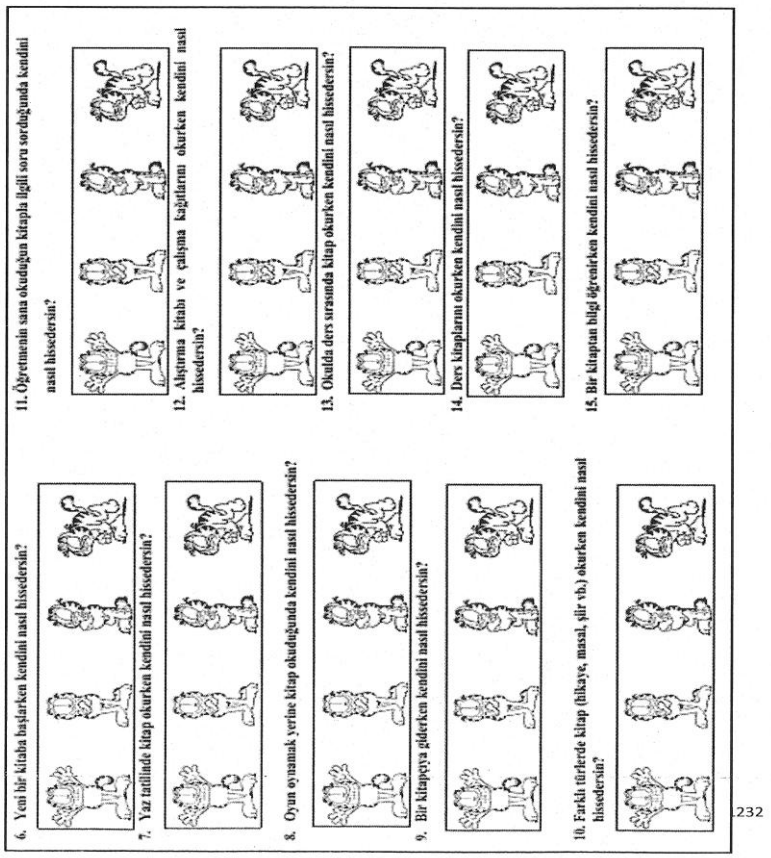

7- Yazar son paragrafta okuyucularına nasıl bir öğütte bulunmaktadır?

A) Okumak için fırsatları değerlendirin.
B) Okurken seçici olun.
C) Kitap hediye edin.
D) Başladığınız kitabı bitirin.

8- Okuduğunuz metinden aşağıdaki düşüncelerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Herkes okuduğu kitapta biraz kendini bulur
B) Bizi bir olaya çekip hoşça vakit geçirmemizi sağlar.
C) Kitaplar her zaman bizim dostumuzdur.
D) Kitaplarımızı, arkadaşlarımızla paylaşmalıyız.

9- Okuduğunuz metne göre aşağıdakilerden hangisi/ hangileri <u>söylenemez</u>?

I. Yazar, görüşlerini içtenlikle ortaya koymuştur
II. Yazar, belge ve kanıtlara dayanarak konuyu aktarmıştır.
III. Yazar, düşüncelerini kurallara bağlamadan akıcı bir dille anlatmıştır.

A) III
B) II
C) I, III
D) I, II, III

10- Metnin yazarı aşağıdakilerden hangisi/ hangileriyle nitelendirilebilir?

I. Şüpheci II. Tavsiye veren III. Üzgün IV. Kitap seven

A) Yalnız IV
B) II, IV
C) III, IV
D) I, II, III

OKUMAYA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Sınıf:
Okul:
İsim:

Sevgili çocuklar kitap okurken hissedebileceğiniz bazı duygular verilmiştir. Sizin için en uygun olan resmi aşağıdaki örnekte olduğu gibi **daire içine alınız.**

Yolculuk sırasında kitap okurken kendini nasıl hissedersin?

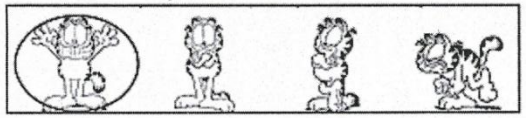

Çok Mutlu Olurum | **Hafif Gülümserim** | **Biraz Üzgün Olurum** | **Çok Üzgün Hissederim**

Eğer yolculuk sırasında kitap okurken kendini çok mutlu hissediyorsan yukarıdaki gibi çok mutlu olan kedi resmini daire içine al. Eğer yolculuk sırasında kitap okumak seni çok üzgün hissettiriyorsa bu kez de çok üzgün olan kedi resmini daire içine al.

1. **Yağmurlu bir hafta sonunda kitap okurken kendini nasıl hissedersin?**

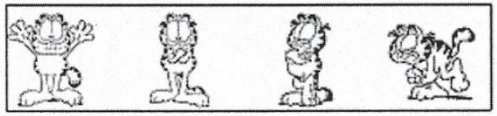

2. **Okulda boş zamanlarında kitap okurken kendini nasıl hissedersin?**

3. **Evde eğlenmek için kitap okurken kendini nasıl hissedersin?**

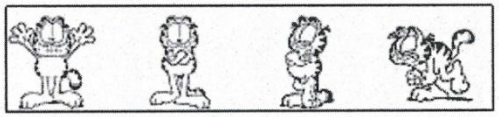

4. **Sana bir kitap hediye edildiğinde kendini nasıl hissedersin?**

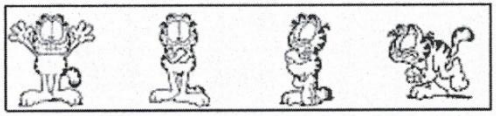

5. **Okul dışında boş zamanlarını kitap okuyarak geçirdiğinde kendini nasıl hissedersin?**

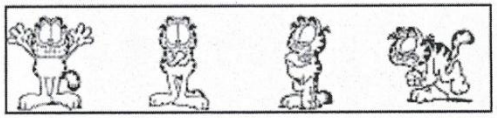

16. Sınıfta okuma yaparken kendini nasıl hissedersin?

17. Türkçe derslerinde hikaye okurken kendini nasıl hissedersin?

18. Sınıfta sesli okuma yaparken kendini nasıl hissedersin?

19. Sözlük kullanırken kendini nasıl hissedersin?

20. Okuduğun bir metinle ilgili soruları cevaplarken kendini nasıl hissedersin?

1233

Ek 3. Okuduğunu Anlama Testi (son-test)

EK 9. Okuduğunu Anlama Testi

Bayrağımızın Altında

Zafer yolunda unutamayacağım yüzlerden biri Hatice ninenin yüzüdür. Salihli'de nasılsa yangın harabeleri ortasında ayakta kalabilmiş beş on evden birindeydim. Halk bir türlü kabusun geçtiğine inanmıyor, bir türlü uyuyamıyordu.

Ortalık ağarıyor, hala kadınlar gelip gidiyor, hala birbirimizin boynuna sarılıp koklaşıyor, hala geçen günleri konuşuyorduk. Hatice nine en son gelenlerdendi. Ben artık yatağıma uzanmıştım. Ev sahibesi ile çıktı o da geldi, boynuma sarıldı. Bana öyle geldi ki bu zafer havasında bütün Salihli'deki kadınların kimileri sevdiği birini, hemen hepsi yerini yurdunu hatta karnını doyurma imkanını kaybettikleri için yüzlerinde görülen endişe Hatice ninede yoktu.halbuki en fakirleri, en ihtiyarları, en halsizleri oydu. Yanıma gelmek için birkaç defa duvara dayanmıştı. Ama buruşuk yüzünde, ihtiyar siyah gözlerinde muradına ermiş bir ruhun huzuru ve olgunluğu vardı.

-Nine senin evin yandı mı?

- Hey oğul, ben beş defa göçmen oldum. Beş defa evim yandı. Ben Üsküp'ten beri beş defa düşman elinden kaçtım. Geçen gün de oğlumu aldım bu tarafa, bayrağımızın altına kaçtım.

-Bayrağımız çok mu seviyorsun nine? Birden bire buruşuk yüzünden bir gözyaşı seli boşandı. Kurumuş ellerini kaldırdı, avuçlarında bulunan hayali, aziz bir şeyi öptü.

- Sevmek ne demek oğul! Ben elli senedir onu kovalıyorum. Dünyada oğlumdan başka dikili ağacım kalmadı. Bayrağımız nereden çıktıysa ben de oradan çıktım. Her gün düşman elinden kaçıp size gelmek istiyordum. Her gün, burada ölüverirsem, mezarım yabancı bayrak altında kalırsa diye çıldırıyordum. Ama düşman bırakmıyordu. Kaçmak içinse bizim ne atımız ne arabamız vardı. Nihayet baktım ben ihtiyarlıyorum, siz gecikiyorsunuz, sürüne sürüne kaçmaya karar verdim. Yolda ölürsem oğlum ölümü sırtına alıp bizim bayrağın olduğu yere götürecekti. Nihayet bizimkiler geldiler. Ben de arkalarından gittim. Ayaklarım şişti, dillim dışarı çıktı; ama onları buldum. "Bayrağımız Salihli'ye büyük bir ordu ile girdi. Artık çıkmaz." dediler. Hep deli gibi fırlayıp karşıladık. Beni, oğlum askerlerden aldığı bir eşekle buraya getirdi.

Döndü ve sıkı sıkı boynuma bir daha sarıldı. Ona göre ne yangın ne facia, ne zara ve ne ziyan ne de işkencenin bir anlamı vardı. Onun için hayatta mühim olan tek şey, öldüğü zaman cesedinin düşman bayrağının dalgalandığı bir yerde kalmamasıydı. Bu kadar basit ve sadeydi isteği.

Ah yavrum! Artık Allah emanetini istediği dakika alsın. Toprağım bizim bayrağın altında olacak ya, dedi.

Halide Edip Adıvar
İzmir'den Bursa'ya

1. sorudan 14. soruya kadar olan soruları "**Bayrağımız Altında**" metnini dikkate alarak cevaplayınız.

1- Okuduğunuz metinde Salihli halkı için "Bir türlü kabusun geçtiğine inanmıyor, bir türlü uyuyamıyordu." deniliyor. Halkı bu kadar etkileyen olay ne olabilir?

A) Savaş B) Doğal afet C)Yoksulluk D) Kuraklık

2- Fotoğrafta görülen Salihlili kadınlarla ilgili olarak, **metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Sevdikleri kaybetmişlerdir.
B) Evleri yıkılmıştır.
C) Çok neşeli ve mutludurlar.
D) Karınlarını doyuracak imkânları yoktur.

3- Aşağıdaki fotoğraf metindeki hangi olayı anlatmaktadır ?

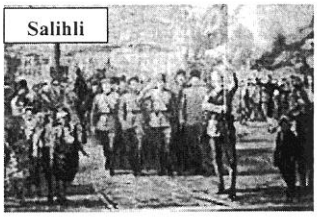

A) Salihli'de Cumhuriyet Bayramı kutlamaları.
B) Düşmanın yurttan atılması.
C) Hatice Ninenin bayrağı takip etmesi.
D) Türk askerinin Salihli'ye girmesi.

4- Okuduğunuz metinde anlatılan olay nerede geçmektedir?
A)İzmir'de B) Salihli'de C) Cephede D) Üsküp'te

5- "Ortalık **ağarıyor**, kadınlar hala geliyor."

Yukarıdaki cümlede **ağarmak** yerine aşağıdakilerden hangisi gelirse cümlenin anlamı **bozulmaz**?
A) kararıyor B) aydınlanıyor C) soğuyor D) ısınıyor

6 "Salihli'de **harabeler** arasında ayakta kalabilmiş evlerden birindeydim?

Yukarıdaki cümlede **harabeler** sözcüğü yerine aşağıdakilerden hangisi gelirse cümlenin anlamı **bozulmaz**?
A)yıkıntılar B) insanlar C)yerler D)olaylar

7- Aşağıdakilerden hangisi okuduğunuz metinde geçen **abartılı** bir ifadedir.
A) Yürümekten ayaklarım şişti
B) Gözyaşları sel gibi aktı.
C) Sıkı sıkı boynuma sarıldı.
D) Beş defa evim yandı.

8- Aşağıdakilerden hangisi okuduğunuz metinde geçen **duygusal** bir ifadedir?
A) Karınlarını doyuracak imkanları yoktu.
B) Halk sokakta geziyordu.
C) Gözlerinde muradına ermiş bir ruhun huzuru vardı.
D) Hep birlikte dışarı fırladık.

9- Okuduğunuz metne göre onca yorgunluğa rağmen Hatice ninenin **huzurlu ve mutlu olmasının nedeni** nedir?
A) Düşmanın yenilmesi.
B) Oğluyla birlikte olması.
C) Bayrağımız altında ölecek olması.
D) Askerlere kavuşması.

10- Okuduğunuz metnin **konusu** aşağıdakilerden hangisidir?
A) Vatan sevgisi.
B) Evlat sevgisi.
C) Bayrak sevgisi.
D) Ülke sevgisi.

11-Okuduğunuz metnin **ana fikri** aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Bayrağımızın dalgalandığı yerde yaşamak ve ölmek her şeyden değerlidir.
B) Savaşlarda insanlar pek çok şeylerini kaybederler.
C) Savaşı kazanarak düşmanları yurdumuzdan çıkardık.
D) Evlat sevgisi her şeyin üstündedir.

12- Okuduğunuz metinde aşağıdaki düşüncelerden hangisine **değinilmemiştir**?
A) Savaş yıllarında çaresizlik olur.
B) Savaş yıllarında insanlar göç edebilir.
C) Savaş yılları eğlenceli geçer.
D) Savaşlarda insanlar sevdiklerini kaybedebilir.

13- Bu metinden aşağıdaki sonuçlardan hangisi **çıkarılamaz**?
A) İnsan eğer mücadeleden vazgeçmezse isteklerine ulaşır.
B) Savaşlarda pek çok şey kaybedilir.
C) Güçlükler sonunda ulaşılan zaferler mutluluk verir.
D) Annelerimiz sözünden dışarı çıkmamalıyız.

14- Aşağıdakilerden hangisi Hatice ninenin <u>bayrağımızı takip etmesine</u> örnek olarak gösterilemez ?

A) Oğlunu alıp bayrağımızın altına kaçması.
B) Bayrağımız nereden çıktıysa oradan çıkması.
C) Elli senedir bayrağın pesinden gitmesi.
D) Bayrağımızın Salihli'ye büyük bir ordu ile girmesi.

199

Göçmen Kuşlar

Havaların soğumasıyla birlikte göçler artar. Bu dönemde, başımı kaldırıp göğe baktığımda toplu halde hareket eden kuşları görmeyi hem severim hem de bu toplu gidişten bira hüzünlenirim. Sonra, yazın yeniden geleceğini ve onların bize geri döneceklerini düşünerek rahatlarım biraz. Leylek, kırlangıç, kara çaylak, boz şahin, boz kaz gibi kuş türleri kuzeyden güneye göç ederken ülkemizin üstünden geçer.

Doğadaki canlılar için en başta, güvenli, doğal yapısı bozulmamış bir üreme alanı ile bol yiyecek ve içecek gereklidir. Bu nedenle kuşlar, üreme alanları ile kışlama alanları arasında devamlı hareket halindedir.

Kuşların kuzeydeki üreme bölgelerinden, güneydeki kışlama bölgelerine göç nedenlerinin başında, kışla birlikte doğanın kış uykusuna çekilmesinin geldiği düşünülmelidir. Kuşların en önemli besin kaynakları böcekler ve taze tohumlar kışın azalır. Günlerin kısalmasıyla yiyecek arama süresi de kısalır. Buna karşılık havanın soğumasıyla kuşların besin ihtiyaçları daha da artar. Bunun nedeni, kışın kaybedilen ısıdır ve bu durum soğuyan havalarla birlikte iyice hızlanır.

Kuşlar için göç etmek, bir bakıma yılın farklı zamanlarında, farklı yerlerde bulunarak yaşam savaşını kazanma ve sağlıklı üreyebilme anlamına gelir.

Göç eden kuşların en şaşırtıcı özelliklerinden biri, aradan geçen zamana karşın daha önce kurdukları yuvaları rahatça bulabilmeleridir.

Göçmen kuşlar, büyük su kütleleri olan okyanus ve denizler üzerinden değil, kıtalar üzerinden geçmeyi tercih ederler. Bunun nedeni, yeryüzü şekillerinin varlığıdır. Dağlar, tepeler, vadiler, sulak alanlar, göl kıyıları, ırmak kıyıları, sahiller göçmen kuşların dayanak noktalarıdır.

Yön belirlemeye yardımcı bir diğer dayanak da Güneş ve yıldızların gökyüzündeki konumlarıdır. Dünya'nın Güneş etrafında dönmesi ile Güneş'ten Dünya'ya gelen ışınların yerküre ile yaptığı belli açılar vardır. Işınlardaki bu mevsimlik değişmeler, kuşlara göç hareketlerinin başlama ve bitme zamanları hakkında mesajlar verir.

Kuşların göç yollarında çeşitli tehlikelerle karşılaşabilecekleri de bir gerçektir. Doğal tehlikelerin yanında, insanlardan kaynaklanan tehlikeler de azımsanmayacak ölçüdedir. Yaşam ortamlarının tahribi, şehirleşme, orman yangınları, çölleşme, erozyon, sulak alanların yok edilişi, kanunsuz avcılık kuşları etkileyen tehlikelerdir.

Pelin Aykut

15. sorudan 28. soruya kadar olan soruları **"Göçmen Kuşlar"** metnini dikkate alarak cevaplayınız.

15- Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde göçlerin başlama mevsimi ve bu mevsimin özellikleri **doğru olarak verilmiştir ?**

	Göç mevsimi	Özellikleri
A)	Sonbahar	Kar yağması ve havanın çok soğuk olması
B)	İlkbahar	Ağaçların çiçek açması ve çok yağmur yağması
C)	Sonbahar	Havaların soğumaya başlaması ve yaprakların dökülmesi
D)	İlkbahar	Havanın çok sıcak ve güneşli olması

16-Türkiye haritasına göre; kuşlar üreme bölgelerinden kışlama bölgelerine göç ederken **hangi ok** yönünde hareket ederler ?

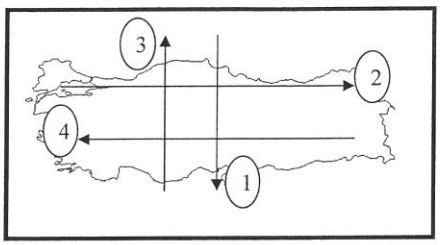

A)1 B)2 C)3 D)4

17- Aşağıdaki görsel, metindeki hangi olayı ifade etmektedir?

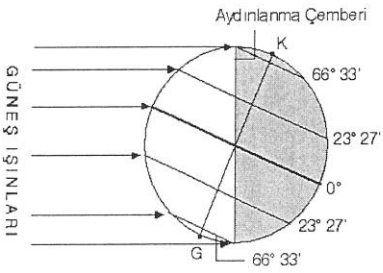

A) Güneş ışınlarının yerküre ile yaptığı açıyı.
B) Bir yılda dört mevsim olduğunu.
C) Dünyanın Güneş'in etrafında döndüğünü.
D) Güneş ve yıldızların gökyüzündeki konumunu.

18- Aşağıdaki görseller, metinde anlatılan hangi tehlikeleri ifade etmektedir ?

Erezyon

Çölleşme

Avcılık

Şehirleşme

A) Doğal nedenlerden kaynaklanan tehlikeleri.
B) Çevre kirliliğinden kaynaklanan tehlikeleri.
C) İnsanların neden olduğu tehlikeleri.
D) Kuşların neden olduğu tehlikeleri.

19- Aşağıdakilerden hangisi kuşların yönlerini bulmalarına yardımcı olan **dayanak noktalarından biridir?**
A) okyanuslar B) denizler C) pusula D) tepeler

20- "....**boz** şahin, **boz** kaz ülkemizin üstünden geçer"
Aşağıdaki cümlelerden hangisinde boz kelimesi yukarıdaki anlamında kullanılmıştır?
A) Babam bana yap boz aldı
B) Çocuk boz bulanık suya düştü.
C) Boz kedi fareyi yakaladı.
D) Boz yel şiddetli esiyordu.

21- Aşağıdaki cümlelerden hangisi okuduğunuz metinde geçen **duygusal** bir ifadedir.
A) Bu toplu gidişten biraz hüzünlenirim.
B) Göğe baktığımda kuşları görürüm.
C) Havanın soğumasıyla göç başlar.
D)Kuşlar yuvalarını kolayca bulabilirler.

22- Aşağıdakilerden hangisi **yazarın kendi düşüncesidir**?
A) Onların bize geri döneceğini düşünerek rahatlarım biraz.
B) Kuşlar, üreme ve kışlama alanları arasında devamlı hareket ederler.
C) Yeryüzü şekilleri kuşların yönlerini bulmalarına yardımcı olur.
D) Günlerin kısalmasıyla yiyecek arama süresi kısalır.

23- Okuduğunuz metne göre aşağıdakilerden hangisi "doğanın kış uykusuna çekilmesi" sonucunda kuşları etkileyen **olumsuz bir durum değildir**?
A) Yiyecek azalır. B) Günler kısalır.
C) Havalar soğur. D) Sulak alanlar yok olur.

24- Okuduğunuz metnin **konusu** aşağıdakilerden hangisidir?
A) İnsanlar kuşlara zarar vermesi.
B) Kışın havaların soğuması.
C) Kuşların göç etmesi.
D) Doğal yaşamın tahrip edilmesi.

25- Okuduğunuz metnin **ana fikri** aşağıdakilerden hangisi olabilir?
A) Göç yollarında çeşitli tehlikeler bulunur.
B) Kuşlar yönlerini bulmak için bazı yerlerden yararlanır.
C) Kuşlar yaşamlarını sürdürebilmek ve sağlıklı üreyebilmek için göç ederler.
D) Kışın doğanın uykuya çekilmesiyle kuşların hayatı zorlaşır.

26- Okuduğunuz metne göre aşağıdakilerden hangisi doğadaki canlılar için öncelikli **değildir**?
A) Bir arada yaşamak.
B) Güvenli üreme ortamı.
C) Doğal yapısı bozulmamış yaşam alanı.
D) Bol yiyecek ve içecek.

202

27- Okuduğunuz metne göre aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

A) Kuşların göç yollarında doğal tehlikeler vardır.
B) İnsanlar kuşların güvenle göç etmeleri için ellerinden geleni yaparlar.
C) Güneş ve yıldızların konumu kuşların yön belirlemelerine yardımcı olur.
D) Kuşlar okyanus ve denizler üzerinden geçmeyi tercih etmezler.

28- Okuduğunuz metinde kuşlarla ilgili aşağıda anlatılan özelliklerden hangisi **değinilmemiştir**?

A) Göçmen kuşlar üreme alanlarıyla kışlama alanları arasında göç ederler.
B) Göçmen kuşlar yavrularını her türlü tehlikeden korumaktadır.
C) Göçmen kuşlar yönlerini bulmada çok başarılıdırlar.
D) Göçmen kuşlar toplu halde hareket ederler.

203

Ek 4. Gözlem Formu

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU 1

Tarih: 13.06.2017

Veliler gönüllü olarak seçildi. Gönüllü veliler telefonla arandı. İlk toplantı perşembe 14.00 'da başladı. Toplantıya 20 velinin katıldığı gözlendi. Veliler meraklı ve heyecanlı idiler: "Hocam nasıl bir program olacak, biz belge alacak mıyız?" gibi sorular soruldu. Sorular cevaplandıktan sonra Okuma ve Aile Programının ne olduğu, nasıl uygulanacağı hakkında bilgi verildi. Okumanın önemi, okumanın okul başarısına etkisi hakkında bilgi verildi. Velilerin okuma ile ilgili fikirlere katıldığı gözlendi. Evine dergi alan ve gazete alan velilerin çok az sayıda olduğu gözlendi. Velilerin her hafta okula gelecegi uygulamalar hakkında konuşulacağı yeri bilgiler verileceği söylendi. Bunuyla ilgili çoğunluğa uyan ortak bir gün ve saat kararlaştırıldı. Buna göre perşembe 14.30 'da toplantı yapılmasına karar verildi. Her akşam okuma saatinin 19.00 – 21.00 arasında en az yarım saat olması kararlaştırıldı. Okuma sonrası mutlaka okuduklarımızı paylaşma, okuduklarımızı özetleme beğenip beğenmediğimiz yönleri söyleme kararı alındı. Ayrıca velilerin isteği ile okuduklarımızı paylaşmak amacıyla "What's up" Okuma ve Aile Programı kurulmasına karar verildi. Velilere okuma saati sonrası öğretmen tarafından aranacağı bilgisi verildi.

Velilerin programdan hoşnut olduğu, öğrencilerin okul başarısının artacağını düşündükleri gözlendi. Veliler her gün okuma konusunda örnek olma ve gözlem yapma ile ilgili olarak uyarıldı. Toplantı görüş ve öneriler sorularak bitirildi. Bazı veliler kitap ve dergi ismi sordular. Sınıflarda önerilen kitap adları olduğu söylendi, piyasada var olan birkaç dergi adı söylendi.

Züleyha ER

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU 2

Tarih: 20.04.2017

Toplantı 14.30 'da başladı. Toplantıya ondokuz velinin katıldığı görüldü. Velilerin küçük çocuklarıyla katılımı başta biraz gürültü yaratsa da çocuklara oyalanacak şeyler verilerek sessizlik sağlandı. Velilerin bir hafta boyunca okuma konusunda görüşleri alındı. Genelde öğrencilerin istekli oldukları hatta annelerine baskı yaptıkları onlar okumazsa okumayacaklarını ifade ettiler. What's up grubunun haberleşmeyi, izlemeyi, motivasyonu arttırdığı görüşünde hem fikir olundu. Velilere iyi ve kötü okuyucuların özellikleri okundu. İyi bir okuyucunun yapması gereken okuma öncesi, okuma sonrası, okuma sırası faaliyetleri nasıl yapacağı örneklerle açıklandı. Velilere verilen okuma faaliyetleri bilgileri fotokopi olarak dağıtıldı. Böylece evde öğrenci ile birlikte tekrar etmesi amaçlandı. Velilere gözlem formları dağıtılarak bir hafta boyunca öğrencinin yaptıklarını, istekleri ni, okuduklarını, kitapla ilgili cümlelerini yazmaları istendi. Velilerin okuma sanatini uygulama konusunda sıkıntı yaşamadığı ama çocuklarının okuduğunu özetlemesini doğru yapıp yapmadığını bilmedikleri ortaya konuldu. Velilere birkaç farklı kısa metin üzerinde sesli okuma yapılarak konusu, ana fikri, özeti söylendi. Ayrıca velilere başlık ile içerik uyumu, metinden aktarmalar yapma, metni uygun hızda okuma hakkında bilgiler verildi. Velilerin isteği üzerine bir sonraki toplantı ocak ayında 15.00 olarak belirlendi. Toplantı iyi dileklerle bitirildi.

Gülşüm Gülleyha ER

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU(3)

Tarih: 27.04.2017

Toplantıya on ~~yedi~~ velinin katıldığı gözlendi. Altı velinden hasta olanların iki kişi olduğu, çocuğu hasta olan iki kişi, diğer iki kişinin ise özel sebeplerden dolayı toplantıya katılamadıklarını bildirdiler.

Veliler güler yüzle ve meraklı bakışlarla toplantıda hazırbulunmuşlardı. Kezban Kaya adlı veli: "Hocam bugün neler öğreneceğiz, çok heyecanlıyım" dedi. Tüm velilerden öncelikle teker teker geçen bir haftayı değerlendirmesi istendi. Çoğunluğun çocuğu ile ilgili olumlu değişiklikler gördüğü bir iki velinin çocuğunun bazen okumaya isteksiz olduğu ifade edildi. Velilere her çocuğun okumak istediği bir kitap mutlaka vardır, kötü kitap değil çocuğun ilgi ve zekasına uymayan kitap vardır açıklaması yapıldı. Veliler bazı akşamlar sesli okuma yaptıklarını ifade ettiler. Velilere sesli okumanın okuma hatalarını düzeltmeye, akıcılığı geliştireceği fakat okumayı anlamlandırma sürecinde sessiz okuma yapılması gerektiği söylendi. Okuma saatleri dışında sesli okumalar yapılabilir fakat okuma saatlerimizi sessiz okuma yöntemini kullanarak yapmalıyız denildi.

Velilere kısa metin örnekleriyle konu, ana fikir özet çalışmaları açıklandı. Daha sonra onlara da uygulamalar yaptırıldı. Okunan metindeki kahramanlar hakkında yorumlar yapıldı, metnin görseli yorumlandı, okunan metinler arası karşılaştırmalar yapıldı. Çocuklarla birlikte bu etkinliklerin yapılması istendi. Toplantı güzel dileklerle bitirildi.

Zeyha ER

Televizyon ve bilgisayarın serbest olmasının kitap okumada engeldir.

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU 4

Tarih: 04.05.2017

Dördüncü hafta toplantıya on altı velinin katıldığı görüldü. Velilerin istekli ve meraklı olduğu gözlendi.

Bu hafta neler öğreneceğiz tarzında sorular soruldu. Öğrencilerin kitaplarda geçen anlamını bilmediği kelimeleri öğrenmesini kolaylaştırmak için kendine ait bir defterle sözlük yapması istendi. Kendi istediği şekilde süsleyebileceği, her harf için bir bölüm ayırabileceği söylendi. Yeni öğrenilen kelimeleri velinin merakla sorması ve öğrenciden cümle içinde kullanmasını istendiği söylendi. Yeni Kelimelerim etkinliği bölümünde ayrıntılı şekilde açıklandığı söylendi.

Okuma saatlerinin uygulaması ve sonrasında yapılan yorumlar ile ilgili konuşuldu. Velilere tek tek söz hakkı verildi. Veliler genel olarak okuma saatlerinin düzene girdiğini artık çocukların gelip "okumaya başlıyoruz anne" dediği sonra okudukları bölümü özetlediklerini, konu ve ana fikir hakkında bilgi verdiklerini açıklad. Veliler haftaya kütüphaneye gitmeyi merakla beklediklerini saatinin netleşip netleşmediğini sordular. Velilere perşembe günü kütüphaneye gidileceği saati hakkında telefonla bilgi verileceği söylendi.

Zeynep
Zeliha ER

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU 5

Tarih: 11.05.2017

Velilerle Perşembe günü 14.00 'de okulda bulustuk. Velilerden küçük çocukları bir saatliğine bir yerlere bırakabilirlerse kütüphane ortamında sessizlik bozul maz şeklinde bir ricada bulunuldu. 16 velinin kütüphane ziyareti için hazır olduğu görüldü. Velilerin oldukça istekli ve hevesli olduğu gözlendi. Öğrenciler ve velilerle birlikte yola çıkıldı. Yaklaşık on beş dakika sonra daha önce bilgi verdiğimiz Mehmet Akif Ersoy Kütüphanesine varıldı. Kütüphanede velilere ve öğrencilere uygun kitaplar seçilerek sessizce uygun yerlere oturuldu. Velilerin ve öğrencilerin 40 dakika boyunca sessizce ve dikkatle okuma yaptıkları gözlemlendi. Velilere ve öğrencilere çıkma vaktimiz geldi denildiğinde üzül dükleri ama okuduğumuz bölüm yarım kalacak dedikleri gözlemlendi. Veliler ve öğrencilerin çoğu okudukları kitapları yarım bıraktıkları için evlerine götürmek istediklerini söylediler. Görevli bunun mümkün olmadığını ; kütüphane yeni açıldığı için kayıt formlarının henüz var olmadığını bir hafta sonra geldiklerinde kimlik ve bir fotoğraf la kayıt yaptırabilecek larini söyledi. Pek çok veli öğrencilerin ve kendilerinin kayıt yaptırmak istedikle rini söyledi. Kütüphane ziyaretlerinin önemi, kitapaya sık sık uğrayıp yeni kitapları incelemek gerektiği, ayda en az bir kitap satın almak gerektiği; aldığımız bu kitaplarla evimizde bir kütüphane oluştur mak gerektiği hakkında konuşuldu. Etkinliğe katılamayan velilerin telefonla arayıp ikinci bir kütüphane ziyareti yapma talebinde bulunduğu gözlemlendi. Talep kabul edildi.

Uygulamacı
Züleyha ER

Ek 5. Veli Katılımı

OVAP HALTALIK İMZA SİRKÜSÜ

AD-SOYAD	1.HAFTA	2.HAFTA	3.HAFTA	4.HAFTA	5.HAFTA
Fadime Geliktuğ					
Zeynep Altun					
Aysun Yıldırım					
Emine Tik					
Meryem Tığlı					
Nejla Turan					
Keziban Kaya					
Fatma Yeşilyurt					
Nesrin Aydın					
Asel BAYIR	(Çalışmadan		çıkarılmıştır)		
Gülizar Evran					
Özlem Akar					
Zeliha Taş					
Hatice Yüceur					
Şehri YÜKSEL					
Semiye Akbal					
Emine Aytaç					
Kader Aksoy					
Fatma Çiçek					
Gülfiye Çayırlı					
Fitnet Dikgöz					
Emine Özer					
Zeynep Altun					
Deniz Altundağ					

Ek 6. Görüşme Formu

OKUMA VE AİLE PROGRAMI GÖRÜŞME FORMU

Tarih:

Başlangıç Saati:

Bitiş Saati:

Görüşmeci:

Sayın veli beş hafta boyunca gönüllü olarak katılmış olduğunuz OVAP (OKUMA ve AİLE PROGRAMI) hakkında görüşlerinizi almak istiyorum.

Bana görüşme sürecinde söyleyeceklerinizi ,vereceğiniz cevapları araştırmacılar dışında kimsenin görmesi mümkün değildir. Araştırma sonuçlarını yazarken isimleriniz rapora yansıtılmayacaktır.

Görüşme yaklaşık 30 dakika sürecektir. İzin verirseniz ses kaydı yapılacaktır.

GÖRÜŞME SORULARI

1- Okulunuzda gönüllülük esasına dayalı olarak düzenlenmiş olan OVAP 'a katıldınız mı?Katıldıysanız programın konusu ve amacı neydi? Ne kadar süreyle yapıldı ?

2- Katıldığınız programın içeriği ve yöntemini nasıl değerlendiriyorsunuz? Amacına ulaşma konusunda yeterli miydi ?

3-Program öncesi ve sonrası çocuğunuzun okuma becerisi hakkında neler söyleyebilirsiniz? Değişimler gözlemlediniz mi?

4-Programı sonrası çocuğunuzun kitap okuma ve kütüphane kullanımında; televizyon ve bilgisayara ayırdığı zamanda değişiklikler oldu mu? Olduysa nasıl?

Şehri YÜKSEL
(Ses kaydı yapılmıştır)

Ek 7. Veli Gözlem Formu

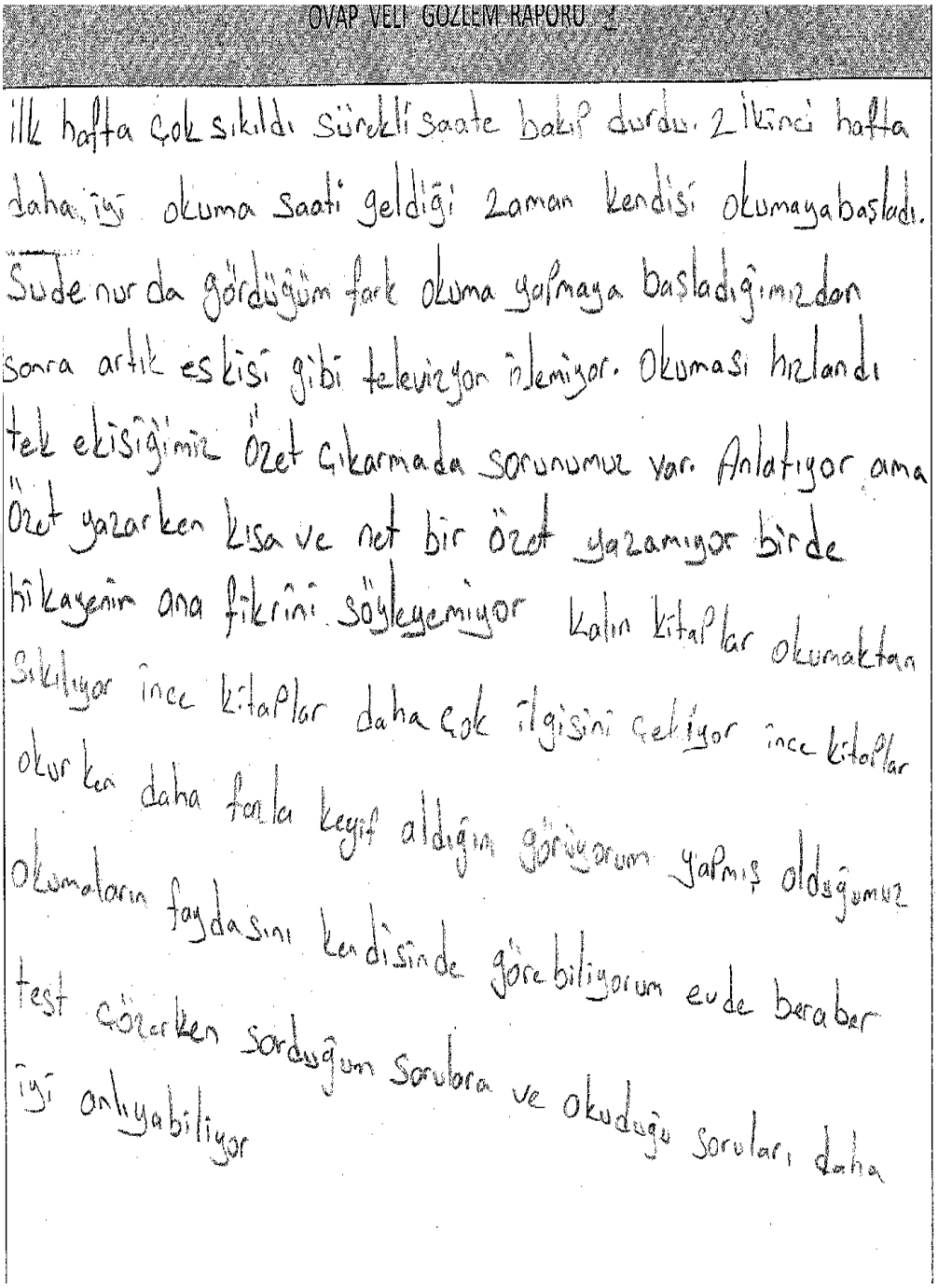

OVAP VELİ GÖZLEM RAPORU 1

ilk hafta çok sıkıldı sürekli saate bakıp durdu. 2 ikinci hafta daha iyi okuma saati geldiği zaman kendisi okumaya başladı. Sude nur da gördüğüm fark okuma yapmaya başladığımızdan sonra artık eskisi gibi televizyon izlemiyor. Okuması hızlandı tek eksiğimiz özet çıkarmada sorunumuz var. Anlatıyor ama özet yazarken kısa ve net bir özet yazamıyor bir de hikayenin ana fikrini söyleyemiyor kalın kitaplar okumaktan sıkılıyor ince kitaplar daha çok ilgisini çekiyor ince kitaplar okurken daha farklı keyif aldığını görüyorum yapmış olduğumuz okumaların faydasını kendisinde görebiliyorum evde beraber test çözerken sorduğum sorulara ve okuduğu soruları daha iyi anlıyabiliyor

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU

Tarih: 3. Hafta

Bu hafta birbirimize ara ara sesli kitap okuduk. Sevmediği bazı kitaplar vardı okumak istemiyordu. Ben onları okuyarak kitabın çok güzel olduğunu okuması gerektiğini söyledim. Böylece onun düşüncelerini değiştirmesine yardımcı oldum.

Bir de dikkatimi çeken şey birlikte markete gittiğimizde kendiliğinden kitap reyonuna bakması. Kitapları inceleyip kendine uygun kitap arıyor.

Fen sınavı oldular ve iyi puan aldı. Bana anne gurupta olanlar daha çabuk bitirdi dedi. Sınavını daha çabuk yaptığını anlattı.

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU

Tarih: 3. Hafta

Bu hafta birbirimize ara ara sesli kitap okuduk. Sevmediği bazı kitaplar vardı okumak istemiyordu. Ben onları okuyarak kitabın çok güzel olduğunu okuması gerektiğini söyledim. Böylece onun düşüncelerini değiştirmesine yardımcı oldum.

Birde dikkatimi çeken şey birlikte markete gittiğimizde kendiliğinden kitap reyonuna bakması. Kitapları inceleyip kendine uygun kitap arıyor.

Fen sınavı oldular ve iyi puan aldı. Bana anne grupta olanlar daha çabuk bitirdi dedi. Sınavını daha çabuk yaptığını anlattı.

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU

Tarih:

Oğlum, Atilla Selçuk'la okumalarına iyi hemde çok iyi ben söyle neden hatta beni beklemeden başladığı kitabı bir an önce bitirmek istiyor ve bitiriyor, arkasından özet çıkarıyor, bu arada ki tabin konusuyla ilgili sohbet ediyoruz.

İyi bir okur olma yolunda ilerliyoruz oğlum ve ben

Öğretmenimizin verdiği Korsan kitap çetesi isimli kitabı oğluma okutmaya başladığımız zaman bir hevesle okuyacağını düşünmüştüm fakat kitap okuma alışkanlığının henüz kazanmadığından kitap okumaktan biraz zorlanmıştık okumağı sevdirmeye çalışarak biraz çaba göstererek 239 sayfa olan kitabı tamamen okumasını sağladık zaman zaman kitapla alakalı özetler sorduk verdiği cevaplarla kitabı anlayarak okuduğunu görmüş olduk. Bununla birlikte ikinci kitabı bitirmiş oldu. Bunları birer başlangıç kabul ederek sürükleyici hikaye ve romanlarla yeni kitaplar okumaya devam edeceğiz oğlumun kitap okuma alışkanlığını kazanması beni çok sevindiriyor ve mutlu ediyor sizinde teşviklerinız için ayrıca çok teşekkür ediyorum

Saygılarımla

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU

Tarih: 04 05

Emine Aytaç

Sevgili öğretmenim böyle güzel bir puroğrama bizi de kattiğiniz için teşekkür ederim. Yavrum sayeniz de okumayı sevgi- Saati gelince okudu tam zamanını geçirmeden kendi istegiyle öztledi basladık boslayalı kalın da olsa dörtane hikayeyi okudu. Özetledi okumaya bosloyalı dısarıyıpek- Aramaz oldu keske böyle bir purezeyi okul Bosladıginda yapa bil Seydik cok sevinirdim Cunku inanıyorum ki cocuklarımızın bosarısı biraz da biz velilerin dahadik kotlı haha onlarla ilgilenen Anneve bobalar olsak. Ama sayeniz de insallah bundan sonra daha verimli oluruz size cok cok tesek kürederim insallah emeginizi bizde Basa cıkarmamıs oluruz saygı ve sevgilerim le HALİT Aytacım Annesi olarak size cok Tesek kürederim kusurumuz olduysa of ola insalloh saygıyla kalın

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU

Tarih:

Mert Efe bu hafta daha iyi. Okumamızı yapıyoruz. ve bana anlatıyor. bazende sesli okumayı benim onu dinlememi istiyor.

hep birlikte yapacağımız kütüphane gezimizi heyecanla bekliyor.

hocam: sizin beni aramanız durumunu sormanız Efe'nin çok hoşuna gitti. çok sevindi.

inşallah hep böyle okuma isteği devam eder.

Ayrıca bende size çok çok teşekkür ederim. çocuklarımız için bu kadar duyarlı olduğunuz için.

Meryem Tiğli

MT

Mert Efenin Annesi

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU

Tarih:

3cü hafta okumalarımız daha iyi oldu bazı gün sıkıldı ama toparladı kızımda gördüğüm farklar okuma süresi daha hızlandı okuduğu herhangi şeyleri daha iyi anlatabiliyor. bunun farkını kendisi de görüyor. Bana anne okuma yapmaya başladıktan sonra okumam daha bi hızlandı diyor. okuduğum metnin konusunu daha iyi anlıyorum diyor

Yusuf söylemle kitap okusada alışmaya başladı. Bazen ben söylemeden hadi okuyalım diyor. Özet anlattığında ben sade dinliyordum kitaplailgili birşey sormuyordum. Sorular sormaya başladığımda ise onu daha heyecanlı gördüm. Kitaplara ilgisi yavaş yavaş artmaya başlıyor. Daha çok benimle kitap okumak istesede misafirim olduğunda odasında kendi başına da kitap okuyabiliyor.

Tarih:

Nehir Küçük Prens'e başladı. Heyesle okuyor. Bilmediği kelimeleri deftere yazıyor. Okuduğunu anlamadıysa tekrar okuyor. Uzun uzun bana anlatıyor. Bir sürü yeni şey öğrendi.

Yeni kitap almak istiyor. Haftaya kütüphaneye gideceğimiz için heyecanlı birlikte yeni kitap alıcaz o seçecek

Birlikte okuyamadığımız zaman eskisi gibi itiraz etmiyor. Gelip odada kendisi okuyor. Gelip bana anlatıyor. Bu aksam Küçük Prensi bitirecek baştan özetliyecez yeni bir kitaba geçecek. Okuduğu diğer kitapları unutmamış onları arada hatırlıyor onlardan da anlatıyor. Kendisi de buna seviniyor.

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU

Tarih: 4:5:2017

Bu hafta neler yaşadık. bu hafta geçen haftalara göre güzel okudu okudu 3 kitap 2 tane, yeşil saha kırmızı perde diğeri sizin verdiğinizdi bana anlattı okuduktan sonra, severek okudu, heyecanlı, ve maceralı kitapları seviyor, faydasını görmeye başladık. çünkü sınavdan yüksek aldı Türkçeden arkadaşlarının okuma sınıfında çok faydası var. onları okurken görünce, dahada, heveslenyor. çocuklar görerek daha çabuk öğreniyorlar.

Saygılarımla, Nesrin Aydın

68 ①
+ 23
91

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU

Bu haftanın raporu

Tarih: 29/04

Merhaba ilk başta çocuğum kitabı okumak istemedi hikaye kitabımızdan 20 yaprak okudu bidaha okumadı hocamın verdiği hikaye kitabını okumaya başladı bu hikaye kitabı biraz komik ve eylenceli gelmişti ve biraz okumaya başlamıştı artık sevinmeye başlamıştım hikaye kitabımızı yarıyakadar okudu ve biraz sıkılmıştı artık ne yapağamı bilmiyordum. kendi okuduğum kitabı bıraktım yarıda ve konuştum neden okumuyorsun diye sıkılıyorum anne diye artık yanına oturdum oğlumun beraber okuduk, oğlum okurken bende dinledim hikaye kitabından soru sormaya başladım espriler yaptık komik yerlerde beraber gülmeye başladık artık nihayet kitabımızı okuma başladı oğlum ben bitirmiştik özeti çıkaracaktık oğlum baktı aklıma bişey gelmedi dedi biraz anlattım yardımcı oldum yazarken baya zorluk çekti artık bilmiyordum hikaye kitabımızımı okurken anlamadı yoksa yazmayımı bilmiyordu sordum oğluma ve bende anlattım nasıl yazılcağını ve yazdı özetimizide bitirmiştik artık soğalsun hocamdan oğlum segesinde kitap okumuştu saygılarımla hocam Teşekkür ettik

Ben fatmanurun Annesi

Kızım okumayı sevmeyen bir cocuktu Aslında seviyorda yavaş okuduğu için okumak istemiyordu. Züleyha hanımı tanıyınca türkçe öğretmeni olarak 6 tane kitap okuyup özetlemesini istedi ve kızım bu görevi çok sevdi. Ev de Okumaya gelince ilk günler sıkıldı 3. 6 gün hevesle yaptık bende okudum hosuna gitti. Ben bırakınca Oda biraz önemsemedi Aslında cocuklar Bizimde okumamızı istiyor. Bazende tobik kitaptanda kaynaklanıyor. Simdiye kada okudugu kitaplardan en cok sakız sardungayı begenerek okudu

OVAP VELİ GÖZLEM RAPORU

HALİT Aytakı böyle güzel bir puragram okuma gibi kattıgınız icin cok cok teseklur ederim boslayali iki hafta oldu halit ilbosta- Biraz zorlandı Ama sonra boktı okuma cok güzel oluyor sevmeye boslodı eksıksiz okudu okudugunu bana anlottı bende herzaman onadestek oldum cunku onun okuyüp iyibir yere gelmesını tumkalbım leistiyen bir anneyim sevgili öğremenim simdilik bukadar insollah boyle devam eder yavrumun hayotı sevgilerimiz saygılarımız sizler gibi güzelyürekli öğretmenlere iyikivarsiniz- Allah siz den Razı olsun

Emine Aytaç

OVAP VELİ GÖZLEM RAPORU

KİTAPHANEyle ilgili düşüncelerim.

~~İlk~~ bir diyimiz de heyecanlıydık. kalabalık bir grupluk olarak kitap okumak güzeldi sessiz bir ortamda kitap okumak hoşuma gitti yusufunda arkadaşlarıyla kütüphanede kitap okumayı sevdi yakınımızda olsaydı her gün gönderirdim yeniden okula başlamış gibi hissettim çocuklar için de eğlenceli bir gündü.

Saygılarımla Nesrin Aydın

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU

Tarih:

Oğlum Atilla Selçuk ile birlikte kütüphaneye gittik. Bizim birlikte gidip kitap okuduğumuz ilk kütüphane ziyaretiydi. Kalabalık bir grup halinde gittiğimiz bu ziyaret hem çocukları hem de bizi velileri mutlu etti.

Okumak okur olmak çocuklarımızın ufkunu genişletip geleceğini aydınlatacak. teşekkürler

OVAP GÜNLÜK GÖZLEM RAPORU

Bu haftanın raporu

Tarih: 29/04/2077

Merhaba ilk başta çocuğum kitabı okumak istemedi hikaye kitabımızdan 20 yaprak okudu bidaha okumadı hocamın verdiği hikaye kitabını okumaya başladı bu hikaye kitabı biraz komik ve eylenceli gelmişti ve biraz okumaya başlamıştı artık sevinmeye başlamıştım hikaye kitabımızı yarıyakadar okudu ve biraz sıkılmıştı artık ne yapağamı bilmiyordum kendi okuduğum kitabı bıraktım yarıda ve konuştum neden okumuyorsun diye sıkılıyorum anne diye artık yanıma oturdum oğlumun beraber okuduk, oğlum okurken bende dinledim hikaye kitabından soru sormaya başladım espriler yaptık komik yerlerde beraber gülmeye başladık artık nihayet kitabımızı okuma başladı oğlum bitirmişti özeti çıkaracaktık oğlum bakti aklıma bişey gelmedi biraz anlattım yardımcı oldum yazarken baya zorlak çekti artık bilmiyordum hikaye kitabımızımı okurken anlamadı yoksa yazmayımı bilmiyorsa sordum oğluma ve bende anlattım nasıl yazılcağını ve yazdı özetimizide bitirmiştik artık soğalsun hocamdan oğlum seyesinde kitap okumuştu saygılarımla hocam Teşekkür ettik

Şehri Yüksel

.

Ek 8. OVAP Fotoğraflar

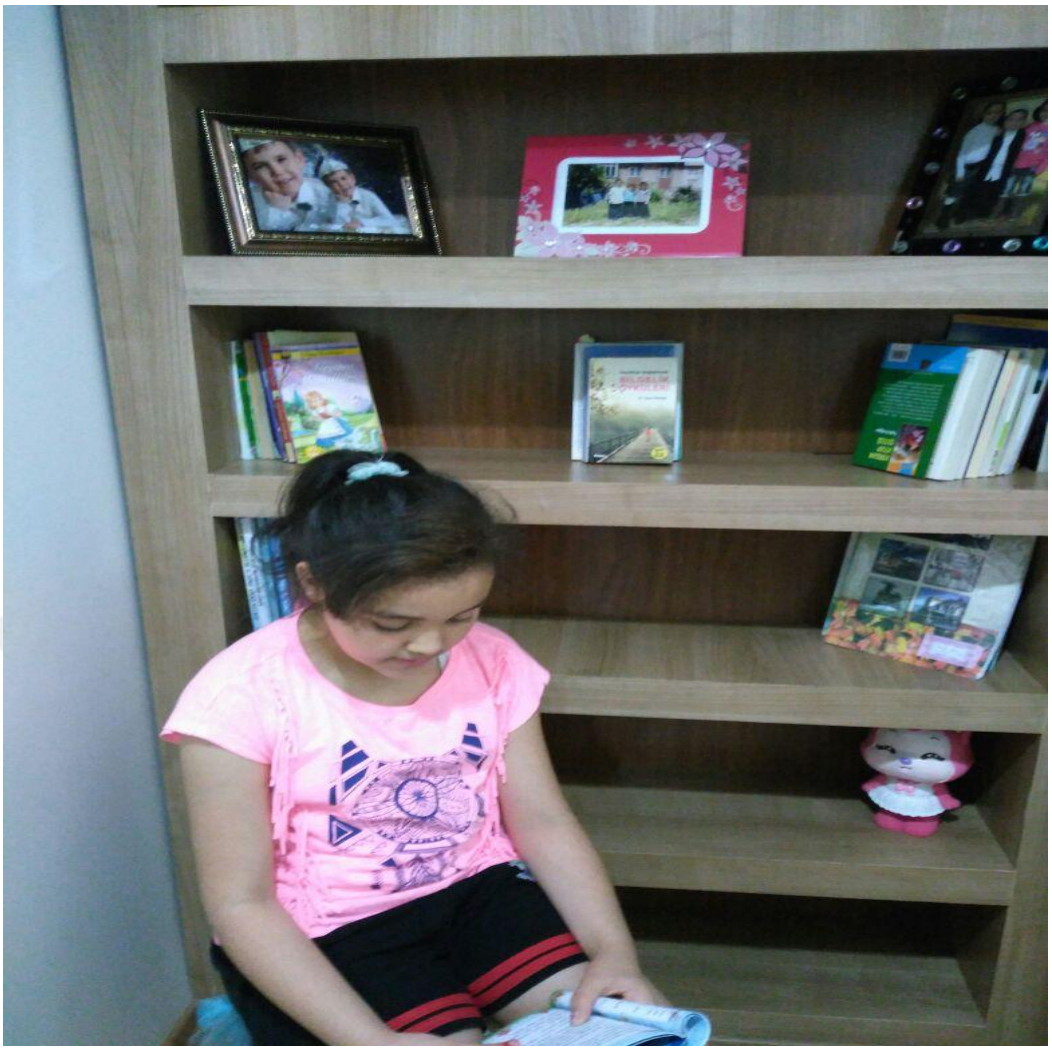

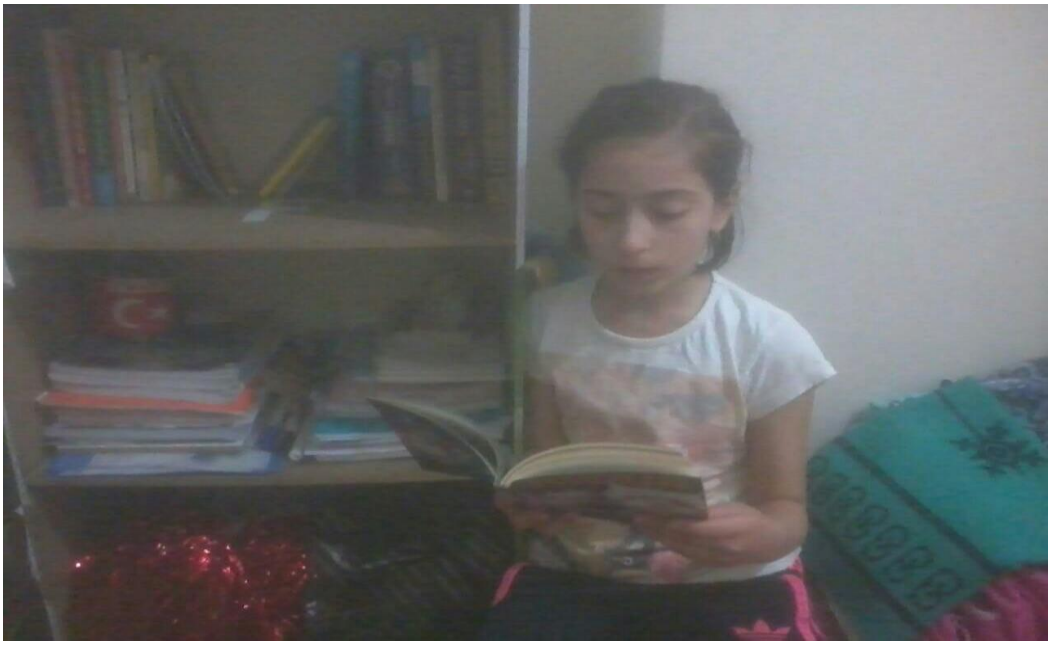

TÜRK ROMAN ÖYKÜ
TÜRK ROMAN ÖYKÜ
KLASİKLER

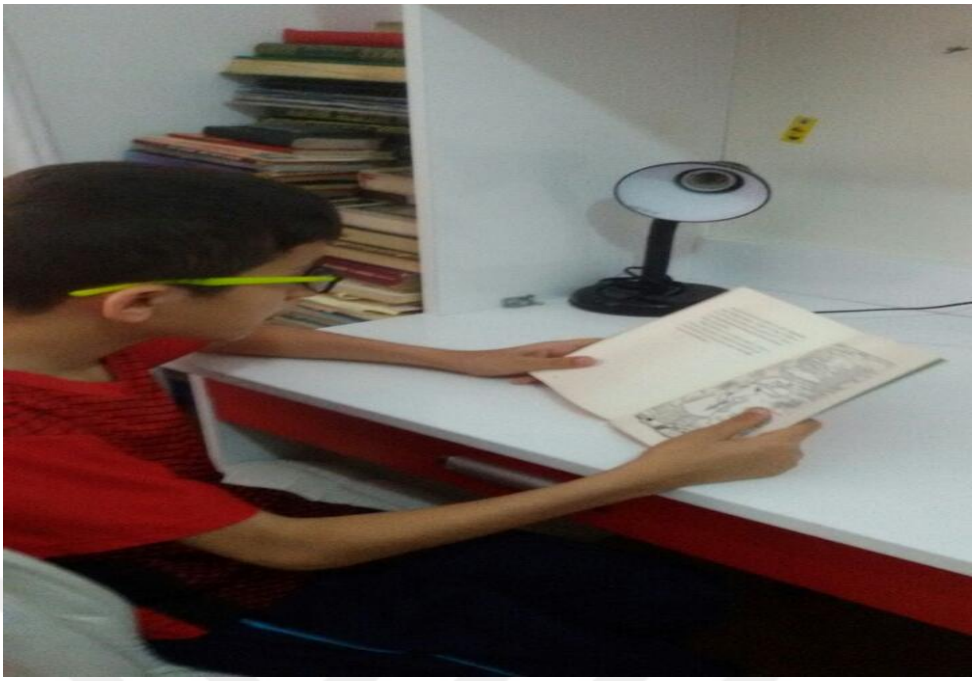

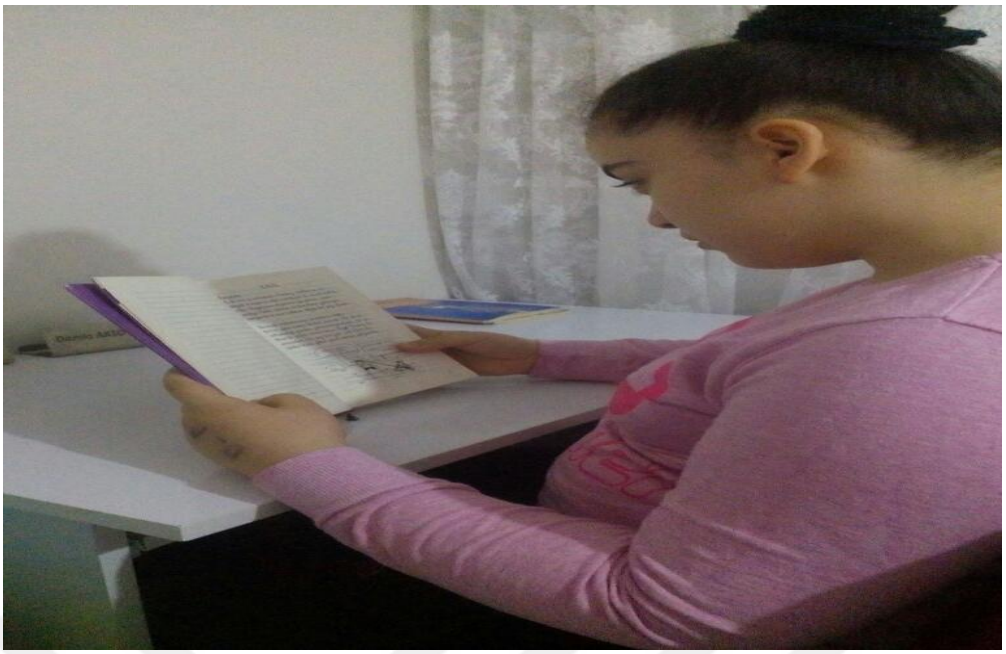

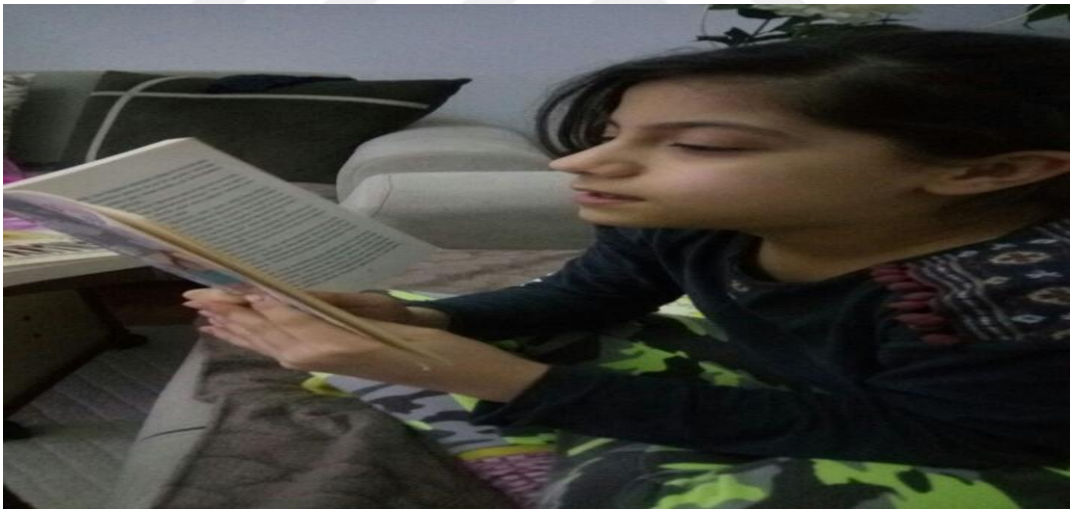

T.C.
ESENYURT BELEDİYESİ
MEHMET AKİF ERSOY
KÜTÜPHANESİ
2017

Oku...

Ek 9. İzin Belgeleri

İZİN BELGELERİ

ZüleyhaHocam,
Ekte iki tane motivasyon ölçeği var. İnceleyip konunuza ve değişkenlerinize uygun olanı kullanabilirsiniz.
Kolaylıklardilerim.
Doç. Dr. Mustafa YILDIZ
GaziÜniversitesi
GaziEğitimFakültesi
Temel Eğitim Bölümü

Merhaba Züleyha. Ölçeği kaynak göstermek şartıyla kullanabilirsin.
Yrd. Doç. Dr. Esra KARAKUŞ TAYŞİ
Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi Bölümü
Kütahya

Merhaba atıf kurallarına uygun bir şekilde kullanabilirsin. Tezinde başarılar dilerim
Yrd.Doç.Dr.MustafaKOCAARSLAN
Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Eğitimi ABD
mustafakocaarslan@gmail.com, 0378 223 52 21

Ek 10. Veli Bilgi Notları

VELİ BİLGİ NOTLARI
1.HAFTA :

OKUMANIN ÖNEMİ

İnsanlar, hiçbir bilgiye sahip olmadan doğar. Yaşamı boyunca birçok bilgi öğrenir. Başarının sırrı da okumaktır. Okulda olduğu kadar hayatta da başarının en önde gelen şartlarından biri yine okumaktır. Yüzyılların deneme ve araştırma ürünlerinden yararlanmak, uygar ve kültürlü bir insan olmak için çok okumalıyız. Okul kitaplarıyla yetinmemeliyiz. Uygarlık bizden önceki kuşakların biriktirdiği bilgi ve anıların bir toplamıdır. Biz, uygarlığa o kuşakların kitaplarını okumakla katılabiliriz. Hiçbir şey okumanın yerini tutamaz. Kültürlü bir insan olmanın biricik yolu okumaktır.

Okuma olayı bir uzun yolculuktur; beşikle başlar, mezarla biter. Okulla beraber biten okumalar yarıda kalmıştır. Okuma iğneyle kuyu kazmaktır; kararlılık ister, sabır ister. Okuma bir arayıştır, hakikati, doğruyu, güzeli arayış. Her arayış içinde bulma heyecanını barındırır. Bulursunuz, ikinci, üçüncü... Arayışlar başlar. Umut ve heyecan, okumanın ayrılmaz iki vasfıdır. Okuma insanlığın, umut ve heyecan da canlılığın şartıdır.

Kitap okumak yüzyıllardır yapılan bir şeydir. Kitap okumanın hemen hemen hiç bir kötü etkisi olmamakla birlikte çok fazla yararı vardır. Okumanın asla sonu yoktur ne kadar okursan o kadar iyidir yani hayatının sonuna kadar okuyabilirsin. Okuyan insan her zaman bilgili ve hayatında başarılı olur. Bilgi çağında yaşıyoruz ve bizim en fazla bilgi toplayacağımız şeyler kitaplarımızdır. Okumak ruhu yüceltir ve insanlar size daha fazla değer verir. Cahillikten kurtulmanın yolu kitapları okumaktan geçer.

İnsan bir kitabı okuduktan sonra eskisinden daha akıllı hareket edebilmeli, başkalarının sözüne aldanmadan her şeyi daha açık görmeye, daha derin hissetmeye başlamalıdır. Güzelliği daha çok anladım, daha nazik, daha neşeli, daha mutlu oldum diyebilmeli. Düşüncelerim gelişti, hayatı ve insanları daha iyi kavradım, yaşama gücüm, hayata karşı cesaretim daha da arttı diyebilmeli. O zaman okuma boşa gitmemiştir. Bunları söyleyemezseniz, siz de marangozluk kitabını okuyan, fakat boş sandıklar üzerinde çoluk çocuğu ile yemek yemeğe mahkûm olan adama benzersiniz.

Kitap okurken rast gele, gevşek ve yorgun bir kafa ile okuyorsanız kitabın size yararlı olması olanağı sağlayamıyorsunuzdur. Oysaki tüm kuvvet makinemizi harekete geçirmedikçe iyi okumaya olanak yoktur. Bizden daha güçlü bir kafa, bize bir takım fikirlerini telkin etmek istiyor. Biz, böyle okuyuşumuzla onları hazmettiğimizi sanıyoruz. İşte bu sanış bizi aldatmaktadır. Okumayı düşünce izlemedikçe bu okuma boşuna yapılmıştır. Emekler boşa gitmiştir. Yıllar boşuna harcanmıştır. Eller boşu boşuna kitap yapraklarını çevirmiştir. Bu bir bakıma anlamsızlıktır.

Kitaplar solmayan çiçeklerdir. Büyük ün salmış hiçbir kitap yok ki en az iki defa okunmadıkça, okunmuş sayılabilsin. Büyük bir kitabı, büyük bir adamı dinler gibi kuvvetli bir düşünce ile okuyunuz. Satırlar üzerinde düşününüz. Aradan bir zaman geçtikten sonra tekrar okuyunuz. Ancak bundan sonradır ki kitap sizin kişiliğinize girer. Bir parça olur sizden... Hayatınızı, düşüncelerinizi etkiler. Herkes bol bol kitap okumalıdır.

Yazarlar bir kitabı yazabilecek konuma gelebilmek için uzun yıllar birçok kitap okur, araştırmalar yapar ve de yaşadığı yıllar boyunca kazandığı tecrübe ve güçlü birikimlerle birlikte yazdığı birçok deneme yazılarından sonra yazar olur.

Yazar, yazılarını ortalama iki yıllık bir uğraştan sonra kitap haline getirir. Bizse bu kitaplara kitapçılardan satın alarak, ya da devletin bizlere sunduğu en güzel hizmet olan kütüphanelerde ulaşırız. Bilginin merkez bankaları olan kütüphanelerimiz bizlere karşılık istemeden bilgiler veren hazine kaynaklarıdır. Bizler bir kitabı anlayarak okuduğumuzda yazarın kitabı yazmaya harcadığı zaman ve yıllarca kazandığı tecrübe birikimine kitabı bir kaç saat içinde okuyarak ulaşırız. Bu da bize dünyanın en değerli şeyleri olan hayattan ve zamandan kazanmamızı sağlar. Kitaplar bize çağımızın en önemli unsurlarından olan DİLİMİZİ ve de ZAMANIMIZI en doğru bir şekilde kullanabilmemizi öğretir.

Kitap Okumak Neden Önemlidir?

Okuyarak olayların ve gelişmelerin iç yüzünü öğrenen bir kişi, öncelikle kendine olan güvenini artırır. Bu ise aynı zamanda düşünce ufkunu geliştirip, geniş bir görüş açısı sağlayarak, olayları inceleme yeteneği kazandırır. Ayrıca okuyan kişiler çok okumanın beraberinde getirdiği zengin kelime dağarcığına sahip oldukları için, hikmetli ve etkileyici konuşarak hitap ettikleri kişilerde etki de uyandırırlar. Bu etki ise insanlarla ilişkileri güçlendirmekte, kişiye daha sosyal bir karakter kazandırmaktadır. Dahası, geniş kelime dağarcığı, insanın daha fazla kavramla düşünebilmesini de sağlar. Yani düşünce kapasitesini ve kültür düzeyini artırır. Boş zamanlarını, çoğu zaman hiçbir yararlı bilgi aktarmayan televizyon karşısında geçirmek yerine kitap okuyarak değerlendiren bu kişiler, edindikleri bilgi ve kültür sonucunda aynı zamanda toplum içinde etkin bir kişiliğe sahip olurlar. Tüm bu özellikler, kişilerin öncelikle kendileri için okumaları gerektiğinin çok önemli bir göstergesidir. Okuyarak kendini geliştiren kişiler ise elbette çevrelerinde gelişen olaylara da hakim olacak ve toplum içindeki eğitim seviyesinde zamanla bir ilerleme sağlanacaktır.

Okuyarak Zaman Kazanmak

Genellikle iş sonrası veya evde televizyon karşısında amaçsızca, kanal kanal dolaşarak boşa geçirilen zamanlar, kitap okuyarak geçirilebilecek en verimli zamanlardır. Bunun yanı sıra otobüs, tren, taksi ve uçak gibi ulaşım araçlarında seyahat ederken zorunlu olarak geçen boş zamanlar da kitap okuyarak değerlendirilebilecek anlardır. Özellikle bekleme yapılan yerlerde kitap okumak, geçirilen zamanı hem zevkli hale getirecek hem de kişinin yeni bir şey daha öğrenmesine vesile olacaktır. Bu konuda gelişmiş ülkelerin çizdiği tablo oldukça etkilidir. Sahip olunan her boş anda yanlarında bulunan kitabı okuyan Batılılar, kitap okuma alışkanlığının en güzel örneklerini sergilemektedirler.

Doğru Kitap Nasıl Seçilir?

Okuma alışkanlığı ile ilgili tüm bu ayrıntıların yanı sıra özellikle dikkat edilmesi gerekenbir nokta, okunacak kitabın seçilmesinde özen gösterilmesidir. Bir yıl içerisinde basılan binlerce kitabın arasında elbette faydalı eserlerin yanı sıra kitap olarak değerlendirilemeyecek yayınlar da vardır. Tüm bu kitapların arasında okunacak doğru kitapları seçmek ise ancak kişileri doğru yönlendirmek ile mümkündür. Öncelikle okunacak eserlerin okuyacak kişiye heyecan vermesi ve kişinin kitabı zevk alarak okuması önemlidir. Çünkü aksi özelliklere sahip kitaplar, kişileri şüpheci ve ümitsiz bir ruh haline sürükler. Karanlık ve iç karartıcı konuların anlatıldığı kitaplardan ise kaçınmak gerekir. Okuyan kişinin gelişmesinde faydalı olacak içeriklere sahip kitaplar, aynı zamanda kişileri vesveseden uzak tutar ve ümitsizliğe düşürmez. Puslu olmayan bir zihne sahip olacakları için de doğru ile yanlışı çok daha kolay ve hızlı şekilde ayırt edebilirler. Ayrıca hikmetli, kolay anlaşılır ve samimi üsluptaki kitaplar, okuyan kişilerde çok daha hızlı etki uyandırır. Bu da her okuyan kişinin bilgileri kolay anlamasını ve öğrendiklerinin aklında kalmasını sağlar.

Unutulmamalıdır ki; şeytanın oyunu olan zararlı akımlar insanlara her an telkin edilirken, karanlık ve iç karartıcı kitaplar okunması bu saptırıcı akımların işini kolaylaştıracaktır. Oysa asıl önemli olan bu zararlı akımların ve davranışların gerçek yüzlerini ortaya çıkaracak kitaplar okumak ve herkesi bu tarz kitapları okuması için teşvik etmektir. Hiçbir bilimsel dayanağı olmayan, şüpheli izahlara dayanan, yalan ve safsatalarla dolu olan yazılar elbette kişilerde olumsuz etkilere neden olur. Bu olumsuz etkiler ise ancak bilimsel gerçeklere dayanan, okuyan kişiyi yormayan, yalın anlatımlı ve kolay anlaşılabilen kitapların okunması ile engellenebilir.

OKUMANIN FAYDALARI

1. Gelecekte iyi bir konuşmacısı ve yazar olabilmemize yardımcı olur

2. Sözün rengini görmemizi, yeşilin sesini duymamızı, zamanı yakalamamızı, çağa ayak uydurmamızı sağlar,

3. Uygar bir topluma kavuşmamızı, kimsenin yardımı olmadan kendi ayaklarımızın üzerinde insanca yaşayabilmemizi sağlar.

4. Akıl ve fikir dünyamızı genişletmemizi, bilimin bize sunduğu imkanlardan en iyi şekilde faydalanmamızı sağlar,

5. İçinde bulunduğumuz karanlık denizinden çıkıp, ışığın sahillerinde dolaşmak ve ışığın gölgesinde yaşamamızı sağlar,

6. Yaratılış nedenimizi bilmemizi, dinimizi ve gerçek hayat kurallarını öğrenmemizi sağlar,

7. Kültürünüzü arttırır,

8. Bilgili kişilerle doya doya sohbet edebilirsiniz,

9. Hayata bakışınız değişir,

10. Hızlı konuşma ve kendinizi daha kolay ifade edebilme yeteneğiniz artar,

11. Okuduğumuzu anlama ve yorum yapma yeteneğimiz gelişir,

12. Her şeyden önemlisi kitap okumanın verdiği huzuru içinizde hissedersiniz.

13. Üç boyutlu dünya dışında dördüncü boyutu, maddenin mana alemini görmemizi, iyiliğe, doğruya, güzele ve gerçeğe ulaşmamızı sağlar,

14. Geleceğin öğretmeni, belki de bir başbakanı olabilmemizi sağlar, Çünkü okuduğumuz sürece özgürüz ve bizler özgür olduğumuz sürece hayatı daha iyi yaşayabiliriz,

15. Toplumdaki diğer insanlardan farkımız olur,

16. İş hayatımızda, öğrencilik hayatımızda kısaca bütün yaşamımızda başarılı olmamızı sağlar,

17. Mümkün olduğunca temiz ve sağlıklı olmamızı sağlar,

18. Ülkemizin kalkınarak daha ileriye gitmesine katkıda bulunmamızı sağlar,

19. Herşeyi daha iyi anlamamızı, yorumlamamızı ve problemlerimizi karşımızdakine daha iyi anlatarak kısa sürede çözümler bulmamızı sağlar,

20. Kitap okuma hayatı sevdirir,

21. Kitap okuma düşünceleri olgunlaştırır. Okuma, düşünceyi besleyen, geliştiren ve çabuklaştıran ana kaynaklardan biridir,

22. Kitap okuma stresi azaltır,

23. Kitap okuma zihni açar, hantallıktan kurtarır,

24. Kitap okuma birçok şeyi güzel görmemizi sağlar,

25. Kitap okuma bizi bir bilen yapar,

26. Kitap okuyanın güvenilir bir çevresi oluşur,

27. Bilgi dağarcığımızı ve kelime hazinemizi zenginleştirir.

28. Genel kültürümüzü artırır. Etkin ve etkili bir insan olmanın yollarını açar.

29. Dünyaya bakış açımızı değiştirir.

30. Toplumsal ilişkilerimizin kalitesini artırır.

31. Hayal gücümüzü geliştirir.

32. Okumak haz duymaya, zihnimizi süslemeye, karar verme yeteneklerimizi geliştirmeye yarar. İnsanı olgunlaştırır, erdemli kılar.

Yukarıda kitap okumanın sizlere getireceği yararlardan sadece birkaçını belirttik. Toplum olarak bizler kitap okumalı ve bizden küçüklere kitap okuma alışkanlığını kazandırmalıyız ki, bugünün küçükleri büyüdüklerinde bu ülkenin bulunduğu durumu anlasınlar ve modern refah seviyesine ulaştırabilsinler.
Okuma alışkanlığı sizi mezara kadar bırakmayacaktır. Siz çok zengin olabilirisiniz, çok güzel bir işiniz ve aileniz olabilir. Bunlar elinizden uçup gidebilir. Okumanın size kazandırdığı itibar, bilgi ise sizi hiçbir zaman yalnız bırakmayacaktır. Kitap okumanın en önemli faydası hiç kuşkusuz insanın kendini tanımasını sağlamasıdır. Okuyan insan hangi alanda başarılı olacağını, hangi alanın onun kişilik yapısına uygun olduğunu tespit edebilir. Dünyanın en zeki insanı olarak kabul edilen ve Nobel Ödülü sahibi olan Einstein, üniversite mezunu değildi. Onu başarılı yapan okuma alışkanlığıydı. Kendimizi tanıyarak hayatta başarılı olabilmenin en önemli yolu okumaktır. Kitap okuma, düşünceleri olgunlaştırır. Çok kitap okuyalım, okuduğumuz kitapları iyi anlayalım. Kitaplar, bizi motive eder, hayata bağlar ve ufkumuzu açar. Düşünme, hedef belirleme, ileride büyüyünce yetenekli kişiler arasında yer alma imkânı verir. Eğer ülkemiz için bir kısım başarılı projeler geliştirip kendimizi ispatlamak istiyorsak bolca kitap okumalıyız. Çünkü önemli projeler üretmek, başarı ister, güç ister, gayret ister, bilgi ister. İnsan hayatta, önce kendine güven duymalı. Daima başarılı olma tutkusu ile yaşamalıdır. Çalışkan kişinin gündeminde başarısızlık yoktur. Bir insanın sahip olduğu görüş ve düşünceleri bilgi ve kültür düzeyi kadardır. Bizim ecdadımız daima büyük düşünmüş, büyük projelere imza atmıştır. Bizler de büyüklerimize özenerek daima kendimizi geliştirmeli ve onların bıraktığı projeleri tamamlamalıyız. İnsanın davranışlarındaki olgunlaşma, düşüncelerindeki güzellik kültürel birikimini ve bilgiyi yerli yerince kullanma becerisini gösterir. İşte insanı bu seviyeye getiren bir uygulama yeteneğidir. Bu yeteneğin oluşması ise sürekli ve düzenli okuma alışkanlığıyla mümkündür. Sonuç olarak insan, kitap okuma alışkanlığı kazanınca kendine güveni artar. Kitap okuyan insanların becerisi ve bilgisi artar.

İnsanların kişisel gelişimlerini tamamlamaları için güncel yaşamda belirli aktiviteler yapmaları gerekmektedir. Bu aktivitelerden sadece bir tanesi ise kitap okumaktır. Kitap okuyarak ruhumuzun derinliklerindeki o çocuğu büyütebilir ve görüşlerimizi değiştirebiliriz.

Düz mantık olarak düşünürsek bir günde uyuma ihtiyacı dışında ortalama olarak 10 saat aktif olarak faaliyet gösteriyoruz. Bu 10 Saat içerisinde sadece 45 dakikalık dilimi kitap okumaya neden ayırmıyoruz acaba? Günde sadece 45 dakikamızı ayırarak kendimizi sorgulayabilir ve rahatlamış oluruz. Gelin kitap okumanın ileriki zamanlarda bize getireceği sonsuz yararlardan birazını düşünelim

http://www.bucakkutup.gov.tr/TR,108844/okumak-ve-kitap-uzerine.htmlBu site Kültür ve Turizm Bakanlığı Bilgi Sistemleri Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanmıştır.

2. HAFTA :

1. Eğer siz kitap okumazsanız ve bütçenizde kitaba yer ayırmazsanız, çocuğunuzun kitap okumasını bekleyemezsiniz. Çocuklar sıkı gözlemcilerdir. Çocuğunuzun kitap okumayı sevmesini istiyorsanız ona örnek olun.

2. Çocuklar keçi gibi inatçı olabilirler. Çocuğunuzu kitap okumaya zorlarsanız muhtemelen ters tepecektir. Bunun yerine tüm ailenizin kitap okuduğu ortak bir zaman dilimi belirleyin. Çocuğunuz isteksiz de olsa o zaman diliminin kitap okumaya ayrıldığını bilecektir. Bırakın, ıvır zıvır bile olsa canının istediği bir şeyler okusun.

3. Çocuklar harçlık almayı severler. Çocuğunuza verdiğiniz harçlığa minik bir "kitap fonu" ekleyebilirsiniz. Çocuğunuz bu fonu size göre uyduruk bir kitap ya da dergiye harcadı diye de sakın üzülmeyin. Çünkü her şartta onu okumaya teşvik etmiş olacaksınız.

4. Çocuklar muhatap alınmayı severler. Çocuğunuzu bir dergiye üye yapın. Böylece çocuğunuz kendi adına posta almanın ve bir şeyleri sahiplenmenin heyecanını yaşarken okumaktan da keyif alacaktır.

5. Çocuklar keyif çatma bağımlısıdır. Çocuğunuz kaç yaşında olursa olsun ona yüksek sesle kitap okumaktan çekinmeyin. Bunun onu okumaya heveslendirmenin en iyi yollarından biri olduğunu aklınızdan çıkarmayın.

6. Çocuklar ilgi çekmek isterler. Çocuğunuz size bir şeyler okumak istiyorsa onu sabırla dinleyin.

7. Çocuklar bir yerleri, bir şeyleri kişiselleştirmenin ustasıdır. Çocuğunuzun odasında kitaplarını dilediği gibi yerleştirebileceği minik bir alan ayarlayın. İnanın, o minik alandaki kitaplar maya gibi kabararak çoğalacaktır.

8. Çocuklar ebeveynleriyle özel gezilerden keyif alırlar. Çocuğunuzun elinden tutun ve birlikte bir kütüphaneye gidin. Çocuğunuz ortama ilgisiz görünse bile aldırmayın. Daha sonraki gezilerinizde aralığı sıklaştırarak çocuğunuzla birlikte kütüphaneye uğramaya devam edin ve bu ziyaretleri düzenli hale getirmeye çalışın. Çocuğunuzla birlikte kütüphanecinin gizemli yaşamı hakkında öyküler uydurmayı unutmayın.
9. Çocuklar alış veriş fırsatını kaçırmazlar. Çocuğunuzla birlikte bir kitapçının müdavimi olun. Birlikte kitap seçin, rafların altını üstüne getirin ve kitapçıya yakalanmadan kitapların yerlerini değiştirerek eğlenin.
10. Çocuklar beleşe bayılırlar. Çocuğunuza çok istediği bir çizgi roman, dergi ya da kitap ısmarlayın. Bırakın, okumanın tadını çıkarsın.
11. Çocuklar uğraştıkları şeyden kolayca sıkılabilirler. Çocuğunuz başladığı kitabı bitirmeyip bir kenara bırakıyorsa, aldırmayın. Onu bitirmeye zorlamak işe yaramayacaktır. Hem siz başladığınız her kitabı sonuna kadar okudunuz mu bakalım? (Eğer çocuğunuzun başladığı kitabı bitirmesi gerektiğine inanıyorsanız, onun yarım bıraktığı kitabı siz okuyun, bunu ona gösterin ama asla suçlayıcı bir ifade kullanmayın. Kitap size de sıkıcı gelebilir. Bunu çocuğunuza söyleyin. Muhtemelen hemen başka bir kitaba başlayacaktır.)
12. Çocuklar akıl vermeyi severler. Çocuğunuzdan size kitap tavsiye etmesini isteyin. Onun tavsiyesine uyun ve kitabı okuyun. Sonra kitap hakkında onunla sohbet edebilirsiniz.
13. Çocuklar sahiplenmekten haz duyarlar. Çocuğunuzun adı yazılı bir mühür ya da ona özel tasarlanmış etiketler yaptırın. Kitaplarına mührünü basmaktan ya da etiketlerini yapıştırmaktan büyük keyif alacaktır. Zamanla size ait olan kitaplara da bu mühür basılır ya da etiket yapıştırılırsa, tartışmaya girmeyin ve kaderinize razı olun.

Dünyaca ünlü Arjantanli yazar Jorge Luis Borges "Ben daima cennetin bir tür kütüphane olduğunu hayal ettim" diyordu. Ancak akıllı telefonlar, video oyunları, tabletler ve daha pek çok araçla bugün teknoloji, heyecanlı ve renkli dünyası ile çocukların dikkatini çekiyor. Gerçekten de gençlerin bu dünyadan uzaklaşıp kitap okumaya yönelmesi kolay değil. Çünkü günümüzde onlar cenneti kütüphaneler yerine bilgisayarlarda arıyor.

BİR ÖZET ÖRNEĞİ, Rıza FİLİZOK

Aşağıda küçük bir metin ile onun kısa bir özetini bulacaksınız. Özetlemek üzere 150 kelimelik bir metin seçtik. Özet oranı olarak da %20 oranını benimsedik. Önce, asıl metindeki temel fikirleri, yardımcı fikirleri ve açıklamaları bir tabloya taşıdık. Sonra metnin mantıksal kuruluşunu bir şema yardımıyla gösterdik. Daha sonra 32 kelimeden oluşan bir ÖZET elde ettik! Bu çalışma, -size bu yazıyı hazırlama aşaması, şemaların çizimi, tabii ki hariç- yarım saatimizi aldı. Eyvah diyeceksiniz, iki paragraflık bir metni özetlemek için yarım saat harcarsam, bu işten benim kazancım ne olacak? Aslında çok haklısınız, yarım saat içinde 150 kelimelik yani iki paragraflık bir yazı, on defa okunabilir. Böyle düşününce, yöntemli bir özetleme çalışması insana hiç de kazançlı bir iş gibi gelmiyor. Ancak buna rağmen Avrupalılar gençlerine yine de durmadan bu yöntemi öğretiyorlar. Çünkü iyi bir özet sizin beş on saatinizi alır ama, tekrar tekrar aynı metni okumaktan kurtulursunuz, dahası, bu özeti okuyanlara da binlerce saat kazandırırsınız. İşte 150 kelimelik bir metni yarım saat harcayarak 32 kelimelik bir metin haline getirmenin yararı budur. Diyelim ki bir özeti yaparken on gün harcadınız. O özeti bin kişinin okuyacağını hayal edelim: Yaptığınız sağlam özet olmasaydı, bin kişi o özeti tekrar yapmak için 10.000 gün harcamak zorunda kalacaktı. On gün harcayarak 10.000 gün kazanmak ise ülkenin kültür hayatı ve ekonomisi için hiç de küçümsenecek bir şey değildir. Medeniyetler, bence bu birikimler yardımıyla ilerleyebilmektedir. Avrupalıların gençlerine özetleme yöntemini öğretmelerinin sırrı budur. Onlar, doğru özet yapmayı ö ğreterek, bilgi derleme işlerinde gençlerin gücünden yararlanmakta ve bu yolla bilgi birikimine ulaşmaktadır. Ayrıca, özetleme çalışmaları, okuma sanatını ve yazma sanatını öğrenmenin en emin yollarından birisidir. Bundan dolayı, özet çıkarmak için harcadığımız zamana acımamak gerekir, aslında bu iş, bir zaman tasarrufudur. Okuduklarımızı tekrar tekrar okumaktan kurtulmak istiyorsak bu sanatı öğrenmeliyiz:

(150 kelimelik bir metin):

İLİM

" İlim, her olayın sebebini gösterir. Bir olayın sebebini biliyorsak faydalı yahut zararlı oluşuna göre, onu tekrar ortaya çıkarabilir veya ortadan kaldırabiliriz. Aynı zamanda ilim, her olayın neticesini, yararını da gösterir. Demek ki, ilim, amaçlarımıza ulaşmak için araçların neler olduğunu gösteren pratik bir rehberdir. O halde, ilim adamı olmaktan ziyâde pratik insan olalım demekte anlam yoktur. İşte Avrupa ve Amerika milletleri meydanda: Oralarda en pratik milletler, en ziyâde ilimle düşünen toplumlar değil midir? İlmin bir faydası da toplumun bütün bireylerini ortak görüşlerle birbirine bağlamasıdır. Fertlerin düşünüş tarzları ayrı olduğundan, ferdî zekâlarıyla düşünenler, yalnız kendi fikirlerinin doğru olduğunu, başkalarının yanlış düşündüğünü zannederler. Bu zanlar birlikte

çalışmaya, hatta görüşüp konuşmaya engel olur. O halde, hem toplumun bütün bireylerini ortak görüşlerde birleştiren, hem de pratik neticelerindeki başarısıyla gerçeklere uygunluğu kanıtlanmış olan tarafsız düşünüşe ihtiyaç olduğu ortaya çıkar: Bu tarafsız düşünüş tarzı, âletlerle yapılan, nesnel deneylere dayanan ve güvenilir yöntemler kullanan çağdaş ilimlerden başka nerede bulunabilir ? ”
Ziya GÖKALP
(Sadeleştirilmiş Metin) Ziya Gökalp, Makaleler, VII, (Küçük Mecmua'daki Yazılar) , Hazırlayan: Dr. M. Abdülhalûk Çay, Kültür Bakanlığı Yayınları: 387, Ziya Gökalp Dizisi:17, Ankara, 1982, s.9.
ÖZET
"**İlim olayların sebep ve sonuçlarını gösterdiğinden pratik yararlar da sağlar. Kişilerin düşünceleri özneldir ve bundan dolayı farklıdır. Bilim ise nesnel deney ve gözlemlere dayandığından tarafsızdır. Bundan dolayı bir toplumu ortak düşünceler etrafında birleştirir."**
http://www.ege-edebiyat.org/modules.php?name=News&file=article&sid=309 sitesinden 25.04.2017 22.27 tarihinde alınmıştır.
ANNE-BABANIN OKUMA ALIŞKANLIĞI İLGİSİ
Türkiye'de anne-babaların dörtte biri çocukların okuma alışkanlığını geliştirmek için çaba harcıyor
Türkiye'de okuma alışkanlığı ilgisi en yüksek grup eğitim almış okulöncesi velileri
OKUR-KÜTÜPHANE İLGİSİ
Nüfusun yüzde 40'ı hayatı boyunca hiç kütüphaneye gitmiyor
(Birkaç kez gidenlerin oranı yüzde 31)
Kütüphaneye gidenlerin yalnızca yüzde 8'i kitap okuma amacıyla gidiyor
Çocuk ve Gençlik Kütüphaneleri yeni yayınlardan yoksun
İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin yararlanacağı
Çocuk ve Gençlik Kütüphaneleri'nin sayısı yetersiz
TELEVİZYON
Nüfusun yüzde 95'i televizyon seyrediyor yüzde 5'i televizyon seyretmenin yanısıra kitap okuyor
Türk toplumunda televizyon okumayı ikincilleştirmiştir
Türkiye'de televizyon yayınlarının başladığı 1968'den 2005 yılları arasında çocuk ve gençlik yayınlarının çeşidinde sürekli artış oldu
Televizyon sonrası gazetelerin kitap kültürüne katkısı azaldı
Türkiye'de haftalık televizyon seyretme süresi 20.2 saat
Televizyonda nitelikli kitap programlarının sayısı az
Televizyon gazete okumayı yüzde 20; dergi ve kitap okumayı yüzde 22 azaltıyor.

(TÜRKİYE'NİN OKUMA ALIŞKANLIĞI KARNESİ)

3.HAFTA BİLGİ NOTLARI
ÇOCUKLARA OKUMAYI SEVDİRMEK İÇİN 7 YOL
1- Çocuklara çok erken yaşta kitap okumaya başlayın. Çoğu insanın çocukluklarına dair en güzel anıları arasında anne babalarının onlara kitap okuduğu anlar yer alıyor. Bir çocuğa yüksek sesle kitap okuduğunuzda çocuk kitabın nasıl tutulacağını, sayfaların nasıl değiştirileceğini ve basılı sözcüklerin anlamlar ve seslerle dolduğunu görüyor. Arada sırada da olsa sizin söylediklerinizi tekrar ettiğini duyunca eminim çok sevineceksiniz.
2- Çocukların odasını kitaplarla doldurun. Etrafında bolca kitapla büyüyen çocukların kitapsız büyüyen çocuklardan hayli farklı olacaklarını belirtmeme çok gerek yok sanırım. İstedikleri her an birbirinden değişik kitapların onları beklediğini bilmeleri, kitapların aslında iyi arkadaşlar olduklarını anlamalarını sağlayabilir.
3- Çocuklar için iyi bir örnek teşkil edin ve onun yanında bolca okuyun. Sadece pazar sabahları gazete okumak yetmez. Kitapların insana keyif veren şeyler olduklarını göstermek için siz de bol bol kitap okumayı unutmayın ve çocukların görmesini sağlayın.
4- Çocuklarınız büyüdükçe onların ilgisini çekecek kitaplar bulmaya özen gösterin. Sürekli aynı türde kitapları okumak bir süre sonra çocukların kitaplardan sıkılmalarına sebep olabilir. Farklı farklı türlerde kitaplar okumaları için onları ara ara değişik kitaplarla tanıştırabilirsiniz.
5- Çocukların okumak isteyebilecekleri kitapları kendilerinin keşfetmesi için onlara destek olun. Kendi keşfedecekleri güzel kitapların zevkini aldıktan sonra yeni maceralara atılmak için sabırsızlanacaklardır.
6- Çocukları Kütüphaneye Götürmek İçin 5 Neden başlıklı yazıda da belirttiğim gibi, çocuklara kütüphane kartı çıkartın. Arada sırada kütüphaneye yapacağınız ziyaretlerde keşfedeceği kitaplar da okuma alışkanlığına büyük katkıda bulunacaktır.

7- Biraz inatçı bir çocukla karşı karşıyaysanız küçük bir ödül sistemine başvurup hile yapmak çok da kötü olmaz galiba. Her gün yarım saatlik okumaya küçük hediye önerileri düşünebilirsiniz. Bir süre sonra buna ihtiyacınız kalmayacak nasıl olsa.
Bu sürecin her dakikasının keyfini çıkarın. Birbirinden güzel çocuk kitapları bir süre sonra siz bir şey yapmasanız da çocukların kitap okuması için yeterli olacaktır zaten. Keyifle!

METNİN KONUSU VE ANA DÜŞÜNCESİ

Okuduğumuz metinlerde üzerinde durulan düşünce, olay, durum ya da sorun metnin konusudur. Bir metnin konusunu bulmak için;
* Metinde ne anlatılıyor?
* Bu metinde ne hakkında söz ediliyor? gibi sorulara yanıt aranır.
ÖRNEK:
Ailemizi çok severiz. Evimiz bizim mutlu olduğumuz ve büyüdüğümüz yerdir. Annemiz, babamız ve kardeşlerimizle orada mutlu yaşarız.
Yukarıdaki metnin konusu nedir?
Metinde ne anlatılıyor? Ailemiz ve evimiz.
ÖRNEK:
Bir gün karınca dereye düşmüş. Karınca kurtulmak için çırpınırken, oradan geçen güvercin karıncaya acımış. Gagasına aldığı çöpü uzatarak onu sudan çıkarmış. Başka bir gün ormana bir avcı gelmiş. Elindeki tüfeği güvercine doğrultmuş. Güvercini vurmak istiyormuş. Bunu gören karınca, avıcının ayağını ısırmış. Tüfek, avcının elindne düşmüş ve boşa patlamış. Böylece karınca da güvercinin hayatını kurtarmış.

Metnin konusu nedir? Aşağıdaki soruyu kendimize sorarak metnin konusunu bulabiliriz.
Metinde ne anlatılıyor? Güvercin ile karıncanın birbirlerine yardım etmesi.
ÖRNEK: Baykuş Bay Kuş, görkemli bir ağaçta yaşıyordu. Diğer baykuşlardan biraz farklıydı. Pek öyle cesur ve becerikli biri değildi. Aslında çok sakar ve korkaktı. Arkadaş canlısı da sayılmaz hatta oldukça huysuz ve yalnızdı. Üstelik tüylerinin rengide diğer baykuşlar gibi gri, siyah, beyaz ya da alacalı değildi. Koyu pembeydi. Yukarıdaki metnin konusu nedir? Aşağıdaki soruyu sorarak metnin konusunu bulabiliriz.
Bu metinde ne anlatılıyor? Bay Baykuş Kuş'un özellikleri.
ÖRNEK:
Atatürk, çocukları çok severdi. Onları oyun oynarken izlemekten mutluluk duyardı. O, çocukların oyuna ve spora ihtiyacı olduğunu bilirdi. Geleceğin büyükleri olan çocukların iyi yetiştirilmesini isterdi. Savaştan çıkmış bir ülkeyi yönetirken, çocuklara bayram hediye etmeyi unutmadı. Başka bir deyişle o,tüm çocuklara değer verdiğini her zaman hissettirdi.
Yukarıdaki metnin konusu nedir? Aşağıdaki soruyu kendimize sorarak bulabiliriz.
Metinde ne anlatılıyor? Atatürk'ün çocuk sevgisi.

ÖRNEK:
Okulun son günüydü. Kaan heyecanla öğretmeninin karnelerini dağıtmasını bekliyordu. Acaba karnesi nasıldı? Kalbi küt küt atıyordu. Öğretmeni sınıfın kapısında elinde karnelerle göründü. Sırayla karnelerini verdi. Bütün dersleri çok iyidi. Öğretmeniyle ve arkadaşalrıyla vedalaştı. Koşa koşa eve geldi. Zile tüm gücüyle bastı. Kapıyı açan annesinin boynuna atladı. Annesi karnesini inceledi. Oğluna bir daha sarıldı. Onu tebrik etti.
Metnin konusu nedir?
Metinde ne anlatılıyor? Kaan'ın karne sevinci.
ÇİÇEKLENDİRME YARIŞMASI
Sokakları çiçeklendirme yarışması başlayalı, çocuklar oyuna pek az zaman ayırabiliyorlardı. Çiçeklere hizmet etmek, onlara oyundan daha çok keyif veriyordu. Her mevsimde en güzel çiçekli sokak yarışması yapılıyordu. Her sokağın uygun bir yeri, ödül köşesi olarak düzenlenmişti. Ödül plaketleri buralara yerleştiriliyordu. Herkes bu onur köşesinin ödüllerle bezenmesi için canla başla çalışıyordu.Küçük bahçıvanın sokağı her yarışmada onur belgesi kazanıyordu. Çünkü onun sokağındaki çiçekler ötekilerden daha göz alıcı oluyordu. Çocuklar, küçük bahçıvana şu soruyu soruyorlardı: ‘’Bu kadar güzel çiçekleri nasıl yetiştirebiliyorsun?’’ Küçük bahçıvan şu cevabı veriyordu: ‘’Ben bitkileri seviyorum. Onlar da beni seviyorlar. Bunun için de güzelleştikçe güzelleşiyorlar.’’
Yukarıdaki metnin konusu nedir?

Metinde ne anlatılıyor? Çocukların, sokaklarını güzelleştirme çabaları.
ÖRNEK:
BALIKÇIL
Bir gün balıkçıl uzun bacakları üzerinde, su kenarında dolaşıyordu. Suda bir sazan balığı gördü. Beklemesi gerekliydi çünkü basit yiyecekleri beğenmezdi. Kendi kendine ‘’Sazana mı kaldı, benim gibi kuşların beyi?’’ diye söylendi. Balıkçıl böyle düşünürken, sazan ortadan kayboldu. Suda bir kayabalığı belirdi. Bu kez de burnunu büküp ‘’Bu kötü balığa mı kaldım? Nasıl doyarım onunla?’’ dedi balıkçıl. Kaya balığı da süzülüp gitti. Suda tek bir balık bile kalmamıştı. Karnı iyice acıkan balıkçıl, ne bulsa yiyecekti. Sonunda bir sümüklüböcek bulup karnını onunla doyurdu.
Metnin konusu nedir?
Metinde ne anlatılıyor? Bir balıkçılın karnını doyurmak isterken yaşadıkları.
ANA DÜŞÜNCE (ANA FİKİR)
Metnin yazılma ya da söylenme amacıdır. Her metnin bir ana düşüncesi vardır. Bir metnin ana düşüncesini "Bu metinden ben nasıl bir ders çıkardım?" sorusuna cevap vererek bulabiliriz.
ÖRNEK:
BALIKÇIL

Bir gün balıkçıl uzun bacakları üzerinde, su kenarında dolaşıyordu. Suda bir sazan balığı gördü. Beklemesi gerekliydi çünkü basit yiyecekleri beğenmezdi. Kendi kendine ‘’Sazana mı kaldı, benim gibi kuşların beyi?’’ diye söylendi. Balıkçıl böyle düşünürken, sazan ortadan kayboldu. Suda bir kayabalığı belirdi. Bu kez de burnunu büküp ‘’Bu kötü balığa mı kaldım? Nasıl doyarım onunla?’’ dedi balıkçıl. Kaya balığı da süzülüp gitti. Suda tek bir balık bile kalmamıştı. Karnı iyice acıkan balıkçıl, ne bulsa yiyecekti. Sonunda bir sümüklüböcek bulup karnını onunla doyurdu.
Metnin ana düşüncesi (ana fikri) nedir?
Metnin ana düşüncesini bulmak için kendimize " Bu metinden ben nasıl bir ders çıkardım?" sorusunu sorarak bulabiliriz. Metnin ana düşüncesi: Elimizdekilerle yetinmeyi bilmezsek var olanları da kaybederiz.
ÖRNEK:
ÇİÇEKLENDİRME YARIŞMASI
Sokakları çiçeklendirme yarışması başlayalı, çocuklar oyuna pek az zaman ayırabiliyorlardı. Çiçeklere hizmet etmek, onlara oyundan daha çok keyif veriyordu. Her mevsimde en güzel çiçekli sokak yarışması yapılıyordu. Her sokağın uygun bir yeri, ödül köşesi olarak düzenlenmişti. Ödül plaketleri buralara yerleştiriliyordu. Herkes bu onur köşesinin ödüllerle bezenmesi için canla başla çalışıyordu. Küçük bahçıvanın sokağı her yarışmada onur belgesi kazanıyordu. Çünkü onun sokağındaki çiçekler ötekilerden daha göz alıcı oluyordu. Çocuklar, küçük bahçıvana şu soruyu soruyorlardı: ‘’Bu kadar güzel çiçekleri nasıl yetiştirebiliyorsun?’’ Küçük bahçıvan şu cevabı veriyordu: ‘’Ben bitkileri seviyorum. Onlar da beni seviyorlar. Bunun için de güzelleştikçe güzelleşiyorlar.’’
Metnin ana düşüncesi nedir? Severek yapılan işlerden güzel sonuçlar alınır.

ÖRNEK:
Bir bahar günü Gökkuşağı Güneş’e seslendi:
— Bak Güneş kardeş, ben senden daha güzelim, dedi.
Güneş ona:
— O renkleri sana ben verdim, dedi.
Gökkuşağı:
— Hayır, o renkler benimdir, dedi.
Güneş, ona cevap vermedi. Hemen bulutların arasına saklanıverdi. Gökkuşağı artık görünmez oldu. Güneş, kendini beğenen gökkuşağını böyle cezalandırdı.

Metnin ana fikri nedir? Başkalarını küçümsememeli, kendini beğenmişlik yapmamalıyız.
http://www.izzethekin.fevziozbey.k12.tr...27.04.2017 23.19 tarihinde alınmıştır.

4.HAFTA BİLGİ NOTU

ABD’nin önde gelen eğitim platformlarından ‘Edutopia’, ailelerin ve eğitimcilerin çocuklara kitapları sevdirmesinin yollarını bir kitapçıkla anlatıyor.
SORULAR SORUN
Çocuklarınıza kitapları sesli okuyun. Bundan büyük keyif alacaklar. Daha sonra okuduklarınızla ilgili sorular sorun. Bölümlerde cevapların saklandığı yerleri bulmasına yardım edin. Onlara kitapları aşkla, şefkatle ve anlayışla aktarın. İyi okunan bir kitap, onları motive eder.

İLGİ ALANLARINI GÖZLEYİN
Onları okumaları için cesaretlendirirken, hangi tip kitapları tercih ettiklerini de dikkate alın. Bu belki mizah, hikâye, tarih ya da roman olabilir. Ne sevdiklerini anladıktan sonra, ona göre kitaplar seçebilirsiniz.
RAHAT BİR ALAN YARATIN
Çocuklara rahat bir okuma ortamı yaratın. Olabildiğince, uygun ışık, dikkat dağıtıcı unsurlardan arınmış bir ortam sağlayın. Çocuklar okuma alanlarını severse, bu onlarda zamanla bir alışkanlık halini alabilir. Bu sayede çocuklar ortam ile okuma arasında olumlu bir ilişki kurmaya başlar.

MATERYALLERİ ÇEŞİTLENDİRİN
Evde ya da okulda okuma materyallerini nasıl çeşitlendirdiğiniz, okumayı sevdirmede önemli rol oynar. Örneğin, çocuklara yaşlarına uygun mizah kitapları, dergi ve gazeteleri okumaları için izin verin. Bu, sadece özgüveni artırmayacak, onları okumaları için cesaretlendirecek. Okumanın keyifli bir aktivite olduğunu keşfedecekler.
SİZ OKURKEN ONLAR ÇİZSİN
Çocuklar, sınıflarında edebiyatsever bir öğretmen görürse, tutkusunu paylaşmak isteyebilir. Onlara favori kitaplarınızdan ve size neler hissettirdiğinden bahsedin. Sınıfta siz yüksek sesle okurken, çocuklardan hikâyeyle ilgili resim çizmelerini isteyin. Okuduğunuzla daha çok ilgilenmeye başlayacaklar. Aileler de bunu evde uygulayabilir.
KİTAP SEÇMELERİNİ İSTEYİN
Sınıfta tahtanın önüne bir sandalye koyun ve bunu okuyucu sandalyesi olarak tanıtın. Öğrencilerinizden heyecan duydukları bir kitabı seçmelerini isteyin ve ardından derste yüksek sesle okumaları için okuyucu sandalyesine davet edin. Herkese okuma hakkı tanıyın ve sonrasında sorular için vakit ayırın. Ancak bunu şart koşmayın, doğal bir süreçte eğlenceli ve istekli bir şekilde yapılmasına gayret edin.
SINIF KÜTÜPHANESİ OLUŞTURUN
Bir sınıf içi kütüphaneye sahip olmak önemli. Çünkü bazı öğrencilerin aileleri, kitap alabilecek maddi durumda olmayabilir. Bu kütüphane sayesinde, evlerinde kitaba ulaşma imkânı olmayan çocuklar, okuma sevgisi kazanabilir. Ayrıca okul kütüphanesine gitmekten çekinen ya da bu konuda tembellik gösteren öğrenciler de eğer sınıfta yeterince kaynak varsa, bu açığı kapatabilir.
GRUP HALİNDE OKUMA YAPIN
Okuma konusunda isteksiz ya da yetersiz olanların şevklerini artırmak için yaşça daha büyük öğrencilerinizle grup oluşturabilirsiniz. Bu sayede alt sınıflardaki çocuklara kendi yaşlarına daha yakın öğrencilerden faydalanma fırsatı vermiş olursunuz.
KİTAPLARI SEVİYESİNE GÖRE AYIRIN
Çocuk kitabı da olsa, her kitabın seviyesi aynı değil. Kimi bolca resme yer verirken, bazıları daha zorlu olabiliyor. Sınıf kütüphanesindeki kitapları okuma zorluğuna göre çeşitli renk kodlarıyla seviyelere ayırabilirsiniz. Böylelikle öğrencileriniz üst seviyedeki kitapları okumak için daha fazla şevk gösterebilir. Okuma egzersizleri yaparken, onlardan bir basamak ilerlemelerini isterseniz, başarılı bir okuma seyri yakalayabilirsiniz.
BİLİM KİTAPLARINA YER VERİN
Bazı çocukların hikâyeye, romana değil de, bilime ilgisi vardır. Çoğu çocuk renkli bilim kitaplarını okumaktan büyük keyif alır. Kütüphanede onlar için hazırlanmış bilim kitaplarına da yer ayırın. Okuma sevgisi için her şeyden önce ilgi duyulması gerekiyor.
YENİ ÇIKANLARI TANITIN
Artık basımevleri çocukların ilgisini çekebilecek, çok değişik tasarımlara sahip kitaplar yayımlıyor. Belli periyodlarla yeni çıkan kitapları çocuklarınıza tanıtabilirsiniz. Öğretmenler ise, aralarda veya ilgili derslerin bir kısmını kitap tanıtımına ayırabilir. Öğrenciler de bu tanıtımlara dâhil edilirse hem özgüvenleri gelişir, hem de kitaplara ilgileri artar.
KAPAK TASARIMI YAPTIRIN
Çocuklara beğendikleri kitapla ilgili poster ya da kapak tasarımı yapmaları için ödev verebilirsiniz. Ayrıca kitaptaki karakterleri çizdirmek ve kâğıdın altına bunların özelliklerini betimlemelerini istemek de kitaplara ilgilerini arttıracak yöntemler arasında.
HAFTANIN YAZARINI BELİRLEYİN
Aileler evde haftanın yazarını belirleyip, çocuklarını okuma yapmaları yönünde teşvik edebilir. Öğretmenler ise her hafta bir yazar seçip, sınıfta okumalar yapabilir, yarışmalar düzenleyebilir. Öğrencilerinizden bu yazarlarla ilgili yazılar da isteyebilirsiniz. Böylelikle çocuklar, yazarları daha yakından tanımış ve araştırmış olur.
TARTIŞMALAR DÜZENLEYİN

Daha üst sınıftaki öğrenciler için kitaplardaki tema, bölüm ve karakterlerle ilgili tartışma atölyeleri düzenleyebilirsiniz. Romandaki karakter analizinde ortaya, tartışmaya açık bir nokta atarak öğrencileri kitaplar hakkında daha yoğun düşünmeye sevk edebilirsiniz. Bunu bir yarışma havasında, işin içerisine biraz da rekabet katarak yaparsanız, geleceğin edebiyat eleştirmenlerine "merhaba" diyebilirsiniz. Zaman zaman okullara davetli olarak gelen yazarlarla, öğrencileri bir araya getirerek, bu atölyelere güç katabilirsiniz.

KİTAPÇILARI BİRLİKTE GEZİN

Çocuğunuzla birlikte kitapçıları gezin. Bırakın raflarda kendi keşiflerini yapsınlar. Siz de zaman zaman onları kitap seçimleri konusunda yönlendirebilirsiniz. Kitapçı veya kütüphanede vakit geçirmeyi sevmeye başlarlarsa, hayat boyu kitap okuma alışkanlığına sahip olurlar.

ÖRNEK METİN

5.HAFTA BİLGİ NOTU:

KÜTÜPHANEDE UYULMASİ GEREKEN KURALLAR :

1. Kütüphaneye ayakkabılar paspasa silinerek girilmelidir.
2. Palto, pardösü, manto v. b. vestiyere bırakılmalıdır.
3. Kimlik, ilgili memura istemeden teslim edilmelidir.
4. Kütüphaneden alınacak kitabın nasıl aranacağı bilinmiyorsa ilgili memurlardan sorulmalıdır. Açıklamaları, dikkatle dinlemelidir.
5. İstenen kitap için fiş doldurulmalıdır.
6. Yerimize oturup kitabın gelmesi beklenmelidir.
7. Okuma salonunda kimse rahatsız edilmemelidir.
8. Kitap sayfaları sessiz çevrilmelidir.
9. Kütüphane salonunda sessiz yürünmelidir.
10. Kitapların kapağı, sayfaları çizilmemeli, yırtılmamalıdır.
11. Kütüphanenin okuma salonunda hiçbir şekilde sigara içilmemeli-dir, sakız çiğnenmemelidir.

KİTAP NE SAĞLAR?

•Kitaplar dilin kullanımını geliştirir ve yaşama tarzlarını öğretir.
•Çocuklar kitapla insanları tanıyıp değerlendirebilir. Roman ve hikâyelerin akışı içinde insanların davranışlarını tanır. Buradan hareketle, hangi davranışa sahip insanlarla dost olunacağını ve hangi davranışlardan da uzak durulacağını sezer hale gelir.
•Hayatla alâkalı problemleri ve onların çözümlerini kitaptan okuyan çocuk, kendi hayatında benzer problemle karşılaştığında ben bunun çözümünü biliyorum der.
•Kitap insana hayal kurmayı; insanları, tabiatı, canlıları sevmeyi öğretir,
•İcatlara ve teknolojiye merak uyandırır,
•İnsana, kâinattaki yerini ve görevini bildirir,
•Doğayı öğretir,
•Kelime hazinenizi genişletir,
•Yalan söylemenin kötülüğünü, hırsızlığın, kavga ve savaşın çirkinliğini öğretir,
•İnsanları sevmeyi ve saymayı öğretir,
•Karşılıksız iyilik yapmayı öğretir,
•Cesaretli, azimli, alçak gönüllü olmayı öğretir,
•Kendimize hedef koymamızı sağlar,
•Fikir üretmemizi sağlar,
•Düşündüğünü ifade edebilme yeteneği kazandırır,
•Başarılı olmak için çalışmak gerektiği gerçeğini öğretir.

Okuyarak olayların ve gelişmelerin iç yüzünü öğrenen bir kişi, öncelikle kendine olan güvenini artırır. Bu ise aynı zamanda düşünce ufkunu geliştirip, geniş bir görüş açısı sağlayarak, olayları inceleme yeteneği kazandırır. Ayrıca okuyan kişiler çok okumanın beraberinde getirdiği zengin kelime dağarcığına sahip oldukları için, hikmetli ve etkileyici konuşarak hitap ettikleri kişilerde etki de uyandırırlar. Bu etki ise insanlarla ilişkileri güçlendirmekte, kişiye daha sosyal bir karakter kazandırmaktadır. Dahası, geniş kelime dağarcığı, insanın daha fazla kavramla düşünebilmesini de sağlar. Yani düşünce kapasitesini ve kültür düzeyini artırır.

Okuma, çocuğun iletişim kabiliyetlerine önemli katkılarda bulunmaktadır. Kendisine kitap okunan çocukların dil gelişmesi sağlıklı olmaktadır. Kitap okuyan çocukların iletişim kapasiteleri artar.

Günümüz bilgi ve iletişim toplumunda kendini iyi ifade eden kişilerin başarılı olduğunu vurgulamak gerekir. Düzenli okuma çocukların kolay öğrenme ve doğru hüküm verme kabiliyetlerini arttırır. Kitapların kazandırdığı zihin gücü; öğrenme, sorgulama ve karar verme süreçlerine önemli ölçüde etki ederek kişinin muhakeme gücünü arttırır. Kitap okuma esnasında beyin aktif olarak çalışır. Bu durumda birçok yürütücü fonksiyon (zihnî bilgi işleme ve hafızaya alma süreci) aktif olarak kullanılır. Okumanın sonucu olarak çocukta dikkat, anlama ve anlamlandırma, gördüklerini fark etme gibi birçok zekâ fonksiyonu olumlu yönde gelişmektedir.
Kitap Güzel Bir Hediyedir

Kitabı, güncel bilgilere sahip olmak için okunması gereken dergi ve gazetelerden ayıran en önemli özellikleri kalıcılığı ve her zaman başvurulacak bir kaynak olmasıdır. Dergi ve gazetelere oranla çok daha detaylı bilgiler içeren kitap, doğru seçim yapıldığında okunduğu her dönem yarar sağlayacak bir kaynaktır. Bu yazıyı okuduktan sonra eliniz kütüphanenizdeki tozlu raflara gidiyor ve kitap alıp okumak içinizden geliyorsa dünyada şuan sizden mutlu insan yoktur diye düşünmelisiniz. Unutmayın ki ”En Büyük düşman, cahil dosttur” Okumak insanın kişisel gelişimini sağlayan önemli etkenlerden biridir.

ÖZ GEÇMİŞ

Adı Soyadı		: Züleyha ER
Eğitim Durumu		
Lisans		: Celal Bayar Üniversitesi Türkçe öğretmenliği
Lisans		: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Edebiyat (blm)
Yüksek Lisans		: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal ve Türkçe Anabilim dalı
Yabancı Dil		: İngilizce
İş Deneyimi	2018- …	: Esenyurt Ekrem İnci Ortaokulu Türkçe öğretmeni
	2016-2018	: Esenyurt Ekrem İnci Ortaokulu Türkçe öğretmeni
	2013-2016	: Şişli Mahmut Şevket Paşa Ortaokulu Türkçe öğretmeni
	2010-2013	: Zeytinburnu Ahmet Vefik Paşa Ortaokulu Türkçe öğretmeni
	2007-2010	: Sultanbeyli Fatih Ortaokulu Türkçe öğretmeni
Proje	2016	: Kitapla Değiştir Dünyanı
	2012	: Türkçemi Koruyorum
	2011	: Hayallerim Gerçek Oluyor
	2010	: İstanbul'u Geziyorum Gözlerim Açık
Bildiri		: Mavisel Yener'in Kitaplarında Karakter Geliştirme Yolları YTÜ Sosyal Bilimler Sempozyumu Değerler Eğitimi Aktarımında Bir İçerik Analizi: Türküler Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu
Ödül	2016	**:** Üstün başarı belgesi ve ödül
E-Posta Adresi		**:** zuleyha55@gmail.com